

วารสารข้าราชการ

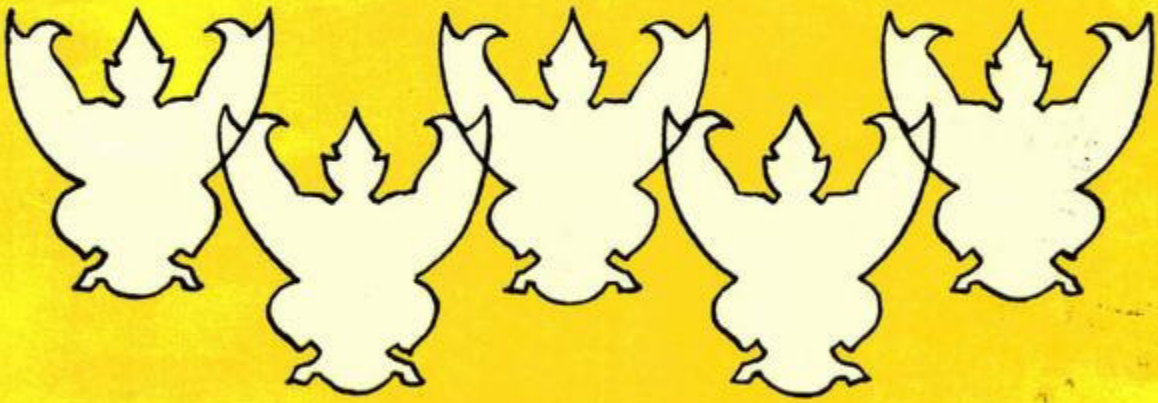
2508

มีนาคม

ฉบับที่ 3

ปีที่ 10

๑๐๗

วารสารข้าราชการ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ 3 มีนาคม 2508

เจ้าของ

บริการสวัสดิการ ก.พ. สำนักงาน ก.พ.

คณะกรรมการดำเนินงาน

พันเอก จินดา ณ สงขลา เลขาธิการ ก.พ. ประธาน
นายประวิณ ณ นคร รองเลขาธิการ ก.พ. รองประธาน
นายไสรจ สุนทรกุล รองเลขาธิการ ก.พ. รองประธาน
ผู้อำนวยการกอง และหัวหน้ากอง สำนักงาน ก.พ. กรรมการ

วารสารข้าราชการ

ที่ปรึกษา นายประวิณ ณ นคร
นายไสรจ สุนทรกุล
ผู้จัดการ พันตรี อรรถ วิชัยกุล
ผู้ช่วยผู้จัดการ นายพิศล ณ ถลาง
บรรณาธิการ นายสมดี เจริญกุล
กองบรรณาธิการ นายสายบัว พุ่มแดง
น.ส. นิตยา สุนทรบุตร
นายพิศล ณ ถลาง

สารบัญ

ข่าว

	หน้า
อะไรใหม่ในเดือนนี้	3
ข่าวสอบข้าราชการ	6
สรุปเหตุการณ์ทั่วโลก	8

วิชาการ

ปัญหาในการจัดอัตราค่าจ้าง	9
จิตวิทยาในการปกครอง	23
การบริหารงานบุคคลในออสเตรเลีย	39
คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ	50
พระราชพิธีศรัทธาปามาถ	54
ปัญหา พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน	62
ปัญหาคลัง	66
การประชาสัมพันธ์กับราชการ	68

ภาษาอังกฤษ

Basic English	31
----------------------	----

ความรู้ในการสอบ

กลวิธีและข้อเท็จจริงปลั๊กย่อย	46
เฉลยข้อสอบวิชาพิเศษเฉพาะตำแหน่ง	72

กฎหมาย ระเบียบ

กฎ ก.พ.	(๑)
ระเบียบและ น.ว. ต่าง ๆ	(๕)

ปกิณกะ

ถ่านฝอย	36
เฉลยสอบเขาวนและความรู้รอบตัว	75
สอบเขาวนและความรู้รอบตัว	76

ระเบียบการบอกรับ

วารสารข้าราชการกำหนดออกเดือนละฉบับ ค่าบำรุงรวมค่าส่งปีละ ๓๕ บาท บอกรับพร้อมกับส่งเงิน
ล่วงหน้าไปยัง “ผู้จัดการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ในพระบรมมหาราชวัง พระนคร” ไปรษณีย์เงินที่
ป.ณ. หน้าพระลาน สำหรับส่วนราชการในพระนครส่งทางโทรศัพท์ ๒๗๖๓๒ ได้

พิมพ์ที่ ไทยพิมพ์—ร.พ. อักษรสารการพิมพ์ ๓๒ ถนนบำรุงเมือง ดอนวัดสระเกษ พระนคร โทร. ๒๑๔๑๘
นายสิทธิชัย ปรีกัมศิลป์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๘

ถ้อยแถลง

กองบรรณาธิการได้รับข้อเสนอความคิดเห็นของท่านสมาชิกในการให้ปรับปรุงวารสารข้าราชการ^๑ มากมายด้วยกัน บางท่านเขียนมาสั้น ๆ ว่า “ดีแล้ว” “เห็นว่าอย่างปี ๒๕๐๗ เหมาะสมแล้ว” “ไม่มีข้อที่จะติอย่างใด รู้สึกว่าได้รับประโยชน์มากที่สุด” “ควรจะลง การลงโทษ ของข้าราชการทุกสถานในวารสารด้วย” “ควรนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พร้อมคำอธิบายประกอบมาลงไว้ด้วย” บางท่านบอกว่า “เฉลยข้อสอบชั้นตรี โท เอก ให้มากขึ้น” “ลงข่าวโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการกรมป่าไม้ กรมราชทัณฑ์ให้มากขึ้น” “ควรลงบทสนทนาภาษาอังกฤษสำหรับคุยกับชาวต่างประเทศได้อย่างง่าย ๆ” “ของสิ่งหนังสือควรจัดทำให้น่าหนักกว่าปัจจุบัน” ... “ถ้าจะกรณออกวารสารข้าราชการเป็นรายักษ์ได้ก็จะดีมาก” “ควรลงเรื่องนั้น ไม่ควรลงเรื่องนี้” ฯลฯ

นี่เป็นแต่เพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งที่ขอยกมาให้ดูเท่านั้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าท่านสมาชิกได้มีส่วนในการที่จะได้เห็นวารสารข้าราชการของท่านดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เราจะตอบสนองความต้องการของท่านสมาชิกทุกทางเท่าที่เราสามารถจะทำได้ และในฉบับต่อไปจะได้รวบรวมความคิดเห็นเหล่านี้เป็นหมวดหมู่เพื่อตอบสมาชิกว่า เรื่องใดเราสามารถทำได้ หรือไม่ได้ เพราะเหตุใด

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้อ่านข้อความที่ท่านผู้หนึ่งเขียนไปยังหนังสือพิมพ์ว่าวันฉบับหนึ่งว่า “... เมื่อม้าวจะขึ้นเงินเพิ่มเงินข้าราชการก็เจ็บหูฟัง.....ต้องขอออกความคิดเห็นบ้าง ดิฉันเห็นว่าใครทำงานถึงปีก็เพิ่มให้เสีย ๑ เดือนในรอบสุดท้ายของปี ให้ตั้งแต่เงินเดือนต่ำที่สุดจนถึงสูงที่สุด นายกรัฐมนตรีก็ให้ ถึงจะเพิ่มให้เป็นรายเดือนก็ไม่เห็นจะเกิดประโยชน์เท่าไรจะพอ ให้เป็นปีปีละเดือนยังจะเกิดประโยชน์ นำไปซื้อเครื่องอุปโภคซ่อมแซมและค่าจุนความทรุดโทรมเป็นกอบเป็นกำได้บ้าง.....” โดยที่เรื่องการเพิ่มเงินเดือน หรือเพิ่มในด้านสวัสดิการของข้าราชการนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่ข้าราชการและประชาชนทั่วไปสนใจกันอยู่มาก หากท่านสมาชิกมีความเห็นอย่างใดโปรดเขียนส่งมายังวารสารข้าราชการเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ้าง ก็อาจจะมีประโยชน์ไม่น้อยทีเดียว

บรรณาธิการ

อะไรใหม่ ในเดือนนี้

กฎหมาย

มีกฎหมายที่น่าสนใจประกาศใช้ ดังนี้ :—

๑. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่อ
อย่างอื่นในกระทรวงการต่างประเทศและกรมธนารักษ์
(รายละเอียดอยู่ในหน้าพิเศษกลางเล่ม)

ระเบียบ

มีระเบียบและ น.ว. ต่างๆ ประกาศใช้ดังนี้ :—

๑. ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยทุนเล่าเรียนหลวง พ.ศ.
๒๕๐๘ มีสาระสำคัญ คือ ให้ทุนเล่าเรียนหลวงพระราชทาน
แก่นักเรียนที่สอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ
ของกระทรวงศึกษาธิการได้คะแนนเฉลี่ย ๘ ทุน เพื่อการ
ศึกษาชั้นอุดมศึกษาถึงระดับปริญญาตรีไม่เกิน ๔ ปี โดย
ไม่มีข้อผูกพันที่จะต้องกลับมารับราชการ
๒. คณะรัฐมนตรีขอให้เจ้ากระทรวงช่วยกวาดขัน
ให้หน่วยราชการต่างๆ ในสังกัดที่ได้รับงบประมาณแล้ว รับ
ปฏิบัติจัดซื้อหรือจ้างตามงบประมาณที่ได้รับเสียแต่เนิ่น ๆ
ตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด
๓. ก.พ. ช้อมความเข้าใจเรื่องการสั่งให้ข้าราชการ
ออกจากราชการว่า การสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการตาม
มาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ โดยระบุในคำสั่งว่า ผู้นั้นทำผิด
วินัย นั้น เป็นการไม่ถูกต้อง เพราะกรณีดังกล่าว ไม่ใช่เป็น
การลงโทษผู้ทำผิดวินัย แต่เป็นกรณีที่ไม่สมควรให้รับ

ราชการต่อไปเพราะเป็นผู้หย่อนความสามารถ หรือประพฤติ
ตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่อง
ในหน้าที่ หรือมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน
ใน ข้อหา ว่าทำผิดวินัย อย่าง ร้ายแรง ซึ่งจะต้องอ้างใน
คำสั่งให้ตรงตามกรณีนั้น ๆ ด้วย

๔. กระทรวง การคลังได้วาง ระเบียบ การเบิกจ่าย
เกี่ยวกับอัตราค่าใช้จ่ายของผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศตาม
ประเภทของการช่วยเหลือไว้ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องถือ
ปฏิบัติ

(รายละเอียดอยู่ในหน้าพิเศษกลางเล่ม)

บุคคล

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เลื่อน

นายบรร สมกล้า ประจำแผนกงานส่วนภูมิภาค
กองงานสืบสวน ส่วนตรวจราชการ ขึ้นเป็นชั้นโท และ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกงานส่วนภูมิภาค กอง
งานสืบสวน ส่วนตรวจราชการ

น.ส. ประพิม เฑระยานนท์ ประจำแผนก รับ-ส่ง
กองกลาง ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ประจำกองงานผู้
ตรวจราชการ ส่วนตรวจราชการ

ตั้งแต่วันที่ ๒๘ ม.ค. ๐๘

สำนักงานคณะกรรมการตรวจสอบการ

ปฏิบัติเกี่ยวแก่ภาษีอากร

รับโอน ร.อ. เอนก นาวาพานิช ประจำแผนก

กรมสวัสดิการทหารบกมาบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิจัยโท กองวิจัยและวางแผน

ตั้งแต่วันที่ ๒ ต.ค. ๐๗

สำนักงาน ก.พ.

แต่งตั้ง

นายบุญธรรม นิสารัตน์ นักบัญชีตรี กองคลัง ดำรงตำแหน่งนักบัญชีตรี สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มี.ค. ๐๘

พันตรี อำนาจ เกษะโกมล ประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ไปประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษ ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายการคลังและบัญชี

นายประเดิม สุขุม หัวหน้ากองนักเรียนต่างประเทศ ไปประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษ ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้ดูแลนักเรียน

นายณรงค์ศักดิ์ ยังอยู่ ประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน ณ เมืองฮ่องกง ดำรงตำแหน่งนิติกรโท กองวินัย และเรื่องราว

นายเฉลิม จำเนียร ประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษ ไปประจำสำนักงาน ก.พ.

นายมนัส บุญนาค พนักงานภาษาต่างประเทศโท กองนักเรียนต่างประเทศไปประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน ณ เมืองฮ่องกง

ม.ว.ว. กุศทิน สนิทวงศ์ ประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษ ไปประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้ดูแลนักเรียน

ตั้งแต่วันที่ ๑๕ เม.ย. ๐๘

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แต่งตั้ง

นายบัวเวศ คำทอง ศาสตราจารย์วิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์วิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และให้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกตำแหน่งหนึ่ง

ม.ล. คัญ ชุมสาย ศาสตราจารย์วิทยาลัยวิชาการ ศึกษา กรมการฝึกหัดครู และคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์วิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และให้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกตำแหน่งหนึ่ง

ตั้งแต่วันที่ ๑ ธ.ค. ๐๗

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลื่อน

นายสันติศ วีระเชียร อาจารย์เอก คณะวิศวกรรมศาสตร์ ชลประทาน ขึ้นเป็นชั้นพิเศษ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ชั้นพิเศษคณะวิศวกรรมศาสตร์ชลประทาน

นายอรุณ นาคทรรพ อาจารย์เอก คณะวิศวกรรมศาสตร์สัตวบาล ขึ้นเป็นชั้นพิเศษ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ชั้นพิเศษ แผนกวิชาชีววิทยา คณะวิศวกรรมศาสตร์สัตวบาล

ตั้งแต่วันที่ ๓ ก.พ. ๐๘

มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิไล ไอน น.อ. สมภพ ภิมย์ ร.น. สำรองราชการ

กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม มาบรรจุและแต่งตั้งให้ ดำรง ตำแหน่ง คณบดี คณะสถาปัตย์ กรรมไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ ธ.ค. ๐๗

กระทรวงการต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวง

แต่งตั้ง นายจำเนียร เกียรติเกด ดำรงตำแหน่ง

ที่ปรึกษาในสำนักงานคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทย ประจำสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.พ. ๐๘

กระทรวงเกษตร

กรมการข้าว

เลื่อน

นายธนุ คำแก่น นักเกษตรโท กองวิทยาการ ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักเกษตรเอก กองวิทยาการ

นายสมมาตร ชรรณานวงศ์ นักเกษตรโท กองวิทยา
การ ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักเกษตร
เอก กองวิทยาการ
ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ธ.ค. ๐๗

กระทรวงคมนาคม

กรมไปรษณีย์โทรเลข

เลื่อน น.ส. ลัดดา เมื่อนนทรี นักบัญชีตรี
แผนกบัญชี กองการบัญชี ส่วนการบัญชีและการเงิน ขึ้น
เป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานตรวจบัญชี
โท กองตรวจบัญชี ส่วนการบัญชีและการเงิน ตั้งแต่วันที่
๓๐ ธ.ค. ๐๗

กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

สำนักงานวิชาการและวางแผน

รับโอน พันเอกอาจศึก ดวงสว่าง ประจำกอง
บัญชาการทหารสูงสุด ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนัก
งานวิชาการและวางแผน อีกตำแหน่งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๓
ก.พ. ๐๘

กรมทางหลวง

เลื่อน นายบุญถวิล ประจวบเหมาะ วิชาการใน
ตำแหน่งรองอธิบดี กรมทางหลวง ขึ้นเป็นชั้นพิเศษ และ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมทางหลวง ตั้งแต่วันที่
๒๖ ม.ค. ๐๘

นายตุน วังชัย นายช่างเอกเขตการทางแพะ ขึ้น
เป็นชั้นพิเศษ และแต่งตั้งให้ ดำรง ตำแหน่ง นายช่าง พิเศษ
เขตการทางด่านเหนือ ตั้งแต่วันที่ ๓ ก.พ. ๐๘

แต่งตั้ง

นายเฉลียว วัชรพุกก์ นายช่างใหญ่ ฝ่ายบำรุงรักษา
ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมทางหลวง

นายทอง พลบุรีการ ผู้อำนวยการกองสำรวจ และ
ออกแบบ ดำรงตำแหน่งนายช่างใหญ่ ฝ่ายบำรุงรักษา
ตั้งแต่วันที่ ๑ ธ.ค. ๐๗

การพลังงานแห่งชาติ

แต่งตั้ง

เรืออากาศตรี อาทร ปทุมสูตร นายช่างเอก กอง
สำรวจและวางแผน ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองสำรวจและ
วางแผน

นายไทยภักดี ชรรณมงคล หัวหน้ากองสำรวจและ
วางแผน ดำรงตำแหน่งนายช่างเอก กองสำรวจและวางแผน
ตั้งแต่วันที่ ๑ ม.ค. ๐๘

กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

ถึงแก่กรรม นายสุพัฒน์ วงษ์วัฒน์ ผู้ว่าราชการ
จ.ว. อุตรดิตถ์ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๔ ม.ค. ๐๘

กรมการพัฒนาชุมชน

แต่งตั้ง นายวิจิต สุขะวิริยะ ดำรงตำแหน่งผู้-
อำนวยการศูนย์พัฒนาชุมชนเขต ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.พ. ๐๘

กระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวง

เลื่อน

นายพยนต์ คุ่มสนิท ประจำแผนกโต้ตอบ กองกลาง
ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนก
ห้องสมุด กองกลาง

นายวิสุทธิ ศิวสมบัติ ประจำแผนกสำรวจ กอง
ควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกสำรวจ กองควบคุมการ
ประกอบโรคศิลปะ

ตั้งแต่วันที่ ๒๘ ม.ค. ๐๘

ข่าวสอบข้าราชการ

ข่าวสอบคัดเลือก

ทราบว่า กรมต่อไปนี้ จะเปิดสอบคัดเลือกบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

๑. สำนักงานปลัดกระทรวง
 - ก. ปริญญาทางวิศวกรรมศาสตร์ แผนกวิศวกรรมเครื่องกล หรือแผนกวิศวกรรมอุตสาหกรรม ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นสูง ๒ อัตรา
 - ข. ประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นต่ำ คือ แผนกวิชาช่างไฟฟ้า ๑ อัตรา แผนกวิชาช่างยนต์ ๒ อัตรา แผนกวิชาช่างก่อสร้าง ๑ อัตรา
 - ค. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกพาณิชย์การ หรือแผนกเลขานุการ ชั้นจิตวา อันดับ ๒ ชั้นสูง ๓ อัตรา
๒. กรมที่ดิน
 - ก. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกช่างก่อสร้าง ชั้นจิตวา อันดับ ๒ ชั้นสูง ๒ อัตรา
๓. กรมชลประทาน
 - ก. ปริญญาทางช่างชลประทาน ชั้นตรี อันดับ ๒ ชั้นสูง ๓ อัตรา
 - ข. อนุปริญญาทางช่างชลประทาน หรือประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างก่อสร้าง ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นต่ำ ๒ อัตรา
๔. กรมเศรษฐศาสตร์
 - ก. ปริญญาทางพาณิชย์ศาสตร์ ทางเศรษฐศาสตร์ หรือทางเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นสูง ๒ อัตรา
๕. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 - ก. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกพาณิชย์การ หรือแผนกเลขานุการ ชั้นจิตวา อันดับ ๒ ชั้นสูง ๒ อัตรา
๖. สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
 - ก. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกภาษาต่างประเทศ หรือแผนกพาณิชย์การ ชั้นจิตวา อันดับ ๒ ชั้นสูง ๒ อัตรา
๗. กรมการบันพาณิชย์
 - ก. ปริญญาทางนิติศาสตร์หรือธรรมศาสตร์บัณฑิต ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นสูง ๒ อัตรา
 - ข. ปริญญาทางอักษรศาสตร์ ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นสูง ๑ อัตรา
 - ค. ปริญญาทางวิศวกรรมศาสตร์ แผนกวิศวกรรมโยธา ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นสูง ๔ อัตรา
 - ง. ประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างก่อสร้าง ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นต่ำ ๒ อัตรา

- จ. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกเลขานุการ ชั้นจิตวา
อันดับ ๒ ชั้นสูง ๑ อัตรา
- ณ. ปริญญาทางการบัญชีหรือทางพาณิชยศาสตร์ ชั้นตรี อันดับ ๑ ชั้นสูง
๒ อัตรา
- ช. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกพาณิชยการหรือแผนก
เลขานุการ ชั้นจิตวา อันดับ ๒ ชั้นสูง ๑ อัตรา
- ซ. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกพาณิชยการ ชั้นจิตวา
อันดับ ๒ ชั้นสูง ๒ อัตรา

ผู้เก็บตก

ข้อสอบวิชาวัฒนธรรมมีว่า “บุตรมีหน้าที่พึงปฏิบัติต่อบิดามารดาอย่างไรบ้างในทางพุทธ
บัญญัติ”

คำตอบ ของผู้เข้าสอบคนหนึ่งมีดังนี้

บุตรพึงบำรุงบิดามารดาด้วยสถาน ๕ คือ

๑. ท่านได้เลี้ยงมา เลี้ยงท่านตอบ
๒. ทำกิจของท่านเพื่อเพิ่มพูนมรดก
๓. ดำรงวงศ์ตระกูลให้ชื่อลือชา
๔. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว รีบเอาไปวัดแล้วเผาเสียให้เสร็จสิ้น

“สิงหาราช”

สรุปเหตุการณ์ทั่วโลก

โดย.....ชาติ เอี่ยมกระสินธุ์

- ๒๖ ม.ค. — ภาษายินดีเริ่มใช้เป็นภาษาราชการของอินเดีย เพื่อเป็นท่วงลีการให้ภาษายินดีนี้ รัฐบาลอินเดียได้ออกหนังสือข่าวราชการพิมพ์เป็นภาษายินดีครั้งแรกนับแต่อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐
- นายฮัสซัน อาลี มินฮู นายกรัฐมนตรีเปอร์เซีย ถึงอสัญกรรมเพราะบาดแผลที่คนร้ายยิงที่หน้าอกที่รัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๑ ม.ค. นี้ ชาติแห่งเปอร์เซียทรงแต่งตั้ง นายอามร์ อับบาสโฮเวิดา เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่
- ๒ ก.พ. — เจ้าชายเบอร์ทิลแห่งประเทศสวีเดน เสด็จเยือนประเทศไทยในฐานะราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
- ๖ ก.พ. — เจ้าสุวรวงศ์มนตรีลาวแถลงว่า การกบฏในลาวซึ่งมี นายพลภูมิ หน่อสุวรรณค์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้า ถูกปราบราบคาบแล้ว สหรัฐคงสนับสนุนรัฐบาลเจ้าสุวรวงศ์มนตรีต่อไป
- กองโจรคอมมิวนิสต์เวียดกงโจมตีค่ายทหารสหรัฐ ๒ แห่งที่เมืองเปเลกู บนที่ราบสูงห่างจากไซ่ง่อนไปทางตะวันออกเฉียงเหนือราว ๓๘๕ กิโลเมตร ทหารสหรัฐเสียชีวิต ๘ คน บาดเจ็บ ๒๒๖ คน
- นายปาห์บิงห์ ไกรอน คนสำคัญของชาวซิกข์ในรัฐบิณจาบ พร้อมคนสนิท ๓ คนถูกคนร้ายที่ซ่อนอยู่ข้างถนนนอกกรุงเดลียิงตายขณะนั่งรถผ่านไป นายปาห์บิงห์ผู้นี้ลาออกจากนายกรัฐมนตรีบิณจาบเมื่อปีที่แล้ว เพราะคณะกรรมการกล่าวหาว่าใช้ตำแหน่งหน้าที่หาประโยชน์ส่วนตัว
- ๓ ก.พ. — เครื่องบิน ๔๘ เครื่อง จากเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐ ๓ ลำในบริเวณทะเลจีนตอนใต้ โจมตีที่มั่นทางทหารในเวียดนามเหนือ บริเวณที่ถูกโจมตีคือเมืองดงฮอย
- ๑๑ ก.พ. — เกิดการจลาจลในรัฐมาดราสภาคใต้ของอินเดีย เพราะประชาชนในเขตนั้นของอินเดียพูดภาษาทมิฬและภาษาอื่น ๆ ไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลประกาศใช้ภาษายินดีเป็นภาษาราชการ ประชาชน นักศึกษาอาสาสมัครมีการวางเพลิง ปล้นสดมภ์ นายตำรวจถูกเผาทั้งเป็น ๒ คน และยังมีผู้เสียชีวิตอีก ๑๘ คน
- ๑๓ ก.พ. — รัฐบาลตุรกี ซึ่งเป็นรัฐบาลชุดผสม มีนายอิสเหม็ด อีโนนู เป็นนายกรัฐมนตรี ลาออกเนื่องจากแพะแค้นเสียงในสภาผู้แทนราษฎร เมื่อมีการลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับงบประมาณปีใหม่ของรัฐบาล
- รัฐบาลจอร์แดน ซึ่งมีนายทาลูนีเป็นนายกรัฐมนตรี ลาออกเนื่องจากสุขภาพไม่สมบูรณ์ ภัยภัยยู่สุสเซนทรงแต่งตั้งนายวาสลี เอลทัล เป็นนายกรัฐมนตรีและทรงขอให้เขาจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่
- ๑๔ ก.พ. — ดร. พัมสุขกวัต รัฐมนตรีต่างประเทศคนก่อนของเวียดนามใต้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลชั่วคราวชุดใหม่ของเวียดนามใต้แล้วตามคำขอร้องของสภากองทัพ
- ๑๕ ก.พ. — ทหารบกและทหารนาวิกโยธินบางหน่วยของเวียดนามใต้ โดยการนำของพลจัตวาถัมวันพัต ก่อรัฐประหารแต่ต้องล้มเหลว เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพอากาศและกองทัพเรือทั้ง ๔ กองทัพ
- ๒๑ ก.พ. — พลโทเจียน กานห์ ผู้บัญชาการทหารเวียดนามใต้ถูกปลดจากตำแหน่งพลตรีในวันจันทร์ ได้รับความแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการทหารแทนชั่วคราว

ปัญหาในการจัดอัตรากำลัง

โดย

พันเอก จินดา ณ สงขลา

เลขาธิการ ก.พ.

วารสารข้าราชการฉบับก่อนได้เสนอบทความเรื่อง “การจัดอัตรากำลังข้าราชการในปัจจุบัน” ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของเอกสารวิจัยเรื่อง “การจัดอัตรากำลังข้าราชการพลเรือน” โดย พันเอก จินดา ณ สงขลา เลขาธิการ ก.พ. ในฉบับนี้จึงขอเสนอ “ปัญหาในการจัดอัตรากำลัง” และในฉบับต่อไปจะได้สรุปเป็นตอนสุดท้ายเกี่ยวกับ “ผลได้จากการจัดอัตรากำลังข้าราชการ” อันต่อเนื่องกัน

บ.ก.

ในการจัดอัตรากำลังนี้ ได้มีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย เพราะการพิจารณาจัดอัตรากำลังนั้นนับว่าเป็นของใหม่ ยังไม่เป็นที่เข้าใจกันอย่างชัดเจนแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารก็ได้แก้ไขปัญหารายละเอียดต่าง ๆ ส่วนมากให้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว แต่มีปัญหาคำคัญบางประการซึ่งควรจะได้หยิบยกขึ้นมากล่าวไว้ เพราะเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องกัน ต้องใช้เวลานานในการแก้ปัญหา หรือเพราะเป็นปัญหาที่ต้องการความกระฉับกระเฉงในแนวดำเนินการต่อไป

๑. การจัดอัตรากำลังควรจะมีขอบข่ายอย่างไร

การจัดอัตรากำลังเป็นการกำหนดจำนวนตำแหน่งในหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะมีตำแหน่งได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเป้าหมายและคุณภาพปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ ประกอบกับการแบ่งงาน วิธีปฏิบัติงาน มาตรฐานการทำงาน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย กรณีอาจจะมีว่า งานบางอย่างต้องใช้เจ้าหน้าที่ถึง ๕๐ คน แต่ละคนต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มมือ แต่ถ้าได้เปลี่ยนวิธีปฏิบัติงานเสียใหม่โดยใช้เทคนิคก้าวหน้าในการจัดระบบงานเข้าช่วย ก็อาจจะตัดเจ้าหน้าที่ลงไปได้เหลือเพียง ๒๐ คน ทั้งๆที่งานก็มีคุณภาพปริมาณเท่าเดิม แต่กลับได้ประสิทธิภาพ

ดีกว่า หรือถ้าได้ใช้เครื่องจักรกลหรือเครื่องใช้ทันสมัยเข้าช่วยงานที่ต้องใช้คนถึง ๔๐ คนนั้น ก็อาจจะเหลือคนเพียง ๕ คน หรือน้อยกว่านั้นก็ได้ ปัญหาจึงมีอยู่ว่า การจัดอัตรากำลังนี้ ควรจะมีขอบข่ายอย่างไร เช่น จะพิจารณาจัดอัตรากำลังให้ตามคุณภาพปริมาณและวิธีการทำงานอย่างเดิมหรือจะพิจารณาจัดอัตรากำลังให้ตามแบบฉบับในอุดมคติ

จากการอภิปรายถึงปัญหานี้ คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารมีความเห็นสรุปได้ว่า จะจัดอัตรากำลังแบบใดนั้น จะกำหนดไว้แน่นอนตายตัวไม่ได้ ต้องแล้วแต่สภาพการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกเริ่มนี้ คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารอาจจะยังจัดอัตรากำลังอย่างแบบฉบับตามอุดมคติไม่ได้ เพราะ

๑) การจัดอัตรากำลังเป็นงานเริ่มใหม่ ควรจะมีผลงานแสดงออกมาบ้าง เพื่อจะได้ก่อให้เกิดศรัทธาในผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การจัดอัตรากำลังโดยละเอียดและใช้เวลานานเกินไปนั้น อาจจะไม่ได้ผลอะไรเลยอย่างเมื่อคราวปี พ.ศ. ๒๔๘๕

๒) ในระยะแรกเริ่มนี้ กำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งจะใช้วิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ ยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากมีนักวิเคราะห์ซึ่งได้รับการฝึกอบรมอย่างดีในเทคนิคด้านนี้อยู่น้อยคน และรายละเอียดการปฏิบัติงานบางแขนงก็เป็นเรื่องวิชาการหรือวิชาชีพเฉพาะอย่าง ซึ่งยากที่จะมีนักวิเคราะห์ซึ่งรอบรู้ทั้งวิชาการด้านวิเคราะห์งานและวิชาชีพเฉพาะอย่างนั้นด้วย

๓) การปฏิบัติงานแบบวิทยาศาสตร์ หรือแบบก้าวหน้า โดยใช้เทคนิคการบริหารงานสมัยใหม่นั้น จำต้องมีการฝึกอบรม การเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติในการทำงานใหม่ด้วยการปรับปรุงงานโดยวิธีเปลี่ยนอย่างกระตั้นหัน อาจจะทำให้เสียหายหรือก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้าน หรือทำให้เจ้าหน้าที่เสียขวัญเสียกำลังใจได้ จึงควรใช้วิธีเปลี่ยนแบบพัฒนาการ คือค่อย ๆ เปลี่ยนตามความเหมาะสมและโดยให้รวดเร็วพอสมควร

๔) ในระยะแรกเริ่มนี้ คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารยังไม่มีกำลังพอที่จะจัดอัตรากำลังให้แก่หน่วยงานทุกหน่วยพร้อมกันได้ จึงอาจจะยังมีความเหลื่อมล้ำทำงานหรือคนล้นงานในบางแห่งอยู่บ้าง เพราะคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารยังไม่ได้ข้อเท็จจริงทั้งหมดมาประกอบการพิจารณา เช่น เรื่องการรักษาพยาบาลข้าราชการ อาจจะมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเช่นนั้นกระจายอยู่ในหลายส่วนราชการ ซึ่งถ้าตัดหน่วยงานนี้ออกจากส่วนราชการต่าง ๆ เสีย แล้วเอาไปรวมเป็นหน่วยงานใหญ่ เป็นหน่วยสวัสดิการข้าราชการ ก็อาจจะได้ราชการที่มีประสิทธิภาพและประหยัดขึ้นได้ แต่ในขณะนี้ยังต้องศึกษาพิจารณาเป็นแต่ละหน่วยงานไปก่อน เพราะ

คณะที่ปรึกษาจะเรียบเรียงบริหารยังไม่มีกำลังพอ ซึ่งเรื่องนั้นก็ควรวางอยู่แล้วในคราวจัดอัตรากำลังเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งสำนักงาน ก.พ. พยายามจะจัดให้ทุกหน่วยราชการพร้อมกันทีเดียว ซึ่งในที่สุดก็ไม่ได้ผลอะไร

๕) ส่วนราชการอาจจะยังไม่พร้อมที่จะดำเนินงานตามระบบงานแผนใหม่ได้ทันที เพราะต้องฝึกอบรมกันขึ้นมาใหม่ หรือเพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ชั้นรองๆ ลงมา ที่จะช่วยควบคุมส่งเสริมให้นำระบบบริหารงาน หรือระบบการทำงานอย่างใหม่มาใช้

สาเหตุเหล่านี้ และสาเหตุปลีกย่อยอื่น ๆ ทำให้คณะที่ปรึกษาจะเรียบเรียงบริหารจัดอัตรากำลังให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ อย่างแบบฉบับในอุดมคติไม่ได้ จึงต้องจัดอัตรากำลังให้แก่ส่วนราชการโดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

๑) อย่างน้อยที่สุด การจัดอัตรากำลังครั้งแรกก็ควรจะให้ได้ข้อเท็จจริงชั้นสำรวจเบื้องต้นว่า หน่วยงานแต่ละหน่วยมีตำแหน่งอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบถึงตำแหน่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน และทราบว่าตำแหน่งอะไรบ้างที่ล้นงาน

๒) เพื่อจัดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณของงานตามแผนงานปัจจุบัน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

๓) เพื่อสำรวจชั้นต้นดูว่า แต่ละหน่วยต้องการตำแหน่งที่ต้องใช้วิชาพิเศษอย่างไรเท่าใด

๔) เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมหรือปัญหาหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานนั้นไว้เสียชั้นหนึ่งก่อนถ้าแก้ไขได้ก็จะได้แก้ไขไปเลย หรือถ้าเป็นปัญหาใหญ่หลวงเกี่ยวเนื่องกับส่วนราชการอื่น ๆ อีกหลายแห่ง ก็จะได้หาทางแก้ภายหลัง เช่น การแก้ปัญหากล่าวเกี่ยวกับการขนส่งทางบกนั้น เกี่ยวเนื่องกับราชการของกรมการขนส่งทางบก กรมทางหลวง กรมตำรวจ เทศบาล และหน่วยงานอื่นๆ การจะแก้ปัญหาก็โดยการปรับปรุงเฉพาะงานของกรมการขนส่งทางบกแห่งเดียว ย่อมแก้ปัญหทั้งหมดไม่ได้เป็นต้น ดังนั้นเมื่อคณะที่ปรึกษาเรียบเรียงบริหารจัดอัตรากำลังให้แก่กรมการขนส่งทางบก ก็รับทราบปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับส่วนราชการอื่น ๆ ไว้ชั้นหนึ่งก่อน

๕) เพื่อหาทางและกระตุ้นเตือนให้มีการจัดแบ่งงานและการจัดระบบงานที่สมเหตุสมผลให้มีการใช้จ่ายเงินภาษีอากรที่เก็บจากประชาชนอย่างคุ้มค่า โดยให้ได้ราชการที่มีประสิทธิภาพและประหยัดที่สุดเท่าที่จะทำได้

การจัดอัตรากำลังขั้นแรกตามจุดมุ่งหมายนี้ จะเป็นผลให้คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารได้รับข้อเท็จจริงต่าง ๆ มากพอสมควร อนึ่ง โดยที่ราชการณั้ย่อมไม่ยู่คงที่ ต้องเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอยู่เสมอ ในไม่ช้าส่วนราชการณั้ก็ต้องขอเปลี่ยนแปลงอัตรากำลังมาอีก การพิจารณาครั้งที่ ๒ ก็จะช่วยให้อัตรากำลังค่อย ๆ เปลี่ยนไปใกล้เคียงแบบฉบับในอุดมคติขึ้นทุกขณะ

จากสภาพการณ์และจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจึงกำหนดหลักการไว้ว่า เพื่อให้การจัดอัตรากำลังได้เป็นประโยชน์และทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน จึงควรวางหลักดำเนินการไว้ ๔ ประการใหญ่ ๆ คือ

๑. ดำเนินการจัดอัตรากำลังให้รวดเร็วที่สุด เพื่อจะได้แก้ไขสิ่งไม่เหมาะสมในวงการบริหารได้ทันการเท่าที่จะแก้ไขได้
๒. จัดอัตรากำลังข้าราชการให้ถูกหลักวิชาที่สุด โดยนำเอาทฤษฎีและหลักวิชาการบริหารงานบุคคลมาใช้เพื่ออัตรากำลังจะได้เหมาะสมเกิดประสิทธิภาพแก่ราชการ และเป็นการจัดการพิจารณาด้วยอารมณ์ ซึ่งกล่าวกันว่า ผู้มีอิทธิพลสนับสนุนส่วนราชการใด ส่วนราชการณั้ก็มีโอกาสได้ตำแหน่งสูงและเป็นจำนวนมาก
๓. จัดอัตรากำลังข้าราชการให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และกรณีแวดล้อมปัจจุบันให้มากที่สุด โดยพิจารณาดังลักษณะการบริหารและปัญหาปัจจุบัน ประกอบหลักวิชาเพื่อค่อย ๆ พัฒนาไปสู่ระบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เป็นการหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารโดยกระทันหัน และหลีกเลี่ยงการคัดลอกแบบตะวันตกโดยมิได้คำนึงถึงลักษณะแตกต่างกันในระบบสังคม
๔. จัดอัตรากำลังข้าราชการโดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวอันจะทำให้เสียหลักการ เนื่องจากในปัจจุบันมีความโน้มเอียงไปในทำนองที่ว่า หัวหน้าส่วนราชการใดมีอิทธิพล ก็สามารถใช้อิทธิพลหรือความชอบพอส่วนตัวทำให้ผู้มีอำนาจในการกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนอนุมัติตามที่เสนอ หรืออย่างที่เราเรียกว่า “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” ดังนั้น เพื่อให้การจัดอัตรากำลังเกิดประสิทธิภาพแก่ราชการที่สุด จึงมีหลักการป้องกันมิให้อิทธิพลและความสัมพันธ์ส่วนตัวมีน้ำหนักในการวินิจฉัยตัดสินปัญหาต่าง ๆ

อนึ่ง การจัดอัตรากำลังนั้น จะได้พิจารณารวมตลอดถึงตำแหน่งและอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญ และตำแหน่งและอัตราลูกจ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า จะพิจารณา

ถึงตำแหน่งทุก ๆ ตำแหน่งในหน่วยงานด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจะไปขอทราบรายละเอียดและสัมภาษณ์ข้าราชการทุกตำแหน่งในส่วนราชการ ตั้งแต่อธิบดีลงมาถึงภารโรง ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ อาจไม่ถูกสัมภาษณ์เลยก็ได้ ถ้าคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารเชื่อว่า การแบ่งงานให้ตำแหน่งเหล่านั้นถูกต้องเหมาะสม เป็นธรรม และเป็นส่วนดี ตลอดจนมีเหตุมีผลตามหลักวิชาการแบ่งงานแล้ว

๒. จะจัดอัตรากำล้างให้แก่ส่วนราชการใดบ้าง

โดยเหตุที่การจัดอัตรากำล้างได้ประโยชน์ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น จึงน่าจะได้นำดำเนินการในหน่วยราชการทุกแห่ง และโดยเฉพาะควรจะดำเนินการรวมทั้งในองค์การรัฐวิสาหกิจด้วย แต่ในปัจจุบัน คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารยังไม่มีกำลังเจ้าหน้าที่พอ และสภาพการณ์บางอย่างยังไม่เอื้ออำนวยให้มีการจัดอัตรากำล้างได้อย่างกว้างขวางเช่นนั้น คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจึงเห็นสมควรที่จะจัดอัตรากำล้างเฉพาะในหน่วยงานที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนก่อน และถึงแม้จะได้จำกัดขอบเขตไว้เช่นนั้น คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารก็ยังไม่พร้อมที่จะจัดอัตรากำล้างให้แก่ทุก ๆ หน่วยราชการได้ทันที จึงได้กำหนดขอบข่ายการปฏิบัติตามลำดับก่อนหลังไว้ดังนี้

๑) ดำเนินการจัดอัตรากำล้างให้แก่หน่วยที่ขอแบ่งส่วนราชการใหม่ให้เป็นลำดับแรก ทั้งนี้ เพราะการพิจารณาแบ่งส่วนราชการและการจัดอัตรากำล้างนั้น คือ การแบ่งงานให้แก่ตำแหน่งและแก่หน่วยงาน ซึ่งมีวิธีการพิจารณาและต้องการรายละเอียดข้อเท็จจริงส่วนใหญ่ใกล้เคียงกัน จึงควรดำเนินการพร้อมกัน จะได้มีประสิทธิผล ประหยัด และสะดวกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒) ดำเนินการจัดอัตรากำล้างให้แก่หน่วยราชการที่ขอให้จัด โดยไม่ขอแบ่งส่วนราชการใหม่ ในการจัดอัตรากำล้างนี้มีหลักการอยู่อย่างหนึ่งว่า คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจะพยายามให้หน่วยราชการต่าง ๆ ริเริ่มสมัครใจขอให้จัดอัตรากำล้างให้มากกว่าที่จะบอกกล่าวไปให้มาจัดอัตรากำล้าง หน่วยราชการที่ร้องขอมาเช่นนั้น จึงควรได้รับการพิจารณาในลำดับแรก เช่นเดียวกับหน่วยราชการที่ขอแบ่งส่วนราชการใหม่

๓) ดำเนินการจัดอัตรากำลังให้แก่หน่วยราชการที่ล้าंगงประมาณ หรือสำนักงาน ก.พ. ขอให้พิจารณาจัด ทั้งนี้เนื่องจากการพิจารณาเรื่องของหน่วยราชการต่าง ๆ นั้น สำนักงานประมาณ หรือสำนักงาน ก.พ. อาจมีข้อสังเกตหรืออาจจะเห็นสมควรให้ได้มีการจัดอัตรากำลังเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องนั้น ๆ ก็ได้ เช่น ส่วนราชการแห่งหนึ่งขอปรับขยายอัตราขึ้นโทเป็นชั้นเอกไปยังสำนักงาน ก.พ. แต่สำนักงาน ก.พ. เห็นว่าหน้าที่ราชการของตำแหน่งต่าง ๆ ในส่วนราชการนั้นยังล้นอยู่ จึงขอให้ส่วนราชการนั้นเสนอขอให้คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจัดอัตรากำลังให้เสียก่อน ที่สำนักงาน ก.พ. จะพิจารณา เรื่องการ ขอปรับขยาย อัตรา เงินเดือน เป็นต้น

๔) คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารขอให้หน่วยราชการจัดอัตรากำลัง กล่าวคือ เนื่องจากส่วนราชการในปัจจุบันโดยทั่วไป มีตำแหน่งและอัตราเงินเดือนไม่เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบและปริมาณงาน แต่ไม่ขอให้จัดอัตรากำลังเพราะอาจจะไม่ทราบถึงคุณค่าของการจัดอัตรากำลัง หรืออาจจะเกรงว่าเมื่อจัดอัตรากำลังแล้วจะกระทบกระเทือนถึงตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งล้าंगงประมาณและสำนักงาน ก.พ. ก็ไม่ได้ขอให้จัดอัตรากำลังให้ ในกรณีเช่นนี้ คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารอาจจะขอเข้าไปจัดอัตรากำลังให้แก่ส่วนราชการนั้น ๆ เอง จนครบทุกหน่วยราชการที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนต่อไปก็ได้

๓. สำนักงานประมาณ สำนักงาน ก.พ. และกรมบัญชีกลาง

เกี่ยวพันกับการจัดอัตรากำลังอย่างไร

อัตรากำลังกำหนดไว้เพื่อแสดงว่า หน่วยงานหนึ่งจะมีจำนวนตำแหน่งอย่างมากที่สุดได้แก่ตำแหน่ง แต่ตามความเป็นจริงแล้ว หน่วยงานนั้นอาจมีจำนวนตำแหน่งเท่ากับอัตรากำลังที่กำหนดไว้หรือน้อยกว่าก็ได้ ไม่เป็นการตายตัวที่หน่วยงานนั้นจะต้องมีตำแหน่งและอัตราเงินเดือนเท่าที่กำหนดไว้ในอัตรากำลัง ส่วนที่จะมีตำแหน่งได้มากน้อยเพียงใดนั้น ก็ย่อมสุดแต่กำลังเงินงบประมาณและภาวะแวดล้อมอย่างอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น สมมุติอย่างง่าย ๆ ว่า กรมการแพทย์มีเป้าหมายและความจำเป็นในปัจจุบันที่จะต้องรักษาพยาบาลพลเมืองใน ๗๓ จังหวัด โดยจะตั้ง

โรงพยาบาลชั้น ๗๑ แห่ง จึงได้กำหนดอัตราค่าลงเดิมที่ได้ตามโรงพยาบาลเหล่านั้นเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาพยาบาล ฝ่ายบริหาร ฝ่ายธุรการ และฝ่ายอื่น ๆ รวมได้อย่างง่าย ๆ ๓,๕๐๐ ตำแหน่ง แต่ในบึงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๘ กรมการแพทย์อาจจะเปิดโรงพยาบาลได้เพียง ๒๕ แห่ง มีเจ้าหน้าที่เพียง ๕๐๐ ตำแหน่ง เพราะมีงบประมาณเพียงเท่านั้นเอง หรือเพราะกรมการแพทย์ยังไม่มียาแพทย์และพยาบาลเพียงพอ หรือเพราะเหตุอื่น ๆ หลายอย่างรวมกันก็ได้ เป็นต้น

๑) สำนักงานประมาณ มีหน้าที่ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการพิจารณาข้อเสนอของหน่วยราชการต่างๆ ที่ขอตั้งอัตราเงินเดือนสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการนั้นๆ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในอันที่จะตั้งอัตราเงินเดือนให้เป็นทางการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน หน้าที่นี้เกี่ยวข้องกับอัตราค่าลง คือ สำนักงานประมาณจะ “พิจารณางบประมาณอัตราเงินเดือนให้แก่หน่วยราชการตามกรอบอัตราค่าลงเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการระเบียบบริหารได้จัดวางไว้ ส่วนการพิจารณาเพิ่มจำนวนอัตราเงินเดือนให้แก่หน่วยราชการประจำบึงบประมาณแต่ละปีนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของสำนักงานประมาณและกำลังเงินงบประมาณ สำหรับกรณีที่กระทรวงทบวงกรมขอตั้งอัตราเงินเดือนเพิ่มใหม่ภายหลังนอกเหนือไปจากอัตราค่าลงเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการระเบียบบริหารได้จัดวางไว้ ก็ขอให้เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาระเบียบบริหารได้พิจารณาจัดอัตราค่าลงเจ้าหน้าที่ให้ใหม่ก่อน”๑ ดังนั้น สำนักงานประมาณจะเสนอข้อแนะนำต่อรัฐบาลว่า ในบึงบประมาณหนึ่งๆ หน่วยราชการควรมีอัตราเงินเดือนสำหรับตำแหน่งในสังกัดเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ แต่ต้องไม่เกินจำนวนแห่งอัตราค่าลงที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ การพิจารณากำหนดอัตราค่าลงนั้นก็ได้ใช้วิธีการและพิจารณาจากข้อเท็จจริงเช่นเดียวกันหรือเกือบจะเหมือนกับการพิจารณางบประมาณอัตราเงินเดือน และคณะกรรมการที่ปรึกษาระเบียบบริหารได้ใช้เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งของสำนักงานประมาณเข้าช่วยพิจารณาอัตราค่าลงอยู่เป็นประจำ ราชการของสำนักงานประมาณจึงเกี่ยวข้องกับการจัดอัตราค่าลงอยู่มาก

๒) ก.พ. มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดอัตราค่าลงคือ ก.พ. นั้นมีหน้าที่กำหนดว่าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตำแหน่งใดควรจะได้รับเงินเดือนเท่าใด (เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษซึ่งกฎหมายให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด) ตามความใน

๑. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, เรื่อง การกำหนดอัตราค่าลงของส่วนราชการต่าง ๆ.

หนังสือที่ ๗๑๒๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๐๖

มาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ และมีหน้าที่กำหนดเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยราชการที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และกำหนดให้มีตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษบางตำแหน่ง คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการกอง รองอธิบดี รองปลัดทบวง รองปลัดกระทรวง ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ ตลอดจนการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับบรรจุในตำแหน่งต่าง ๆ ในกรณี ก.พ. มีสำนักงาน ก.พ. เป็นเจ้าหน้าที่พิจารณาเรื่องในชั้นต้น และบริหารงานตามมติ ก.พ. ดังกล่าว

ดังนั้นถึงแม้ว่าคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจะกำหนดอัตราค่าจ้างไว้แล้ว และส่วนราชการนั้นงบประมาณอัตราเงินเดือนตำแหน่งต่าง ๆ ไว้แล้วก็ตาม ตำแหน่งเหล่านั้นก็ยังไม่เป็นตำแหน่งที่ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมายจนกว่าจะได้ผ่านการพิจารณาของ ก.พ. อีกชั้นหนึ่งแล้ว ซึ่ง ก.พ. อาจจะกำหนดให้มีตำแหน่งเดิมที่ ให้เรียกชื่อตำแหน่งตามที่คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารกำหนดไว้ หรือให้มัน้อยกว่านั้นก็ได้ ส่วนอัตราเงินเดือนชั้นสูงที่คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารกำหนดไว้ และคุณวุฒิสำหรับแต่ละตำแหน่งนั้น ก็ต้องผ่านการพิจารณาคำราคาตำแหน่งจากก.พ. อีกเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การพิจารณาของ ก.พ. ก็ต้องเป็นไปภายในกรอบแห่งอัตราค่าจ้างที่คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารกำหนดไว้ คือ ก.พ. จะไม่พิจารณาให้มีตำแหน่งและอัตราเงินเดือนชั้นสูงเกินกว่าอัตราค่าจ้างที่กำหนดไว้ ส่วนการอนุมัติให้บรรจุผู้มีความคุณวุฒิในตำแหน่งต่าง ๆ นั้น ก.พ. ก็จะได้ถือแนวการพิจารณาอัตราค่าจ้างของคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารไปประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่ว่าควร “ให้มีการประสานงานระหว่างคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหาร และ ก.พ. โดยให้ ก.พ. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ พิจารณา กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือน กับพิจารณาให้มีตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษบางตำแหน่งให้สอดคล้องกับการจัดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ของคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารที่กำหนดไว้”^๒

อนึ่ง ในการพิจารณาอัตราค่าจ้างนั้น คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารก็ได้ใช้เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งของสำนักงาน ก.พ. อยู่เป็นประจำ ทำให้การประสานงานสะดวกและได้ผลยิ่งขึ้น

^๒ Ibid.

๓) กรมบัญชีกลาง มีหน้าที่ส่วนหนึ่งในการพิจารณาและตรวจจ่าย ตลอดจนควบคุม การเบิกจ่ายเงินเดือนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบปฏิบัติของทางราชการ จึง มีหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายอัตราเงินเดือนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกรอบแห่งอัตรากำลังและ ตามงบประมาณอัตราเงินเดือน กับตามมติ ก.พ. กล่าวอีกทางหนึ่ง กรมบัญชีกลางจะช่วย บัณฑิตให้ขอรับหรือแจ้งกระทรวงตั้งบรรจุ และส่งเงินเดือนข้าราชการเกินกว่าที่กำหนด ไว้ในอัตรากำลัง บัณฑิตให้มีการบรรจุข้าราชการในตำแหน่งและอัตราเงินเดือนว่างที่คณะที่ ปรีกษาระเบียบบริหารได้ “หมายหุ” ไว้ว่าเป็นอัตราที่เกินอัตรากำลัง และช่วยตรวจสอบความ ผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจาก ก.พ. หรือองค์การที่มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ได้อนุมัติให้ตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนเกินกว่าอัตรากำลังที่กำหนดไว้ อนึ่ง คณะที่ปรีกษาระเบียบบริหารได้ใช้ เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งของกรมบัญชีกลางเข้าช่วยในการพิจารณาอัตรากำลังอยู่เป็นประจำ ทำให้ การควบคุมตำแหน่งและอัตราเงินเดือนดังกล่าวข้างบนนี้ สะดวกและได้ผลยิ่งขึ้น

๔. การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และคุณวุฒิของตำแหน่งต่าง ๆ นั้น ควรกำหนดไว้เป็นรายละเอียดเพียงใด และการกำหนดอัตราเงินเดือน ขั้นสูงของตำแหน่งต่าง ๆ มีแนวทางพิจารณาอย่างไร

การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และคุณวุฒิของตำแหน่งต่าง ๆ นั้น คณะที่ปรีกษา เรียบียบบริหารจะได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางแสดงถึงการแบ่งงานและสาขาวิชา ชีพหรือคุณวุฒิที่จำเป็นสำหรับแต่ละตำแหน่งเท่านั้น ทั้งนี้ ส่วนราชการที่จัดอัตรากำลังควรจะได้ ไปกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมให้มากที่สุดตามความเหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม แผนการบริหารงานบุคคล และการจัดระบบงาน ตลอดจนการควบคุมผลงานอีกชั้นหนึ่ง

การกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นสูงของตำแหน่งต่าง ๆ นั้น ในปัจจุบัน คณะอนุกรรมการ จัดอัตรากำลัง มีแนวทางพิจารณาดังนี้

- ๑) ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา จะกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นสูงถึงชั้นจัตวา อันดับพิเศษ ขึ้น ๘๐๐ บาท ทุกตำแหน่ง
- ๒) ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนชั้นตรี จะกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นสูงถึงชั้นตรี อันดับ ๒ ขึ้น ๓,๒๐๐ บาท ทุกตำแหน่ง

๓) ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนชั้นโท จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นโท อันดับ ๒ ขั้น ๒,๐๕๐ บาท ทุกตำแหน่ง สำหรับตำแหน่งที่จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นโท อันดับ ๓ ขั้น ๒,๖๕๐ บาท นั้น จะได้พิจารณาตามความเหมาะสมเป็นรายๆ ไป

๔) ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนชั้นเอก จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นเอก อันดับ ๓ ขั้น ๓,๒๐๐ บาท ทุกตำแหน่ง สำหรับตำแหน่งที่จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นเอก อันดับ ๒ ขั้น ๔,๓๐๐ บาท นั้น จะได้พิจารณาตามความเหมาะสมเป็นรายๆ ไป

๕) ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงตามทางพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในปัจจุบัน คือ

ก) ตำแหน่งปลัดกระทรวง ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นพิเศษ อันดับ ๓ ขั้น ๘,๐๐๐ บาท

ข) ตำแหน่งรองปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่า จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นพิเศษ อันดับ ๓ ขั้น ๗,๖๕๐ บาท

ค) ตำแหน่งรองอธิบดีหรือเทียบเท่า จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นพิเศษ อันดับ ๒ ขั้น ๗,๒๐๐ บาท

ง) ตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า จะกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงถึงชั้นพิเศษ อันดับ ๒ ขั้น ๖,๒๐๐ บาท

๖) ตำแหน่งลูกจ้าง จะกำหนดอัตราค่าจ้างชั้นสูง ตามระเบียบว่าด้วยลูกจ้าง ถ้าระเบียบว่าด้วยลูกจ้างมิได้ระบุไว้ จะพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างชั้นสูง ตามความเหมาะสม

๗) ตำแหน่งอื่นๆ ที่มีได้กล่าวไว้ข้างต้น จะพิจารณากำหนดอัตราเงินเดือนชั้นสูงเป็นรายๆ ไป

๕. การแบ่งส่วนราชการออกเป็นแผนกและเป็นกองนั้น มีแนวทางพิจารณาอย่างไรบ้างหรือไม่

เนื่องจากวรรคสองของมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่า “ส่วนต่าง ๆ ซึ่งแบ่งแยกเป็นกองหรือแผนก ให้มีหน้าที่ตามที่ได้แบ่งแยกไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากองหรือหัวหน้าแผนกปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบงานในหน้าที่” การแบ่งส่วนราชการออกเป็นกองหรือแผนกจึงทำให้ได้ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการและตำแหน่งรองลงไปโดยปริยาย ซึ่ง

อาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ได้มีการแยกขยายงานออกเป็นกองเป็นแผนกขึ้นเป็นอันมาก อันอาจทำให้ราชการต้องล่าช้าสืบเนื่องไปโดยไม่จำเป็น การพิจารณาแบ่งส่วนราชการออกเป็นกอง เป็นแผนก จึงต้องดำเนินการอย่างละเอียดถี่ถ้วน และถ้าคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารเห็นว่าคุณภาพและปริมาณงานยังไม่ถึงขนาด แต่เป็นงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ก็อาจจะกำหนดตำแหน่งบางตำแหน่งไว้ในอัตรากำลัง ให้มีอำนาจหน้าที่ตามความจำเป็นโดยไม่ต้องแบ่งออกเป็นแผนกเป็นกองก็ได้ ทั้งนี้ คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารจะแบ่งให้ได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุผลความจำเป็นและจะทำให้ได้ประโยชน์แก่ราชการอย่างแท้จริง โดยมีแนวทางประกอบการพิจารณาดังนี้

๑) โดยปกติในแผนกหนึ่งๆ ควรมีปริมาณและคุณภาพของงานมากพอที่จะมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่า ๕ ตำแหน่ง (ไม่รวมนักการภารโรง คนรถ คนงาน และเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะหน้าที่คล้ายคลึงกัน ตลอดจนลูกจ้างชั่วคราว รายวัน และรายชั่วโมง) ในกรณีที่กระทรวงทบวงกรมใดขอตั้งแผนกเพิ่มขึ้นใหม่ และผู้พิจารณาได้คำนวณอัตรากำลังเจ้าหน้าที่แล้วเห็นว่าจะมีน้อยกว่า ๕ ตำแหน่ง ก็จะไม่พิจารณาให้ตั้งเป็นแผนกขึ้น แต่จะโอนหน้าที่ความรับผิดชอบและจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าจำเป็นไว้ในแผนกหรือกองอื่น

๒) โดยปกติกองหนึ่งๆ ควรมีปริมาณและคุณภาพของงานสูงถึงขนาดที่จะมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่า ๓๕ ตำแหน่ง (ไม่รวมนักการภารโรง คนรถ คนงาน และเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ตลอดจนลูกจ้างชั่วคราว รายวัน และรายชั่วโมง) ฉะนั้น ถ้ากระทรวงทบวงกรมใดขอตั้งกองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่ากองเพิ่มขึ้น และเมื่อผู้พิจารณาได้คำนวณอัตรากำลังเจ้าหน้าที่แล้ว เห็นว่าจะมีน้อยกว่า ๓๕ ตำแหน่ง ก็จะไม่ให้ตั้งเป็นกอง แต่ให้ตั้งเป็นแผนกขึ้น โดยจะเป็นหนึ่งหรือสองแผนกนั้นแล้วแต่ลักษณะของงาน

๓) โดยปกติกองย่อมแบ่งออกเป็นแผนก แต่ในบางกรณีเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เพื่อประสิทธิภาพและประหยัดและเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ก็อาจจะไม่แบ่งแผนกในกองก็ได้ ถ้างานหลักๆ ของกองนั้น เป็นงานด้านวิชาการ หรืองานที่เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เช่น กองที่ปฏิบัติงานหลักด้านให้การศึกษาอย่างหนึ่ง และให้การฝึกอบรมอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องใช้เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญอย่างเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ก็ไม่ควรแบ่งเป็นแผนก เพราะจะทำให้ปฏิบัติงานได้คล่องตัวกว่า โดยอาจจะใช้ประโยชน์จากเจ้าหน้าที่แต่ละคนได้อย่างเต็มที่ เป็นต้นว่า พวกที่มียานพาหนะหนึ่งล้อ ก็อาจจะให้มาทำหน้าที่ด้านฝึกอบรมได้ตามเวลาพอ

๖. เมื่อจัดอัตรากำลังแล้วปรากฏว่ามีคนล้นงาน จะดำเนินการอย่างไร

ในการสำรวจเรื่องนั้น เมื่อได้ผลว่าคนล้นงานที่ใดแล้ว ตามหลักการบริหารงานบุคคลโดยปกติเขาจะไม่ปลดคนที่ล้นงานออกทันทีทันใด เพราะจะทำให้ประชาชนในส่วนรวมเสียขวัญและเสียกำลังใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย ซึ่งพลเมืองส่วนมากนิยมรัฐบาลมากกว่าประกอบอาชีพอย่างอื่น และซึ่งวงการอุตสาหกรรมยังไม่เจริญถึงขนาด ทำให้อาชีพนอกวงราชการมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นเมื่อสำรวจได้ความว่ามีคนล้นงานที่ใดแล้ว ก็จะมีแนวดำเนินการดังนี้

๑) “หมายเหตุ” ตำแหน่งที่ล้นงานไว้ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งออกไปด้วยเหตุใดก็ตาม ก็ยุบเลิกตำแหน่งนั้น ๆ เสีย

๒) ยุบตำแหน่งนั้นโดยโยกย้ายผู้ดำรงตำแหน่งไปไว้ที่หน่วยงานหรือส่วนราชการอื่นตามความต้องการและความเหมาะสม หรือทำทะเบียนอัตรากำลังส่วนเกินไว้ที่ส่วนกลาง เช่นที่สำนักงาน ก.พ. หรือสำนักงานประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาเฉลี่ยให้แก่ส่วนราชการที่ยังขาดอัตราราชการ

๓) เปลี่ยนหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งนั้น ๆ เสียใหม่ ให้ได้งานที่เป็นประโยชน์คุ้มค่า

การปฏิบัติตามข้อ ๒) และ ๓) อาจจะทำให้ต้องฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ล้นงานนั้น ๆ เสียก่อน

๗. ใครจะเป็นผู้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการชั้นกอง

และแผนก

เป็นที่ยอมรับในวงการบริหารว่า กลุ่มชนใด ๆ ก็ตาม จะปฏิบัติงานได้ผลดียิ่งก็โดยที่แต่ละบุคคลรู้ความมุ่งหมายตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เพื่อจะได้ร่วมกันดำเนินกิจการให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย โดยอยู่ในกรอบหน้าที่ความรับผิดชอบที่กลุ่มชนนั้นได้รับมอบหมาย ดังนั้น ข้าราชการก็ควรจะทราบหน้าที่ความรับผิดชอบของกองหรือแผนกที่ตนสังกัดอยู่ แต่ขณะนี้ปรากฏว่า กฎหมายมิได้ให้อำนาจผู้ใดกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกรม กอง หรือแผนกไว้ ทำให้เกิดผลเสีย ๓ ประการ คือ

๑) เกิดงานซ้อนงาน หน้าที่ความรับผิดชอบของกองและแผนกที่กระทรวงทบวงกรมหนึ่งอาจกำหนดซ้อนกับหน้าที่ความรับผิดชอบของกองและแผนกในกระทรวงทบวงกรมอื่น ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานสับสนเปลี่ยนแปลงมาก นอกจากนั้นแล้วยังทำให้เกิดขัดแย้งในเรื่องการปฏิบัติงานระหว่างกระทรวงทบวงกรมอยู่เสมอ เพราะแต่ละกองแต่ละแผนกก็ถือว่าหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๒) เกิดแย่งงานกันระหว่างกระทรวงทบวงกรมต่างๆ เนื่องจากมิได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกรม กอง แผนก ไว้ในที่ใด จึงเป็นโอกาสที่เจ้ากระทรวง เจ้ากรม ที่มีอิทธิพลสร้างกอง สร้างแผนก หรือส่วนราชการขึ้น เพื่อสนับสนุนประโยชน์ของตนเอง แล้วตั้งงานบางอย่างซึ่งกระทรวงทบวงกรมอื่นปฏิบัติอยู่แล้วมาปฏิบัติ มาดำเนินการ และมีการแย่งงานตั้งงานกันกลับไปกลับมาเช่นนี้ แล้วแต่เจ้ากระทรวง เจ้ากรมใดจะมีอำนาจ พฤติกรรมเช่นนั้นนอกจากจะทำให้เสียการประสานงาน สับสนเปลี่ยนแปลง และมีส่วนราชการเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็นแล้วยังทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ทราบแน่ชัดว่ากองหรือแผนกของตนมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไร เป็นผลทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

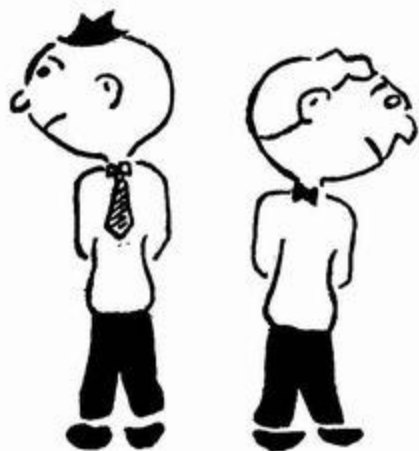
๓) เกิดละเลยงานบางอย่างที่ทางราชการควรจะต้องดำเนินการ จะพบอยู่เสมอว่ากิจการอีกหลายอย่างซึ่งทางราชการควรจะได้เข้าไปดำเนินการ แต่ยังไม่ปรากฏว่ากระทรวงทบวงกรมใดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เนื่องจากกระทรวงทบวงกรมหนึ่งคิดว่าควรจะเป็นหน้าที่ของกระทรวงทบวงกรมอื่น จึงมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบแก่กองหรือแผนกในสังกัดตน

เมื่อปล่อยให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดเป็นผู้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ กรม กอง และแผนกในสังกัดเอง ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการบริหารและทำให้สับสนเปลี่ยนแปลงดังได้กล่าวมาแล้ว จึงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกองและแผนกในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ไว้ แต่ใครจะเป็นผู้กำหนดนั้นอาจพิจารณาได้ ๒ ทาง คือ

๑. กำหนดความรับผิดชอบไว้ในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการหรือในประกาศแบ่งส่วนราชการสำนักนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี แต่วิธีการนี้อาจขัดข้องเพราะไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกองหรือแผนกไว้ในที่แห่งใด ตามมาตรา ๗ วรรค ๒

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๘๕ บัญญัติไว้แต่เพียงว่า “การแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดทบวง กรม และทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบกรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา” และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็บัญญัติไว้แต่เพียงว่า “การแบ่งส่วนราชการของทบวงการเมืองในสำนักนายกรัฐมนตรีให้ทำเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา” เท่าที่เคยปฏิบัติมา พระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการก็ดี และประกาศแบ่งส่วนราชการสำนักนายกรัฐมนตรีก็ดี เพียงแต่กำหนดว่า กรมหรือส่วนราชการที่เทียบเท่ากรม แบ่งส่วนราชการออกเป็นกองกึ่งแผนก แต่ละกองแต่ละแผนกมีชื่ออะไรบ้างเท่านั้น ดังนั้น เมื่อการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น ก็น่าจะต้องแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป เมื่อมีโอกาสอันสมควร

๒. อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันยังมีวิธีที่อาจถือปฏิบัติไปก่อนได้โดยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกรม กอง และแผนก ไว้พร้อมกับการกำหนดอัตรากำลังข้าราชการ โดยมีเหตุผลว่า เนื่องจากการจัดอัตรากำลังข้าราชการมีความมุ่งหมายสำคัญที่จะให้เกิดประสิทธิภาพแก่ราชการ และขจัดงานซ้อนงานระหว่างหน่วยราชการ เมื่อการไม่กำหนดหน้าที่ของกองและแผนกไว้ จะทำให้เกิดผลเสียแก่การปฏิบัติราชการดังเช่นได้กล่าวมาแล้ว วิธีการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นจะต้องช่วยแก้ปัญหา นั้น เมื่อได้กำหนดจำนวน ตำแหน่ง คุณวุฒิ ชื่อตำแหน่ง อัตราเงินเดือน หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งแล้ว จึงได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกองและแผนกไว้ในแบบประกาศอัตรากำลังข้าราชการอีกด้วย เพื่อช่วยให้การบริหารราชการของรัฐบาลเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นด้วย

จิตวิทยาในการปกครอง

โดย ดร.อมร รักษาสัตย์

บรรณาธิการ : “ฮัลโล นั่นคุณะรัฐประศาสนศาสตร์ใช่ไหมครับ? ขอพูดกับอาจารย์ ดร. อมรหน่อยครับ”

ดร. อมร : “สวัสดีครับ ผมอมรพูด”

บรรณาธิการ : “สวัสดีครับ ผมต้องโทรศัพท์มาเรียนรบกวนอาจารย์หน่อย ก็คือผมได้อ่านคู่มือแนะนำปรับปรุงที่สมาชิกวารสารข้าราชการกรุณาเขียนมาแล้ว ปรากฏว่าหลายท่านได้เรียกร้องให้อาจารย์เขียนบทความลงวารสารของเราอีก พร้อม ๆ กันนั้นสมาชิกหลายท่านก็เรียกร้องขอให้เราหาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา หรืออะไรทำนองนั้นมาลงบ้าง อาจารย์พอจะกรุณาเราได้ไหมครับ?”

ดร. อมร : “ตอนนั้นผมเพิ่งเสร็จจากการจัด สัมมนา ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอพักไว้ก่อนได้ไหมครับ อีก ๒-๓ เดือนข้างหน้าพอจะมีเวลาว่างบ้าง เอ! คุณพูดว่าเรื่องจิตวิทยาอะไรทำนองนั้นก็ได้อีกไหมครับ เอาอย่างนี้ดีกว่า ผมจะส่งแนวการอภิปรายเรื่อง “จิตวิทยาในการปกครอง” ซึ่งผมเขียนขึ้นประกอบการอภิปรายทางวิชาการ เรื่องจิตวิทยาต่างอาชีพของสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม นี้ ที่หอประชุมโรงพยาบาลสงฆ์ มาให้คุณพิจารณาดูก่อนก็แล้วกัน ผมจะส่งไปให้ในวันนี้นะครับ ถ้าจะให้แก้ไขเพิ่มเติมบ้างก็ยินดีครับ”

บรรณาธิการ : “ขอบคุณมากครับ”

นี่แหละครับที่มาของ “จิตวิทยาในการปกครอง” ที่ท่านจะได้อ่านต่อไป

บ.ก.

ผมยินดีที่ได้รับเชิญให้มาพูดเรื่องจิตวิทยาให้แก่สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย การพูดเรื่องจิตวิทยาในการปกครองครั้งนี้ ผมขอพูดในฐานะนักรัฐประศาสนศาสตร์ คือ นักวิชาการแขนงบริหาร และขอแถมท้ายในฐานะนักบริหารรุ่นเยาว์ คือผู้ปฏิบัติงาน ขนาดย่อม จะไม่ขอพูดในฐานะนักปกครองซึ่งรู้สึกว่าจะเป็นตำแหน่งที่เอิกเกริกเกินวาสนา อยู่มาก

ในฐานะนักรัฐประศาสนศาสตร์ ก็เลยลองค้นคว้าตำราทางจิตวิทยาโดยเฉพาะที่จะประยุกต์ทางบริหารได้ ผมก็พบหลักเกณฑ์ของฝรั่งที่น่าสนใจ ดังนี้

ก. ในทางจิตวิทยาอย่างขั้นมูลฐานที่เดวิดก็คือ การทำงานนั้นต้องใช้คนทำ และคน จะมาทำงานกับเรานั้นนอกจากจะมีความรู้ คุณวุฒิ อายุอานาม อย่างที่ทราบกันอยู่ในแบบฟอร์ม ที่กรอกมาแล้วเวลาสมัครแล้ว คนยังมีสมบัติอย่างอื่นติดตัวมาด้วย สมบัติที่ว่านั้นมากมายไม่ง่าย เหมือนกับที่พวกเรา “คอยัก ๆ สักแต่ว่าคน” เท่านั้น

ตามตำรา สมบัติที่ติดตัวมาทำงานด้วยโดยไม่กรอกให้เราทราบนั้นเรียกว่า บุคลิกภาพ (Personality) ฉะนั้น ในการทำงานนอกจากเราจะเห็นคอยัก ๆ หลาย ๆ หยักที่มาทำงานร่วมกับเราแล้ว ก็มีบุคลิกภาพเหล่านั้นติดตัวมาแต่ละคนด้วย ฉะนั้น (อีกที) ในการจะเข้าถึงจิตใจ ของคนที่ทำงานร่วมกัน หรือจะเรียกให้เพราะตามที่ท่านผู้อำนวยการหมอบประสพกำหนดมาก็คือ “จิตวิทยาทางการปกครอง” นั้น เราก็ก็น่าจะต้องเข้าใจในเรื่องบุคลิกภาพเหล่านั้นไม่มากนักน้อย

ข. ตามตำราหลายเล่มกล่าวพร้อมเพรียงกันว่า อันว่าบุคลิกภาพของคนนั้นได้ก่อเกิด ปรุงแต่งและเสริมสร้างขึ้นในขณะที่ยังเยาว์วัยอยู่มาก คือระหว่างแรกเกิด (ไม่ทราบว่าจะต่างกับ เริ่มเกิด หรือไม่—ฟังๆดู ผมเข้าใจว่าเขาให้หมายถึงตั้งแต่อยู่ในท้อง) จนถึงประมาณ ๕-๖ ขวบ ตามทฤษฎีพวกนี้เขายังแถมกล่าวต่อไปว่า บุคลิกภาพของบรรดาคนโตที่มาทำงานกับเราอยู่ทุกวันนี้ จะเป็นไปตามลักษณะเดิมที่ติดมาตั้งแต่เด็กๆ ทั้งนั้น จะมาปรุงแต่งเพิ่มเติมบ้างน้อยเต็มที

ผมคิดว่าทฤษฎีที่น่ามาสรุปคร่าวๆ นี้ คงเป็นทฤษฎีที่คุ้นหูกับท่านผู้มั่งเกียรติดู้อยู่แล้ว ผมเองไม่ใช่นักจิตวิทยาที่ต้องขอยอมรับไว้ก่อน ยังไม่มีโอกาสจะทดสอบด้วยวิธีวิจัยดูว่าจริง เพียงใด จะนำเฉพาะความรู้ความจำของผมคนเดียวมาพิสูจน์ก็จำไม่ได้เสียแล้ว ว่าตั้งแต่ผมอยู่ในท้องคุณแม่มาจนอายุ ๕-๖ ขวบนั้น ผมทำอะไรไว้บ้าง หรือใครทำอะไรกะผมบ้าง Id, ego, superego ของผมจึงเป็นอย่างที่เห็นๆ อยู่อย่างนี้ (คิดๆ ดูก็น่าเสียดาย ไหนๆ จะรักกันจริงแล้ว จะทำให้ผมดึกดำนึ้สักหน่อยก็ไม่ได้ เมื่อดวงจะดึกงั้น)

ค. ตามตำรา แม้จะยอมรับว่าแต่ละคนจะพัฒนาบุคลิกภาพมาคนละแบบก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วมันง่าย ๆ อย่างนี้ คือ ที่แรกพึ่งตัวเองไม่ได้เลย ต่อมาก่อย ๆ พึ่งตัวเองได้มากขึ้น จนถึงขนาดจะประกาศอิสรภาพ แล้วพอแก่ตัวขึ้นก็ยอมรับความจริงขึ้นว่าจะพึ่งพาเขาทำคนเดียวก็ไม่ได้ จะยืนหยัดสู้โลกไปคนเดียวก็ไม่ไหว ต้องอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกัน ตามภาษานักจิตวิทยา ก็เรียกว่าพัฒนาจาก Dependence เป็น Independence และมาเป็น Interdependence ในที่สุด นี่พูดเฉพาะคนดี ๆ นะครับ อย่างที่เรียกว่า Healthy หรือ Normal Personality พวก Ab ๆ นั้นจะขอยกเว้นไว้ ถ้าในหน่วยงานไหนเกิดมีพวก Ab = แอบ, ba = บ้า มาปะปนอยู่ก็กรุณาหารือกับทางสมาคมจิตวิทยา ซึ่งเปิดคลินิก รับปรึกษาที่ปากซอยสวนพลู ถนนสารสินได้

ง. ตามแนวการพัฒนาคร่าว ๆ สามขั้น นักจิตวิทยาพบว่า

- ๑) คน (โดยเฉพาะฝรั่งอเมริกัน) มีแนวโน้มที่จะพัฒนาจากด้านผู้รับเมื่อเป็นเด็ก มาเป็นผู้ให้ ผู้ควบคุม ผู้ใช้ และชำระวัฒนธรรม
- ๒) คน พัฒนาจากถูกกระทำ (passive) มาเป็นตัวกระทำ (active)
- ๓) คน พัฒนาจากทำอะไรได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ตอนเป็นเด็ก มาเป็นทำได้มากขึ้นเมื่อโตขึ้น
- ๔) คน พัฒนาจากการอยู่ในตำแหน่งฐานะต่ำต้อย (subordinate) ในครอบครัวและสังคม เมื่อเป็นเด็กมาอยู่ในฐานะเท่าเทียม และ/หรือสูงกว่าผู้อื่นในครอบครัวและสังคมเมื่อตอนโตขึ้น
- ๕) คน พัฒนาจากการต้องพึ่งพาคนอื่นมากที่สุดตอนเป็นทารก มาสู่การมีอิสรภาพ แล้วก็ไปสู่ขั้นพึ่งพาอาศัยกันอยู่ในสังคมเมื่อตอนโตเป็นผู้ใหญ่

จ. ลักษณะ ๕ ประการนี้จะเห็นว่ามีอยู่ในบรรดาผู้ใหญ่ ๆ ที่มาร่วมงานกับเราแทบทั้งสิ้น ฉะนั้น หากจะจัดหน่วยงานที่เขาทำงานให้ถูกต้องตรงกับอุปนิสัย นิสัย คือ บุคลิกภาพของเขาแล้ว เราก็ต้องหาทางจัดให้งานเป็นงานแบบนั้น คือ

- ๑) งานที่อนุญาตให้คนเลือกชั่งดวงได้ตามใจว่าจะยอมรับอะไรเท่าไหน จะให้อะไรเท่าใด เช่นอยากรับเงินเดือนมาก อยากทำงานน้อย ก็ควรยอมตามใจเขา
- ๒) งานที่อนุญาตให้คนเลือกชั่งดวงได้ตามใจว่าจะมีตำแหน่งฐานะเท่า และ/หรือสูงเป็นผู้บังคับบัญชา เพียงใด เช่นอยากเป็นหัวหน้ากอง ก็ตั้งให้เป็นเลยเถย
- ๓) งานที่อนุญาตให้คนเลือกชั่งดวงได้ตามใจว่า ตนควรจะได้ทำงานอะไรที่ตนชอบหรือถนัด หรือที่ตนนึกว่าสำคัญ เช่นชอบทำงานมาสาย กลับเร็ว งานได้หน้า ก็ควรยอมให้เขาทำ

- ๔) งานที่อนุญาตให้คนเลือกชีวิตได้ตามใจว่าควรทำอะไร เมื่อใดให้มีความอ่อนไหว (flexibility และ fluidity) ถูกกับอัธยาศัย เช่นมีงานด่วนแต่ยังไม่อยากทำ ก็ควรรอไว้
- ๕) งานที่อนุญาตให้คนเลือกแสดงความรู้สึกเป็นอิสระ หรือจะถ้อยทีฟังพาท้ายกันใครในองค์กรนั้นก็ได้ คือให้เลือกได้ตามใจว่าจะทำไปเอง หรือจะหารือกันก่อนก็ได้
- ๖) งานที่อนุญาตให้คนเลือกนั้นได้มีความรู้สึกได้รับความเคารพนับถือจากคนอื่น ๆ ที่เขาเห็นว่าสำคัญต่อชีวิตของเขา เช่นหารายได้จากหน้าที่เพื่อให้ภรรยาภูมิใจ
- ๗) งานที่อนุญาตให้คนเลือกได้ทำงานที่ตนจะริเริ่มอะไรที่ตนต้องการก็ได้ เช่นเป็นตำรวจแต่อยากสร้างถนน

ฉ. จะเห็นได้ว่า การทำงานในยุคปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้น เพราะหน่วยงานสมัยใหม่พยายามจัดรูปงานให้ทันสมัยให้ได้ผลงานมาก คือ มีลักษณะมีเอกภาพของการบังคับบัญชา มีผู้ใหญ่ผู้น้อย มีการแบ่งงานตามแขนง ฯลฯ ฉะนั้น จะมีแนวโน้มทำงานที่

- ๑) ไม่ยอมให้พนักงานมีสิทธิควบคุมการปฏิบัติงานของตนได้ตามลำพัง คือจะทำจะหยุดได้ตามใจ
- ๒) มักเป็นงานที่ไม่ค่อยปล่อยให้คนคิดริเริ่มทำอะไรได้ตามใจ อยากให้เฉยๆ คอยทำตามคำสั่งให้เกิดผลดี เร็ว ประหยัด มากกว่า
- ๓) มักเป็นงานที่บังคับให้คนยอมรับตำแหน่งผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะตำแหน่งนายมีน้อย
- ๔) มักเป็นงานที่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความสันทัดจัดเจนได้ตามใจชอบ คงยอมให้ทำได้บางอย่างเท่านั้น
- ๕) มักเป็นงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกว่าตนต้องขึ้นกับผู้อื่น โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชา

แม้ว่าบุคลิกภาพของคนทั่ว ๆ ไปจะขัดกับลักษณะที่องค์การต้องการก็ตาม ก็จะได้เห็นว่า เราจะเรียกว่า องค์การ หน่วยงานไม่ดีก็ไม่ได้ จะโทษคนที่บุคลิกภาพเช่นนั้นว่าไม่ดีก็ได้ เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าพิจารณาเป็นพิเศษ กล่าวคือเป็นเรื่องที่ องค์การ กับ บุคคล จะต้องปรับปรุงแก้ไขหันหน้าเข้าหากันบ้าง ไม่ใช่จะเกี่ยงงอนให้คนต้องปรับปรุงตน (adapt) ให้เข้ากับองค์การเสมอไป ปัจจุบันองค์การที่ดีก็พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้ไม่มีโอกาสจะให้อธิบายให้ทราบได้ เพียงแต่ขอกล่าวว่าเมื่อเราทราบปัญหาและความรู้สึกของบุคคลแล้ว การที่จะวางแผนทางแก้ไขนั้นก็คงจะสะดวกขึ้น

ข. ในตอนก่อนได้กล่าวถึงเรื่องบุคลิกภาพของคนว่าเข้ากับองค์การได้เพียงใดแล้ว ในตอนนั้นผมก็อยากนำผลวิจัยของนักจิตวิทยาหลายท่านมาสรุปให้ฟังว่า ผู้บังคับบัญชาคือหัวหน้าที่ดีนั้นได้แก่คนที่ลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ร่วมวางแผนเป้าหมายของกลุ่ม กับ คนอื่น ๆ
 - “นายของเราตามความเห็นพวกเราน้อย ๆ”
 - “เขามาพูดกับพวกเราเรื่องการจะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เสมอ”
 - “นายเราใช้คำแนะนำของพวกเราด้วย”
 - “เขามอบให้ทราบล่วงหน้าว่าอะไรกำลังจะเกิดขึ้น”
 - “เรามีการประชุมกันเสมอเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานต่าง ๆ”
๒. ช่วยลูกน้องให้ทำงานบรรลุ ถึงเป้าหมาย
 - “นายกันช่วยกันเสมอเมื่อกันต้องการ”
 - “เขาแสดงให้เห็นว่าเขาภาคภูมิใจมากเมื่อพวกเราทำงานได้ดี”
 - “เขาคอยช่วยพวกเราในเทคนิคปลีกย่อยเกี่ยวกับงานด้วย”
 - “เขาฟังคำร้องทุกข์เสมอ และรีบจัดการโดยเร็ว”
 - “เขาคอยดูว่าพวกเรามีเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมอยู่เสมอ”
๓. ประสานงานของลูกน้อง
 - “นายเรามอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างฉลาดมาก”
 - “เขาปล่อยให้เราช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”
 - “เขาให้โอกาสพวกเราเสมอหน้ากัน เลือกทำงานดี ๆ — ไม่เล่นพวก”

“เราบอกให้พวกเรา ทราบว่างานของพวกเรามีความสำคัญมาก”

“เราช่วยพวกเราหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน”

๔. ช่วยลูกน้องให้ ทำงานเข้ากันได้

“นายเราเข้าใจความรู้สึกของพวกเราในเรื่องต่าง ๆ”

“เรามีเหตุผลที่จะหาคนถูกกันทำงานด้วยกันได้ดังต่อไปนี้”

“เราทำให้ผมรู้สึกเป็นกันเองกับพวกเพื่อนร่วมงาน”

“หัวหน้าของเรามีความสนใจในพวกเราเป็นพิเศษ”

“เขาให้โอกาสผมได้ทำงานที่ผมทำได้ดีที่สุด”

๕. ให้ความสนใจแก่พวกพ้องไม่ใช่ตัวเอง

“นายเรายอมต่อสู้ เสียสละเพื่อพวกเรา”

“นายผมไม่กีดกันผมให้เข้าถึงผู้ใหญ่ได้”

“เขาเก่งในแง่หาเงินล่วงหน้า ย้าย และเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ เพื่อพวกเรา”

“เขาตอบคำถามของพวกเราอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีมั่ววุ่น”

“นายเราจะยอมเสียหัวเพื่อพวกเรา”

๖. มนุษยธรรม

“นายของเราเข้าพบปะพูดจาด้วยง่าย ๆ”

“เขามีเหตุผลสมควร เวลาให้งานเราทำและในเวลาใช้ระเบียบข้อบังคับ”

“ผมรู้สึกเป็นกันเองในเวลาระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเขา”

“เขาตอบหลังพวกเราเมื่อเราทำงานได้ไม่ดี”

“ผมรู้สึกว่าผมรู้จักเขาดีทีเดียว”

ญ. ตามที่กล่าวมานี้เป็นการนำเอาจิตวิทยาทางการบริหารของฝรั่งเขามาแสดงเฉพาะในข้อสำคัญสองอย่าง คือ บุคลิกภาพของคนกับองค์การ และเรื่องการเป็นหัวหน้าที่ดีแต่ย่อ ๆ ข้อสังเกตที่อยากฝากไว้ตอนนี้มี ๒ ประการ คือ

- ๑) ไม่แน่ใจว่าหลักเกณฑ์ของฝรั่งจะเข้ากับของไทยได้หรือไม่ เมื่อประเทศเราได้ตั้งสถาบันการพัฒนาบริหารแห่งชาติขึ้นมาและมีโอกาส กำลังคนและเงินแล้ว ก็อยากนำมาวิจัยให้ละเอียดถี่ถ้วน

- ๒) ลักษณะของการใช้จิตวิทยาในการทำงานให้เกิดผลดี โดยการปรับปรุงลักษณะของหัวหน้างานด้วยการแก้ไขให้หัวหน้าที่มีลักษณะเป็นหัวหน้าแบบใช้อำนาจบาทใหญ่ มาเป็นแบบประชาธิปไตยนั้น ผมรู้สึกว่าการทำงานที่ได้ผลดีนั้น หัวหน้าไม่จำเป็นต้องมีลักษณะประชาธิปไตยเสมอไป ต้องแล้วแต่ลักษณะของงานและของลูกน้อง และระดับของงานด้วย เช่น ในกลุ่มชายสูงอายุทำงานหนัก กับหญิงสาวหน้าแฉล้มทำงานในออฟฟิศติดเครื่องทำความเย็น ก็คงต้องการนายคนละแบบ

ในตอนนั้นผมก็ขอโอกาสแถมท้ายในฐานะผู้บริหารรุ่นเยาว์ ซึ่งยังมีประสบการณ์ในการทำงานไม่มากนักว่ามีจิตวิทยาทางบริหารอย่างไร หรือไม่

ก. ผมคิดว่าสังคมไทยไม่เหมือนสังคมอื่น ฉะนั้นสัมพันธภาพระหว่างผู้ใหญ่ - ผู้น้อยก็คงจะต่างกับฝรั่งต่างประเทศ ของไทยเรา ศาสนาพุทธก็เป็นส่วนสำคัญอยู่มาก เช่น ในการปฏิบัติระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย ถ้าถือตามหลักทศกัณฐ์ หลักสังคหวัตถุเข้าไว้บ้างก็ดี

ข. ขึ้นต่อไป ก็คือการที่ต้องนึกอยู่เสมอว่า คนมีจิตใจ มีหัวใจ ลูกน้องก็มีหัวใจ นายก็มีหัวใจ และเราเองก็มีหัวใจ การถือหลักเอาใจเขามาใส่ใจเราจึงน่าจะเป็นภาชิตบริหารที่ดีอย่างหนึ่ง

ค. การทำงานต้องพยายามส่งเสริม Team Work ถ้าได้ลักษณะ "ผู้ใหญ่ตั้ง เพื่อนพ้องลูกน้องหนุน" เมื่อไหร่ ก็จะเกิดความเจริญก้าวหน้าและแก่ตัวเองมาก

ง. สังคมไทยเรานิยมที่ทุกคนยึดมั่นบูชาอยู่ นักบริหารก็ต้องระลึกไว้ เช่น

ค่านิยมที่ว่า - ความกตัญญูทดแทน เป็นเครื่องหมายของคนดี

„ - ดีใช้ ไร่รักษา

„ - ถึงคราวยาก ๆ ด้วยกัน ถึงคราวสบายก็สบายด้วยกัน

ค่านิยมเหล่านี้ถ้าเราปฏิบัติตามได้ยิ่งมากยิ่งดี เพราะชนชื้อว่าคนไทยแล้วจะให้ถูกใจกันจริง ๆ ก็ต้องว่ากันไปอย่างไทย ๆ เหมือนอยู่ที่ไหน ๆ รับอาหารฝรั่งเงินแขกอะไรก็ตาม ถ้าชนชื้อว่าไทยแล้วก็ต้องนึกถึงน้ำพริก ปลาร้า อยู่ร่ำไป

อย่างไรก็ดี อย่างที่เรียนไว้แล้วว่า หากมีโอกาสส่งเสริมวิชาการแขนงนี้ให้ก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เราก็คงจะได้มีโอกาสทำการวิจัยว่า คนไทยเรานิยมจิตวิทยาทางบริหารอย่างไรกันมากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุด ผมขอขอบคุณท่านผู้อ่านวยการหมอประสพ รัตนกร ที่เชิญผมมาในวันนี้
ที่ขอบคุณก็เพราะเท่ากับได้บังคับให้ผมผู้ไม่เคยรู้เส้นทางจิตวิทยามาต้องค้นตำรามาอ่าน ทำให้
ผมเองได้ประโยชน์อย่างมาก

พระมหมดักกับภูเขา

หัวข้อเรื่อง “พระมหมดักกับภูเขา” นั้น เนื่องมาจากภาษิตที่ผมได้เห็นเป็นภาษาอังกฤษเป็นใจความว่า “ถ้าภูเขาไม่มาหาพระมหมด พระมหมดก็ต้องไปหาภูเขา” มีอรรถาธิบายว่า พระมหมดเป็นคำสดาจารย์ (Prophet) ผู้ใหญ่ มีศิษยานุศิษย์หลายร้อยล้านคน แม้กระนั้นก็ยังผันธรรมชาติไม่ได้ จะรอให้ภูเขาเดินมาหาท่านไม่ได้ ถ้าท่านอยากจะได้เห็นภูเขา ท่านยังต้องไปหาภูเขา

....พวกเราที่สำเร็จการศึกษาไปรับราชการในประเทศไทยแล้วนาน ๆ มักจะลืมบ่อย ๆ ว่าตนครั้งหนึ่งเคยเป็นไม้กวาดใหม่ เคยกระตือรือร้นอยากกวาดให้สะอาด เคยรู้จักงานใจผู้ใหญ่วะตื้นท่านในเรื่องต่าง ๆ ครั้นพอเราเริ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเอง ก็เริ่มรำคาญเด็ก ๆ รุ่นหลังที่เข้ามาใหม่ และประพฤติดนเช่นเดียวกันกับที่เราเองได้ทำมาแล้ว เมื่อไม่ก็บ่นเอง บ่นว่าเด็กนั้น เด็กนี้ยุ่งเหยิงเกินไป ถือตัวว่ามีความรู้สมองใส แต่ไม่เคยงาน เสนอความเห็นกวนใจจริง ถ้าใครล้มตัวเข็นนี้ก็น่าเสียดาย เพราะขาดชีวิตไปเสียแล้ว กลายเป็นภูเขาเลยเข็นตัวไม่ได้ แท้จริงยังเป็นผู้ใหญ่ขึ้นก็ควรจะทำความตัวเป็นพระมหมดจึงจะถูก ต้องอ่อนน้อมไปหาภูเขาบ้าง

คัดจาก “พระมหมดักกับภูเขา” โดย ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

มทิตล ๒๕๐๑ ของ สมาคมไทย ณ อเมริกา

BASIC ENGLISH

ประวิณ สุจริตกุล M.A. (Oxon)

(ต่อจากฉบับก่อน)

บทเรียนที่ 11

LESSON ELEVEN (THE ELEVEN LESSON)

ในบทเรียนบทนี้ ขอเสนอวิธีเรียนอะไรต่างๆ ในภาษาอังกฤษ แบบง่ายๆ เช่นเดียวกับในบทเรียนก่อนๆ และขอเริ่มต้นด้วยการใช้คำ "it" เป็นประธานในประโยค ซึ่งบางครั้งก็ยังเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนบางท่านอยู่ ขอให้ดูประโยคง่ายๆ เหล่านี้ และอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง

What color is the pen ? It's black.

Is the pencil red ? No, it's blue.

คำ "it" ในประโยคคำตอบ ก็คือสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะที่กล่าวถึงในประโยคคำถาม พูดอีกนัยหนึ่งก็คือ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนสิ่งนั้น ดังที่ท่านผู้เรียนอาจทราบอยู่ก่อนแล้ว และอาจทราบต่อไปอีกด้วยว่า มีชื่อว่า "สรรพนาม"

เอาละ เมื่อเข้าใจคำ "it" ในลักษณะที่เป็นตัวแทนดังในประโยคข้างบนนี้แล้ว ลองพิจารณาประโยคต่อไปดูบ้าง

Is it warm in the summer ? Yes, it is.

Is it cold in the rainy season ? No, it isn't.

บางท่านอาจสงสัยว่า ในประโยคคำถามทั้ง 2 นี้ ทำไมเราจึงใช้ "it" ได้ในเมื่อ ยังไม่ได้กล่าวถึงอะไรมาก่อนเลย ความจริง "it" ใช้แบบนี้ ก็เพราะบางครั้งเราจะสิ่งที่มีมันแทนไว้ในฐานะที่เข้าใจกันอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะต้องพูดถึง ในที่นี้ "it" แทน "อากาศ" นั่นเอง

อันดับต่อไปเป็นการใช้ frequency words ซึ่งเคยนำมาให้ฝึกกันบ้างแล้ว คราวนี้เป็นการใช้คำประเภทดังกล่าวกับ verb to be ดูประโยคต่อไปให้ดี แล้วอ่านออกเสียงให้ชิน

Is the lesson always hard? Yes, it's always hard.

Are the pencils usually long? Yes, they're usually long.

Are the students always at school? No, they're not always at school.

เพียงไม่กี่ประโยคก็จะช่วยให้ท่านผู้เรียนจำได้แล้วว่า โดยทั่วไป frequency words จะตามหลัง verb to be สำหรับในประโยคคำถามนั้น คำประเภทนี้จะตามหลัง ทั้ง verb to be และประธานของมันด้วย ส่วนในประโยคปฏิเสธ ต้องตาม verb to be และคำ "not"

เพื่อความแม่นยำ ควรทำแบบฝึกหัดดัดเสียเลย

แบบฝึกหัด (1) ให้ออกเสียงประโยคคำถามแต่ละประโยคต่อไปนี้ พร้อมกับเติม frequency word ที่เหมาะสมเข้าด้วย

และ (2) ตอบคำถามเหล่านี้ ทั้งรับและปฏิเสธ ประกอบกับให้ใช้ subject pronouns และ contractions ด้วย

ตัวอย่าง

Is Suri in class?

(1) Is Suri always in class?

(2) Yes, she's always in class.

No, { she's not always in class.
she isn't always in class

1. Are the words easy?

2. Is it warm in February?

3. Is it cold in the states?

4. Are the teachers kind?

5. Are the pupils happy?

อีกเรื่องหนึ่งที่อยากจะพูดถึงในบทเรียนบทนี้ ก็คือ คำคุณศัพท์แสดงเจ้าของ (possessive adjectives) อันที่จริงเรื่องนี้ไม่อยากอะไร แต่ก็ยังมีการพลั้งเผลอกันอยู่

ขอเขียนให้ดูง่าย ๆ ดังนี้

Imy	I have my pen (s).
Youyour	You have your book (s).
Hehis	He has his pencil (s).
Sheher	She has her key (s).
Itits	It has its virtue (s).
Weour	We have our ticket (s).
Youyour	You have your money.
They.....their	They have their case (s).

ขอแนะนำให้ผู้เรียนจำไว้เป็นคู่ๆ พร้อมกับนึกถึงประโยคตัวอย่างง่ายๆ ที่ให้ได้ คำที่ต้องจำเป็นพิเศษ ก็คือ "its" ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงแต่เพียงเติม s เข้าข้างท้ายเท่านั้น และต้องอย่าจำสับสนปะปนกับ "it's" ซึ่งย่อมาจาก "it is" อันหลังนี้มี apostrophe (')

สิ่งที่จะต้องจำเพิ่มเติมก็คือ คุณศัพท์แสดงเจ้าของนี้ นำหน้านามที่มันประกอบเสมอ my pen (s), your book (s)..... และจำง่าย ๆ ว่าต้องเข้าชุดกับผู้เป็นเจ้าของ เช่น ของ "I" ก็ต้องเป็น my อย่าจำผิดไปว่าจะต้องเปลี่ยนไปตามสิ่งที่ถูกเป็นเจ้าของ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเอกพจน์ และพหูพจน์

เมื่อเข้าใจทฤษฎีแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การฝึกปฏิบัติ แบบฝึกหัด จงเติมคุณศัพท์แสดงเจ้าของ ให้แสดงว่า ประธานในประโยคแสดงเจ้าของ ตัวอย่าง I like.....book. I like my book.

1. She has a desk in.....room.
2. Thanom likes.....teachers.
3. The teachers love.....students.
4. Please write.....name on.....paper.
5. Do you enjoy.....work?

ต่อไปขอพูดถึง การกล่าวถึงสถานที่และเวลาบ้าง เรื่องนี้บางทีอาจก่อความยุ่งยากให้ได้ จึงควรจำวิธีใช้ให้ถูกต้องเสียตั้งแต่แรกเลยทีเดียว ดังนี้

frequency word.

S.	(FW) ↑	V.	C. O.	(place)	(time)
It		's	cold	here	today
It		's (often)	warm	there	in the summer.
She		's going	—	to school	now.
He (always)		goes	—	to his office	in the morning.
I (usually)		get up	—		at six o'clock.
They (often)		study their lessons		at home	in the evening.
We		practice our English in class			every day.

ขอให้นักเรียนพิจารณาประโยค และการเรียงลำดับคำให้ดี แล้วจะเห็นว่า การกล่าวถึง สถานที่ และเวลา มักจะอยู่ตอนท้ายประโยค ทั้งนี้ ก็เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของส่วนขยายต่อเติมนั่นเอง และถ้ามีกรรมตรงอยู่ด้วย ก็จะตามกรรมตรงนั้นมา

ในกรณีที่มีการกล่าวถึงสถานที่ และการบอกเวลาด้วยในประโยคเดียวกัน เราต้องเอาเรื่องสถานที่ไว้ข้างหน้า หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ให้เอาเรื่องเวลาไว้ตอนท้ายสุดของประโยค ดังตัวอย่าง

It's cold here today.

It's warm there in the Summer.

ส่วน frequency words นั้น ตามปกติ จะอยู่หน้ากริยา นอกจากว่า กริยานั้นจะเป็น verb to be เช่น

I usually get up at six o'clock.

It's always cold here.

แต่ขอให้จำเป็นพิเศษว่า ในกรณีที่ frequency words หลายคำ เพื่อความสะดวกในการอ่านออกเสียง และความสละสลวยของภาษา ให้เอาคำเหล่านี้ไว้ตอนท้ายสุดของประโยค เช่น

We practice our English in class every day.

He plays in this room all the time.

เมื่อเห็นสูตร และพยายามจับกฎเกณฑ์กันแล้ว ก็ควรทำแบบฝึกหัดฝึกฝนให้จำได้
แม่นยำ และใช้ได้คล่องแคล่วต่อไป

แบบฝึกหัด ที่เขียนไว้ข้างล่างแต่ละข้อ เป็นคำหลายๆคำ ให้ท่านผู้เรียนเรียงคำเหล่านี้ โดย
จัดลำดับให้ถูกต้อง ประโยคไหนกำหนดให้เป็นประโยคคำถาม ก็จะมีเครื่องหมายคำถามไว้ให้

ตัวอย่าง Our every lesson class we in study day.

คำตอบ We study our lesson in class every day.

1. always

Somchai

dinner

does

seven

have

at

?

2. go

do

you

at

usually

to

eleven

bed

'o'clock

?

3. get up

I

early

always

morning

in

the

4. often

does

she

tennis

on

play

Sundays

?

5. very

is

here

warm

today

it

6. always

the

the

states

is

it

in

cold

winter

in

(ยังมีต่อ)

ลานผอย.....

ไม่ทราบว่าคุณ คุณสมศรี เพื่อนบ้านผมเป็นอะไรไป ดูหงุดหงิดงุ่นง่าน หน้าตาออกบุญไม่รับ จะว่าทะเลาะกับคุณสมศักดิ์ผู้สามีก็ไม่เชิง เพราะปกติถ้ามีการโต้เถียงกันระหว่างสามีภรรยาคุณ ไม่คุณสมศักดิ์ก็คุณสมศรี จะต้องมานั่งปรับทุกข์ให้ผมฟัง ผมเฝ้าดูเหตุการณ์ต่อไปตามประสาเพื่อนบ้านที่ดี วันหนึ่งได้ยินเสียงคุณสมศรีบ่นอะไรพึมพำกับคุณสมศักดิ์ รู้ลึกลงใจจะเกี่ยวกับงานราชการของเธอ

“นี่ว่าห่วงเรื่องค่าเล่าเรียนตาหนูนะ ไม่งั้นฉันลาออกเสียแล้ว.....”

ผมชักเป็นห่วงคุณสมศรีขึ้นมาทันที พอเลิกจากงานวันรุ่งขึ้นก็รีบตรงแนวไปหาแก่ที่บ้าน ขวนขวายเรื่องดินฟ้าอากาศอยู่พักหนึ่ง แล้วจึงค่อยคล่องเข้าหาเป้าหมาย

“เป็นไงครับ งานหนักไหมหนุ่ย?”

“โง่งานนะไม่หนักหรอกค่ะ แต่มันหนักใจ”

“อ้าวเรื่องอะไรล่ะครับ เราจะให้เป็นหัวหน้ากองขึ้นมาไหม?”

“พูดเป็นเล่นไปได้คุณก็ พักเกิดมาอย่างเสมียน ก็จะต้องตายอย่างเสมียนนี่แหละ นอกจากเขาจะไล่พ้อออกเสียก่อนตาย เชื้อ! พูดแล้วกลุ้ม”

“เอ! ทำทางชักจะเอาเรื่อง มีอะไรครับ?”

“โอ๊ย ชักเกียจจะพูด เดี่ยวจะว่าแก่บ้านนี้แล้วยังพาล”

“ไม่หรอกน่า บ๊วย ไช้ เห็นผมเป็นคนอื่นไปได้”

“คือ เดี่ยววันทำงานเขาชักเข้มงวดเรื่องให้ไปถึงที่ทำงานตรงเวลา พอสองโมงครึ่งเป้งเขาก็ขีดเส้นแดง ถ้าเราเซ็นชื่อใต้เส้นแดง ก็แปลว่าเราไปสาย”

“ก็ไม่เห็นเป็นไรนี่ ไปสายดีกว่าไม่ไปเลย”

“พูดอย่างนี้ไม่ถูก โอ๊ยพี่จะเห็นด้วยละว่าไม่ควรไปสาย และก็อยากจะพยายามไปให้ตรงเวลา แต่มันช่วยไม่ได้จริงๆ ก็ดูเถอะ ดันเข้าต้องทำกับข้าว ดูแลปรนนิบัติสามี พาลูกไปส่งโรงเรียน แล้วถึงจะได้ไปทำงาน กว่าจะถึงก็ ๓ โมงเช้า”

“ที่จริงก็ไม่สายเท่าไร”

“แต่มันก็สายนะแหละ ถึงยังงี้เราก็คงเซ็นชื่อได้เส้นแดง ถ้างานทบหน้มันไม่เป็นไร นี่ชื่อผมมันอยู่ใต้เส้นแดงทุกวัน”

“นั่นสิ แล้วพวกเราจะทำอย่างไรต่อไปล่ะ?”

“ผมเองก็คิดไม่ออก แต่ตามประกาศคนพวกนี้ พวกมันบอกว่า ถ้าต้องมีการเซ็นชื่อ และขีดเส้นแดงกันตอนเช้า ตอนบ่ายก็ควรจะทำแบบเดียวกัน”

“ไม่ได้หรอกพี่ ชินทำยังงั้นแฟนคุณสวัสดิ์ คุณสุเทพ คุณอรสา คุณมุสดี ก็แย่นะซี ท่านพวกนี้นะไม่ได้ยินเสียงเพลงเป็นกินข้าวไม่ลง”

“กันแหละทพเคนันท์ พี่เป็นเสมียนชั้นรถเมล์มาทำงาน ถึงที่ทำงานสามโมงเช้า พอมาถึงก็ไม่เคยคุยกับใคร ตั้งหน้าตั้งตาทำงาน แต่คนแบบพี่นั่นแหละที่จะต้องถูกกาหนั่วว่า หย่อนสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ส่วนท่านที่มีรถยนต์ขี่ ตอนเช้าท่านก็มาทำงานได้ตรงเวลา ตอนกลางวันท่านก็ขีรถยนต์ออกไปรับประทานอาหารและพักผ่อนตามที่ต่างๆ ท่านกลับมาทำงานบ่ายโมงครึ่งบ้าง สองโมงบ้าง ท่านก็ไม่เป็นไร เพราะตอนบ่ายเขาไม่ต้องเซ็นชื่อกัน ท่านจะกลับเข้ามาที่โมงท่านก็ไม่ต้องอยู่ใต้เส้นแดง ส่วนไอ้คนที่ไม่มีรถยนต์จะออกไปแสวงหาอาหารอันโอชะรสและดนตรีอันไพเราะเสนาะโสตมาบำรุงบำเรอความสุข ก็ต้องก้มหน้าก้มตาหาก้วยเดียวบ้าง ข้าวแกงบ้าง ซามละหนึ่งบาท หกสลึง ไล่ทั้งประทังความหิวไปวัน ๆ พอเที่ยงครึ่งก็กลับมาทำงานได้ใหม่ แต่เราจะไปหาสมุดที่ไหนเซ็นชื่อบอกเวลาว่าเราเริ่มทำงานในตอนบ่าย เวลาเที่ยงครึ่ง”

“ก็แล้วพี่จะให้หลวงท่านทำอย่างไรล่ะ”

“ก็ไม่ต้องอะไรมากนัก คุณเองก็รู้แล้วนี่นา ว่าพี่ต้องการอะไร?”

“อ้อ พี่อยากให้หลวงท่านบังคับให้คนเซ็นชื่อ เวลากลับเข้ามาทำงานตอนบ่าย ใช่มั้ยล่ะ?”

“อันที่จริง พี่ก็ไม่ได้ชอบมากนักหรอก ไอ้การเซ็นชื่อตอนบ่ายนะ แต่พี่ว่ามันจะยุติธรรมดีเท่านั้นแหละ แล้วคนอย่างพี่ที่มาทำงานสายในตอนเช้า ก็จะได้มีโอกาสแก้ตัวได้ในตอนบ่าย แทนที่เขาส่งออก เขาก็ยังจะพอผ่อนผันให้ได้บ้าง แต่อย่ามาเอาพี่เป็นอารมณ์เลย คุณ มันกลุ่มชนมา ก่อกวนเรื่องพวกนี้ได้เท่านั้นเอง”

เปล่าหรือครับ ผมไม่ได้จะเสนอให้มีการเซ็นชื่อ หรือขีดเส้นแดง เวลาบ่ายโมงหรือหก ผมเพียงแค่เห็นว่า ความคิดของคนพล ๆ อย่างคุณสมศรีก็น่าสนใจดี ก็เลยนำมาเล่าสู่กัน ฟังที่จริงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวงราชการของเรานั้นมีทางมองได้หลายแง่ แต่ละแง่ย่อมมี เหตุผลและข้อคิดเห็นซึ่งอาจจะเหมือนกันหรือไม่เหมือนกันเลยก็ได้ ดังนั้น ในการพิจารณาและ วินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ เราจึงไม่ควรพิจารณาเพียงความคิดเห็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว ความคิดเห็นของเสมียนอย่างคุณสมศรีเป็นความคิดเห็นของผู้น้อย ซึ่งอาจจะแตกต่างกับของ ผู้ใหญ่ราวฟ้ากับดิน แต่ถ้าผู้ใหญ่เห็นคุณค่าและรับไว้พิจารณาบ้าง ก็อาจจะทำให้ผู้ใหญ่วินิจฉัย ปัญหาได้ดีขึ้น และจะทำให้โลกของผู้น้อยเป็นโลกที่น่าอยู่ขึ้นอีกมาก

“ดิยา”

.....เสมียนที่เข้าทำงานใหม่ๆ นั้น ข้าได้เห็นมามากแล้วที่ใน เดือนแรกตั้งใจทำงานจนเหื่อไหลไคลย้อยด้วยกลัวว่า ถ้าทำน้อยไปจะถูก ไล่ ครั้นเดือนที่ ๒ ออกจะอยากถูกไล่เสียให้สิ้นเรื่อง จะได้ไปหางาน ที่อื่นซึ่งไม่สู้หนักนัก ต่อเดือนที่ ๓ จึงทราบว่าเป็นงานเพียงวันละเท่าไร จึงพอที่จะไม่ถูกไล่ ต่อไปก็ทำเพียงวันละเท่านั้น

จากจดหมายจากวางหว้า ของ น.ม.ส.

กฎหมาย

กฏ ก.พ.

ฉบับที่ ๔๗๓ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗

ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกระทรวงการต่างประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ก.พ. ออกกฏ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฏ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กระทรวงการต่างประเทศ

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฏ ก.พ. ฉบับที่ ๓๓๗ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนดตำแหน่งซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

<u>ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น</u>	<u>เทียบกับตำแหน่ง</u>	<u>เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา</u>
พนักงานวิทยุจัตวา	เสมียนพนักงาน	
พนักงานวิทยุตรี	ประจำแผนก	
ช่างวิทยุตรี	”	
นายเวร	”	
ผู้ช่วยเลขานุการ	”	
พนักงานวิทยุโท	หัวหน้าแผนก	
ช่างวิทยุโท	”	
เลขานุการตรี	”	
เลขานุการโท (ชั้น ๒)	”	
รองกงสุล	”	
เลขานุการโท (ชั้น ๑)	หัวหน้ากอง	
เลขานุการเอก	”	
กงสุล	”	สถานกงสุล ในฐานะหัวหน้ากอง
กงสุลใหญ่ (ชั้นเอก)	”	สถานกงสุล ในฐานะหัวหน้ากอง

(๒)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 วารสารข้าราชการ

<u>ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น</u>	<u>เทียบกับตำแหน่ง</u>	<u>เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา</u>
อุปทูต (ชั้นเอก) กงสุลใหญ่ (ชั้นพิเศษ)	หัวหน้ากอง ผู้อำนวยการกอง	สถานกงสุลใหญ่ ในฐานะ ผู้อำนวยการกอง
อุปทูต (ชั้นพิเศษ) ที่ปรึกษา อัครราชทูตที่ปรึกษา อัครราชทูต	” รองอธิบดี อธิบดี ”	สถานอัครราชทูต ใน ฐานะอธิบดี สถานเอกอัครราชทูต ใน ฐานะอธิบดี
เอกอัครราชทูต	”	

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๘

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๒ วันที่ ๒ ก.พ. ๒๕๐๘

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๔๗๔ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมชนารักษ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กรมชนารักษ์ กระทรวงการคลัง

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๓ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนดตำแหน่งซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น	เทียบกับตำแหน่ง	เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา
พนักงานคูเงินจั่ว	เสมียนพนักงาน	
ช่างจั่ว	”	
พนักงานคูเงินตรี	ประจำแผนก	
ช่างตรี	”	
นายช่างตรี	”	
สถาปนิกตรี	”	
นักวิทยาศาสตร์ตรี	”	
ช่างโท	หัวหน้าแผนก	
นายช่างโท	”	
สถาปนิกโท	”	
พนักงานชนารักษ์เอก	หัวหน้ากอง	
ช่างเอก	”	
ช่างกระษาปณ์เอก	”	

(๔)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 8 วารสารข้าราชการ

<u>ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น</u>	<u>เทียบกับตำแหน่ง</u>	<u>เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา</u>
สถาปนิกเอก	หัวหน้ากอง	
นิติกรเอก	”	
เลขานุการกรม	”	สำนักงานเลขานุการกรม ในฐานะ หัวหน้ากอง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๒ วันที่ ๒ ก.พ. ๒๕๐๘

ระเบียบ
ระเบียบ ก.พ.
ว่าด้วยทุนเล่าเรียนหลวง
พ.ศ. ๒๕๐๘

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปรารภว่า แต่เดิมมาเคยมีทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษา วิชาต่างประเทศ ให้แก่นักเรียนที่เรียนสำเร็จประโยคมัธยมวิบูลย์ เมื่อนักเรียนทุนเหล่านี้เรียนสำเร็จแล้วก็ได้กลับมารับราชการเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้เป็นอย่างดี แต่ต่อมาการให้ทุนเล่าเรียนหลวงได้ยุติลง สมควรที่จะได้จัดเรื่องนี้ขึ้นอีก

คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามพระราชปรารภให้รื้อฟื้นการให้ทุนเล่าเรียนหลวงขึ้นใหม่ โดยให้ผู้สอบได้คะแนนยอดเยี่ยม ๕๐ คนแรกในการสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ สอบแข่งขันกันเพื่อรับทุนเล่าเรียนหลวงตามระเบียบที่ ก.พ. จะได้กำหนดต่อไป และคณะรัฐมนตรีได้นำความกราบบังคมทูลทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทแล้ว ก.พ. จึงวางระเบียบทุนเล่าเรียนหลวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยทุนเล่าเรียนหลวง พ.ศ. ๒๕๐๘”

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ทุนเล่าเรียนหลวง

ข้อ ๓ กำหนดให้มีทุนเล่าเรียนหลวงพระราชทานแก่นักเรียนที่สอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ ของกระทรวงศึกษาธิการได้คะแนนปีละ ๕ ทุน แบ่งเป็นแผนกดังนี้

๓.๑	ผู้ที่สอบทางแผนกศิลป์	๓	ทุน
๓.๒	ผู้ที่สอบทางแผนกวิทยาศาสตร์	๓	ทุน
๓.๓	ผู้ที่สอบทางแผนกทั่วไป	๓	ทุน

ถ้าปรากฏว่าในปีใดผู้ที่มีสิทธิจะได้รับทุนเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในมาตรฐาน หรือเป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมถึงขนาดแล้ว ก.พ. อาจพิจารณางดให้ทุนเฉพาะรายหรือทั้งหมดก็ได้

ข้อ ๔ ทุนทั้งหมดนี้ให้เพื่อการศึกษาชั้นอุดมศึกษาถึงระดับปริญญาตรี มีกำหนด ๔ ปี โดยไม่มีข้อผูกพันที่จะต้องกลับมารับราชการ

ข้อ ๕ ถ้าครบ ๔ ปี ตามที่ได้รับทุนแล้ว ผู้ได้รับทุนประสงค์จะขอรับทุนต่อ โดยสังกัดกระทรวงทบวงกรมใดหรือองค์การรัฐบาลก็ตาม การผูกพันเข้ารับราชการหรือเข้าทำงานย่อมเกิดขึ้นตามระเบียบและข้อตกลงแห่งทุนนั้นๆ

คุณสมบัติของผู้สมัครสอบ

ข้อ ๖ ผู้สมัครสอบต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตาม มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ยกเว้น (๒)

- ข้อ ๗ ผู้สมัครสอบต้องมีอายุนับถึงวันหมดเขตรับสมัครไม่เกิน ๑๘ ปีบริบูรณ์
- ข้อ ๘ ผู้สมัครสอบต้องเป็นผู้ซึ่งก่อนเข้าสอบต้องได้ผ่านการตรวจสุขภาพของกรมการแพทย์ ก.พ. แล้ว
- ข้อ ๙ ผู้สมัครสอบต้องมีชื่อในประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องรายชื่อนักเรียนผู้สอบได้คะแนนยอดเยี่ยม ๕๐ คนแรกในการสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญประจำปีการศึกษาปีก่อนปีที่มีการจัดการสอบเพื่อรับทุนเล่าเรียนหลวงขึ้นไปเพียงรุ่นเดียว และต้องมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๕
- ข้อ ๑๐ ผู้สมัครสอบจะต้องไม่เป็นผู้ที่ได้เข้าสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญเกินกว่า ๑ ครั้ง
- ข้อ ๑๑ ผู้สมัครสอบจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรม วัฒนธรรม และความประพฤติดี โดยมีหนังสือรับรองความประพฤติของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนที่ตนสังกัดแสดงด้วย

สิทธิในการสอบรับทุน

- ข้อ ๑๒ ผู้สมัครสอบมีสิทธิในการสมัครสอบรับทุนตามสาขาที่ตนเรียน ดังต่อไปนี้
- ๑๒.๑ ผู้ที่มีชื่อในประกาศทางแผนกศิลป์จะต้องสอบเพื่อรับทุนตามข้อ ๓.๑
- ๑๒.๒ ผู้ที่มีชื่อในประกาศทางแผนกวิทยาศาสตร์จะต้องสอบเพื่อรับทุนตามข้อ ๓.๒
- ๑๒.๓ ผู้ที่มีชื่อในประกาศทางแผนกทั่วไปจะต้องสอบเพื่อรับทุนตามข้อ ๓.๓

วิชาที่กำหนดให้เรียน

- ข้อ ๑๓ ผู้ที่ได้รับทุนเล่าเรียนหลวงจะเลือกเรียนวิชาใด ณ สถาบันอุดมศึกษาแห่งใด ในประเทศไทย ก.พ. จะพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยพิจารณาความประสงค์ คุณวุฒิ และคุณลักษณะของผู้ที่ได้รับทุน

การสอบ

- ข้อ ๑๔ ก.พ. เป็นผู้ดำเนินการสอบ กำหนดหลักสูตรและวิธีการสอบ ซึ่งจะได้ประกาศเป็นคราวๆ ไป

การควบคุมดูแล

- ข้อ ๑๕ ผู้ที่ได้รับทุนเล่าเรียนหลวงต้องอยู่ในความดูแลของ ก.พ. และต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและระเบียบการของ ก.พ. โดยเคร่งครัด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๘

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๘ มกราคม ๒๕๐๘

เรื่อง การเบิกจ่ายเงินของส่วนราชการต่าง ๆ

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๐๘ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้เสนอว่า ในระยะเดือนสุดท้ายของปีงบประมาณ ส่วนราชการต่าง ๆ มักจะเบิกจ่ายเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีสาเหตุอยู่หลายประการ แต่มีอยู่ประการหนึ่งที่เนื่องมาจากส่วนราชการบางแห่งมีความประสงค์จะใช้วิธีการจัดซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษ และได้รอเวลาดำเนินการในระยะใกล้ ๆ กับจะสิ้นปีงบประมาณ เพื่อจะได้ยังเป็นเหตุผลและความจำเป็นในการขอจัดซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษ อันเป็นการหาทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ที่จะพึงต้องปฏิบัติในกรณีปกติ ซึ่งเป็นการไม่สมควรกระทำอย่างนี้ จึงขอให้เจ้ากระทรวงช่วยกันสอดส่องป้องกันมิให้มีพฤติการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้นอีก โดยกวาดขันให้หน่วยราชการต่าง ๆ ในสังกัดที่ได้รับงบประมาณแล้ว รีบปฏิบัติจัดซื้อหรือจ้างตามงบประมาณที่ได้รับเสียแต่เนิ่น ๆ ตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบด้วย และให้เจ้ากระทรวงสอดส่องกวาดขันให้หน่วยราชการต่าง ๆ ในสังกัดถือปฏิบัติต่อไป

จึงขอขึ้นขานมา เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธี

(นายมนูญ บริสุทธี)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

ที่ สร ๑๐๐๕/ว ๒

สำนักงาน ก.พ.

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

เรื่อง การสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการ
 เรียบ (เวียนกระทรวงทบวงกรมต่างๆ)

ด้วยปรากฏว่า กระทรวงทบวงกรมบางแห่งได้สั่งให้ข้าราชการออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ หรือ มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ โดยอ้างว่าข้าราชการผู้นั้นทำผิดวินัย ก.พ. พิจารณาเห็นว่า การสั่งการเช่นนั้น ไม่เป็นการถูกต้อง เพราะถ้าเป็นกรณีทำผิดวินัยก็ต้องพิจารณาสั่งลงโทษผู้ทำผิดตามควรแก่กรณี ถ้าหากปรากฏว่ากรณีทำผิดนั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาจะต้องสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการตามมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๗ หรือมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ แล้วแต่กรณี ส่วนการสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ นั้น ไม่ใช่เป็นการลงโทษผู้ทำผิดวินัย แต่เป็นกรณีที่ไม่สมควรให้ข้าราชการรับราชการต่อไปเพราะเป็นผู้หย่อนความสามารถ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ หรือมีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนในข้อหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องอ้างในคำสั่งให้ตรงตามกรณีนั้นๆ ด้วย การสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ หรือ มาตรา ๓๘ โดยระบุในคำสั่งว่าผู้นั้นทำผิดวินัย เช่นนั้น อาจทำให้เห็นเป็นว่าผู้บังคับบัญชามีเจตนาช่วยเหลือผู้ทำผิดวินัย และไม่จัดการลงโทษผู้ผู้ได้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

ก.พ. จึงลงมติขอความเข้าใจในเรื่องนี้มาเพื่อกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป
 จึงเวียนมาเพื่อให้โปรดถือเป็นหลักปฏิบัติและแจ้งให้กรมในสังกัดทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

พันเอก จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและเรื่องราว

ที่ กก. ๐๕๐๒/๘๔๖

กระทรวงการคลัง

๑๔ มกราคม ๒๕๐๘

เรื่อง การวางหลักเกณฑ์ควบคุมค่าใช้จ่ายงบประมาณโครงการเงินทุนสมทบ

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงการคลังถึงกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ที่ กก. ๐๕๐๒/๓๕๘๔๑ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๗

ด้วยกระทรวงการคลังได้พิจารณาภาวะเบี่ยงเบนการเบิกจ่ายเกี่ยวกับอัตราค่าใช้จ่ายของผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ ตามประเภทของการขายเหมา ดังปรากฏรายละเอียดตามหนังสือกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติที่ส่งมาพร้อมนี้ จึงเวียนมาเพื่อทราบและแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พ. เดชาติวงศ์ ๑

(นายพิศสัย เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองระบบบัญชีและการคลัง

กรมบัญชีกลาง

(สำเนา)

ที่ กค. ๐๕๐๒/๓๕๘๔๑

กระทรวงการคลัง

๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๗

เรื่อง การวางหลักเกณฑ์ควบคุมค่าใช้จ่ายงบประมาณโครงการเงินทุนสมทบ

เรียน ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือกรมวิเทศสหการที่ พก. ๐๕๐๕/๑๖๘๗๗ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

ด้วยกรมบัญชีกลางรายงานว่า กรมวิเทศสหการได้แจ้งระเบียบการเบิกจ่ายเกี่ยวกับอัตราค่าใช้จ่ายของผู้เชี่ยวชาญซึ่งกรมวิเทศสหการดำเนินการเบิกจ่ายตามข้อตกลงระหว่างประเทศ ตามประเภทของการช่วยเหลือ ดังปรากฏรายละเอียดตามที่ได้แจ้งไปให้ทราบ

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้จ่ายได้ตามอัตราดังนี้

๑. ผู้เชี่ยวชาญโคลัมโบ

๑.๑ ค่าเช่าที่พัก

ถ้าปฏิบัติงานประจำในส่วนกลางเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน ให้เบิกค่าที่พักได้เท่าที่จ่ายจริง ในอัตราไม่เกินวันละ ๒๐๐ บาท ถ้าปฏิบัติงานประจำในส่วนกลางเป็นระยะเวลานานกว่า ๖ เดือน ให้เบิกค่าเช่าบ้านได้ในอัตราไม่เกินเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท ถ้าปฏิบัติงานประจำในส่วนภูมิภาค ให้เบิกค่าเช่าบ้านได้ไม่เกินเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท

๑.๒ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ค่าเบี้ยเลี้ยง เบิกได้ในอัตราคนละไม่เกิน ๑๐๐ บาท ต่อวัน ค่าที่พัก ในอัตราเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินคนละ ๑๐๐ บาท ต่อวัน ถ้าเดินทางมาพักแรมในส่วนกลางให้จ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินวันละ ๒๐๐ บาท

ค่าพาหนะให้เดินทางโดยพาหนะประจำทาง ในกรณีที่ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมีอัตราหลายชั้น ให้เบิกได้ตามอัตราชั้นที่ ๑ หากจำเป็นต้องเหมาพาหนะเพื่อใช้ในการเดินทาง ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในส่วนภูมิภาค เป็นผู้พิจารณาอนุมัติแล้วแต่กรณี

๑.๓ ค่ารักษาพยาบาล

เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินปีละ ๒,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ คน

๑.๔ ค่าใช้จ่ายในสำนักงาน

ค่าสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ ครุภัณฑ์ เครื่องเขียน แบบพิมพ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง ในกรณีจำเป็นต้องใช้พนักงานพิมพ์ดีดก็ให้จ้างได้เพียง ๑ คน โดยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๐๖

๑.๕ ในกรณีที่ทางราชการจัดหารถยนต์ให้ ก็ให้จ้างพนักงานขับรถได้หนึ่งคน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำมัน หล่อลื่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ให้จ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินเดือนละ ๖๐๐ บาท ค่าซ่อม ค่าบำรุงรักษา ให้จ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง และต้องเป็นค่าใช้จ่ายซึ่งสืบเนื่องมาจากการใช้ปฏิบัติงาน

๑.๖ คำรับรอง

เบิกจ่ายค่าเลี้ยงรับรองได้ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว.
๒๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐

๒. ผู้เชี่ยวชาญประเทศที่สาม

อนุโลมให้ใช้ตามอัตราค่าใช้จ้างผู้เชี่ยวชาญโคลัมโบ

๓. ผู้เชี่ยวชาญสหประชาชาติและกองทุนพิเศษสหประชาชาติ

ตามความตกลงมาตรฐานระหว่างสหประชาชาติกับรัฐบาลแห่งประเทศไทย มีข้อผูกพันของรัฐบาลทาง
ธุรการและการเงิน โดยจ่ายเงินหรือจัดความสะดวกและบริการดังนี้

๓.๑ บริการเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทางวิชาการและทางธุรการ

๓.๒ สถานที่ทำงานที่จำเป็น

๓.๓ บริกเก็ตและสิ่งของที่ผลิตได้ภายในประเทศ

๓.๔ การขนส่งพนักงานและสิ่งของภายในประเทศ

๓.๕ ค่าไปรษณีย์ ค่าโทรคมนาคม

๓.๖ บริการความสะดวกทางแพทย์

๓.๗ ค่าเบี้ยเลี้ยงครองชีพของผู้เชี่ยวชาญ สหประชาชาติเป็นผู้จ่าย แต่รัฐบาลไทยจะต้องจ่ายเข้าบัญชี
ของสหประชาชาติในอัตราร้อยละ ๑๒.๕ ของค่าครองชีพผู้เชี่ยวชาญตามโครงการของสหประชาชาติ
และทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ และร้อยละ ๑๕ สำหรับค่าครองชีพผู้เชี่ยวชาญตาม
โครงการกองทุนพิเศษสหประชาชาติ

รายการจ่ายซึ่งนอกเหนือจากที่กล่าวไว้ในข้อ ๑, ๒ และ ๓ หากมีความจำเป็นต้องจ่าย ขอให้ทำความตกลง
กับกระทรวงการคลัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พ. เดชาติวงศ์ ๖

(นายพิศสัย เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองระบบบัญชีและการคลัง

กรมบัญชีกลาง

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

เรื่อง วิธีการเบิกจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับบุตรของข้าราชการที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๕๐๑/ว. ๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ใช้ระเบียบการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗ แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบการจ่ายเงินเพิ่มสำหรับข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยมีหลักการให้ข้าราชการที่มีหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศได้รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับบุตรเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ตามระเบียบการที่ได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้แล้ว นั้น

กระทรวงการคลังขอข้อความเข้าใจในการดำเนินการเพื่อเบิกจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับบุตร ตามระเบียบการที่กล่าว ดังต่อไปนี้

๑. ถ้ามีเงินงบประมาณในหมวดเงินเดือนที่ ขอถือจ่ายเป็นเงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ (เงิน พ.ช.ต.) เหลือพอจะทำการเบิกจ่ายเป็นเงินเพิ่มพิเศษสำหรับบุตรได้ ก็ให้เบิกจ่ายจากยอดเงิน พ.ช.ต. ที่ตั้งจ่ายไว้นั้น

๒. แต่ถ้าเงิน พ.ช.ต. มีอยู่ไม่พอทำการเบิกจ่าย ก็ขอให้ทำความเข้าใจความตกลงกับสำนักงบประมาณ ขอโอนเงินจากหมวดรายจ่ายอื่นมาเพิ่มในหมวดเงินเดือนเสียก่อนแล้วขอถือจ่ายเป็นเงิน พ.ช.ต. เพิ่มเติมไปยังกรมบัญชีกลาง เมื่อกรมบัญชีกลางตรวจสอบถูกต้องยืนยันมาให้ทราบแล้ว จึงทำการเบิกจ่าย

๓. ส่วนการเบิกจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับ บุตร ให้ดำเนินการ เบิกจ่ายเช่นเดียวกับการเบิกจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับภริยา หรือสามีข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ และจะต้องเบิกจ่ายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามระเบียบการนี้โดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ส. วินิจฉัยกุล**
(นายเสริม วินิจฉัยกุล)
ปลัดกระทรวงการคลัง

กองเงินเดือน
กรมบัญชีกลาง

หมายเหตุ ระเบียบการ จ่ายเงินเพิ่มพิเศษ สำหรับข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่ง หน้าที่ ประจำอยู่ในต่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗ ลงวารสาร ฯ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ แล้ว

การบริหารงานบุคคลในออสเตรเลีย

โดย

ประสิทธิ์ กิตติสิทธิโธ

(ต่อจากฉบับก่อน)

(8) แบบอย่างขององค์การที่ให้การตรวจสอบความสัมพันธ์ที่ตรง ซึ่งตรงข้ามกับการดำเนินการเปรียบเทียบซึ่งนอนราบ ภายใต้หัวข้อดังกล่าวนี้มีข้อสังเกตอยู่โดยเฉพาะ คือ โดยทฤษฎีช่วงแห่งการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เป็นจริงได้มีผลสะท้อนอันสำคัญทั้งสองข้าง คือ ตำแหน่งสูงและตำแหน่งรอง ๆ ลงมา

(Organizational pattern which provides a check of vertical relativities against the process of horizontal comparison. Under this heading it should be particularly noted that the theoretically effective span of control as compared with the actual situation has important repercussions on both top and subordinate positions.)

(9) หน้าที่สูงสุดของตำแหน่ง ซึ่งตามปกติเป็นตัวกระทำอันสำคัญในการตัดสินใจว่าตำแหน่งที่จัดไว้ แม้จะมีข้อสังเกตว่า ทฤษฎีของอเมริกันเอนเอียงไปทางบังคับในความสัมพันธ์กับหน้าที่ต่าง ๆ ที่สำคัญ หรือที่มีอิทธิพลของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง มีข้อสังเกตอยู่เหมือนกันว่าทางปฏิบัติของออสเตรเลียอาจเกี่ยวข้องกับความเป็นไปเพื่อการตรวจสอบอย่างจริงจังของการแบ่งแยกหน้าที่ต่าง ๆ ของตำแหน่งที่จำแนกไว้แล้ว เกี่ยวกับหน้าที่ซึ่งใช้เวลาเพียงเล็กน้อยของผู้ครองตำแหน่งนั้น

(Highest function of position. This will normally be a decisive factor in determining the classification allotted although it may be noted that American theory in particular leans towards assessment in relation to major or preponderant duties of a position. Note also that Australian practice may involve the necessity for critical review of distribution of functions where positions are classified on a function which occupies only a small portion of the occupants time.)

ปัญหาการปฏิบัติในการจำแนกตำแหน่ง

(Practical problems in classification)

เมื่อพิจารณาถึงผลได้ผลเสียในระบบการจำแนกตำแหน่งข้าราชการพลเรือนของออสเตรเลียแล้ว มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อมด้วยคำถามเกี่ยวกับการจำแนกตำแหน่ง ซึ่งปัญหาต่าง ๆ หาได้แก้ไขให้เป็นที่ยพอใจทั้งหมดไม่ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีดังนี้

๑. การจำแนกตำแหน่งของบุคคลที่จัดไว้แล้วมีสวัสดิภาพแค่ไหน การปูนบำเหน็จความชอบแก่ข้าราชการที่ทำงานดีเด่น หรือการเหนี่ยวนำผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาบางวิชา ทำได้แค่ไหน

๒. จะสามารถส่งเสริมเพิ่มกำลังใจให้คนทำงานให้มากและดียิ่งขึ้น ใ้ในการจำแนกตำแหน่ง หรือดึงดูดให้คนสมัครใจทำงานในภูมิประเทศที่ห่างไกลหรือในสถานที่ ๆ ไม่ปลอดภัย ต่อสุขภาพร่างกาย หรือให้คนทำงานด้วยการเสียสละเพื่อความยิ่งใหญ่และความล้าสมัยของชาติได้แค่ไหน หรือไม่? เพียงใด?

๓. จะใช้หลักการวัดคุณภาพของงาน (work value) ให้แน่นอนและเที่ยงธรรมได้อย่างไร? ตัวอย่างการทำการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิที่จะแก้ปัญหา หรือความก้าวหน้าได้ทำไป หรือหลักการอย่างอื่นจำเป็นต้องนำมาใช้?

๔. ช่วงกว้างของอัตราเงินเดือนสั้นบ้าง ยาวบ้าง มีความหมายอย่างไร และจำเป็นต้องมีช่วงกว้างอัตราเงินเดือนน้อยกว่าหรือไม่ (fewer salary ranges)

๕. การมีงานมากและหนักเป็นการจำกัดการเลื่อนชั้น หรือความหวังที่จะได้เลื่อนชั้นหรือไม่?

การจัดองค์การและวิธีการปฏิบัติงานของ ก.พ. ออสเตรเลีย

(Organization and Method in the Commonwealth Public Service Board)

การจัดองค์การและวิธีการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่สำคัญควบคู่ไปกับการจำแนกตำแหน่งของ ก.พ. ออสเตรเลีย ขอให้ผู้อ่านย้อนกลับไปพลิกดูการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ก.พ. ออสเตรเลีย ที่นำมาลงไว้ในวารสารข้าราชการฉบับประจำเดือน พฤศจิกายน ๒๕๐๗ จะเห็นว่า Organization and classification section ทำหน้าที่การจัดองค์การ หรือการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการจำแนกตำแหน่งข้าราชการด้วย

ในปัจุบันนี้ คำว่า Organization หรือการจัดองค์การ มักจะได้ยินใช้กันบ่อย ๆ โดยควบคู่ไปกับคำว่า Method หรือวิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นวลีที่มีความหมายในหมู่นักบริหารประมาณ ๓๐ หรือ ๓๒ ปีมานี้ รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จัดองค์การและวิธีทำงาน หนังสือเอกสาร และวัตถุอื่น ๆ เกี่ยวกับ Organization and Method ในวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเพิ่มความสนใจขึ้นตลอดมา องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษด้วยการตั้งศูนย์ต่าง ๆ ขึ้น เช่น An International Center for Training in Public Administration (ศูนย์กลางระหว่างชาติสำหรับฝึกอบรมทางรัฐประศาสนศาสตร์) A Technical Assistance Board (คณะกรรมการช่วยเหลือทางวิชาการ) และ The International Institute of Administrative Sciences, with a Committee of Administrative Practices (สถาบันระหว่างประเทศเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์แห่งการบริหาร กับคณะกรรมการภาคปฏิบัติทางการบริหาร) เหล่านี้เป็นต้น การประชุมต่าง ๆ ระหว่างผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาการในด้านนี้ ได้ถูกจัดให้มีขึ้นบ่อย ๆ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่มีส่วนได้เสียร่วมกันนี้ เป็นแต่เพียงส่วนหนึ่งของความสนใจ และความเจริญของการจัดองค์การและวิธีการปฏิบัติงาน (O. & M.)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนของรัฐบาลกลางออสเตรเลีย และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนของรัฐต่าง ๆ ในออสเตรเลีย และของประเทศนิวซีแลนด์ ได้ให้อำนาจ ก.พ. ดำเนินงานทางด้านนี้ เพื่อประสิทธิภาพของราชการที่ ก.พ. ควบคุม ซึ่งได้ปฏิบัติกันมาหลายปีแล้ว ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนของรัฐบาลกลางออสเตรเลีย (Section 17 of the Commonwealth Public Service Act) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของ ก.พ. ไว้อย่างกว้างขวาง เพื่อความประหยัด (economics) ส่งเสริมความมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน (Promoting efficiency in the management) และการทำงานของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ (working of Departments) ก.พ. ต้องทำหน้าที่ดังกล่าว ด้วยการจัดองค์การและกรรมวิธีในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น หาวิธีทำงานให้ง่ายยิ่งขึ้น (Simplification of work) ทำหน้าที่ประสานงานของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ (Co-ordination of the activities of Departments) และใช้คนที่ทำงานให้ได้ประโยชน์มากที่สุด (use the staff to the best advantage) เพราะเหตุนี้เอง ก.พ. จึงต้องมีระบบการวัดผลและตรวจสอบงานของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ (system of measurement and check of the work of departments).

ศิลปะการจัดองค์การและวิธีการปฏิบัติงาน (O. & M. Techniques)

ศิลปะที่นำมาใช้ในการทำงานเกี่ยวกับการจัดองค์การและวิธีการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์โดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนา ๓ ขั้น ของการตรวจสอบ หรือพิจารณางานที่ได้รับมอบหมาย คือ

๑. ค้นหาความจริง (Fact finding)
๒. วิเคราะห์ความจริงต่างๆ และการพิจารณาวิธีการปฏิบัติงานหรือการจัดองค์การที่ให้เลือกได้หลายอย่าง (Analysis of facts and consideration of alternative methods or organization)
๓. สรุปผลการพิจารณา และเสนอความเห็น เพื่อการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน (Reaching conclusions and formulating proposals for change)

การปฏิบัติในปัจจุบันคือการเตรียมนักวิชาการที่คัดเลือกแล้วเป็นพิเศษ เพื่อเพิ่มพูนความชำนาญในการที่จะนำศิลปะทั้ง ๓ ประการดังกล่าวมาประยุกต์ให้ได้ผลดี ถ้าทำได้ จะได้เปรียบหลายประการ คือ

๑. เจ้าหน้าที่ O. & M. ต้องไม่พัวพันกับงานประจำวัน มีเวลาเพียงพอที่จะขบคิดปัญหาต่างๆ และหาหนทางในการทำงานให้ดีขึ้น และมีโอกาสที่จะทำได้ดีและรวดเร็วกว่า Line staff ซึ่งมีงานประจำวันอย่างเต็มมือ
๒. เป็นผู้ใหม่ต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้าย่อมมองเห็นความคิดและความบกพร่องได้ เพราะมีประสบการณ์ ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การ และต้องเป็นผู้ปราศจากอคติ
๓. เป็นผู้ที่สามารถพิจารณาโดยรอบด้าน ตั้งแต่ต่ำไปหาสูงของส่วนราชการนั้นๆ (แผนก → กอง → กรม → กระทรวง) เห็นความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของกิจการต่างๆ ในสถานที่หนึ่งกับสถานที่อื่น ๆ
๔. เป็นผู้ที่มีอิสระในการทำงานและอยู่ในฐานะที่จะสนใจในการสอบถามให้เข้าเส้นทางที่ได้ผล สามารถสร้างและหาที่มาของการบอกเล่าในกระทรวงทบวงกรมอื่น ๆ ทั้งในวงการอุตสาหกรรมและจากต่างประเทศ
๕. เป็นผู้สามารถทดสอบความคิดและประสบการณ์ของตนเองที่ตรงข้ามกับปัญหาต่างๆ ที่พิสูจน์ความมีประสิทธิภาพมาแล้วในที่อื่น

๖. เป็นผู้ได้เปรียบมาแล้วทั้งด้านการฝึกอบรมและประสบการณ์ในการมีระเบียบวินัย และความอดทนขณะที่ซักถามหรือสอบสวนหาความจริง

ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ O. & M. ได้ฝึกอบรมหรือเป็นนักวิชาการในงานด้านนี้โดยเฉพาะ ก็มิได้หมายความว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญที่รู้และตอบปัญหาต่างๆ ทุกอย่างได้ ก.พ. ออสเตอร์เลย์ได้ประสบมาแล้ว กล่าวคือ จากประสบการณ์อันยาวนาน การทำงานให้ดีขึ้นไม่สามารถปลิดมาจากอากาศได้ (Improvements cannot be plucked out of the air.)

เจ้าหน้าที่ O. & M. จะเข้าถึงความสำเร็จได้ ก็ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ ที่มีประสบการณ์ในงาน หรือปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นอยู่ ย่อมมีน้ำหนักในการพิจารณา ทั้งนรวมทั้งผู้บังคับบัญชาตั้งแต่หัวหน้ากองลงไปจนถึงเสมียนพนักงาน เป็นธรรมดาสำหรับเจ้าหน้าที่ O. & M. จะต้องปรึกษาหารือและซักถามเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ในกรมหรือกองของส่วนราชการที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้นๆ และต้องแนะนำซักถามตามลำดับสายบังคับบัญชาลงไปจนได้รับรายละเอียดตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เมื่อถึงขั้นนั้นแล้ว จะต้องชี้แจงความจริงต่างๆ ให้เป็นที่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งตามลำดับสายบังคับบัญชาอีกครั้งหนึ่ง และในขณะเดียวกัน ก็ปรึกษาหารือในรายละเอียดยิ่งขึ้นไปกับเจ้าหน้าที่แต่ละคน คำชี้แจงของแต่ละคนจะช่วยให้งานสมบูรณ์

การกำหนดความประสงค์โดยเฉพาะเป็นขั้นๆ ไป (Stages of an assignment)

การสอบสวนที่ลงมือกระทำโดยเจ้าหน้าที่ O. & M. นั้น ตามปกติเรียกว่า assignments ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ขั้น

๑. การกำหนดข้อตกลงที่อ้างอิง และการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
(Fixing the terms of reference and planning the assignment.)
๒. การสังเกตและการค้นหาความจริง (Observation and fact finding)
๓. การทำแบบสรุปผลและเขียนรายงาน (The formulation of conclusions and reporting)

ขั้นต่อไปก็คือการนำความคิดใหม่ๆ มาใช้และการติดตามผลงาน (Introduction of the new ideas and "follow-up")

การกำหนดข้อตกลงที่อ้างอิง (Fixing the terms of reference)

การกำหนดข้อตกลงที่อ้างอิงเกี่ยวกับ assignment ได้แก่การบอกขอบเขตของงานที่จะต้องพิจารณา ตัวอย่าง assignment ที่ง่าย ๆ อาจเป็นแบบนี้ “ตรวจสอบกรรมวิธีการสั่งส่งของ (invoicing procedure) ในแผนบัญชี กอง.....กรม.....” ข้อตกลงนี้จะต้องทำด้วยความยินยอมของเจ้าหน้าที่กระทรวงทบวงกรมที่ทำการตรวจสอบเสมอไป อาจมีการวางเค้าโครงและปรับปรุงด้วยความยินยอมพร้อมใจกันระหว่างที่ทำการกำหนดความประสงค์โดยเฉพาะเป็นขั้น ๆ ไป (The assignment)

การวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Planning the assignment)

เมื่อจะปรับปรุงงานของกระทรวงทบวงกรมทั้งกระทรวง ขั้นแรก คือ การหาข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของกระทรวงนั้น ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งแผนภูมิขององค์การและหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร และรายงานหรือเอกสารใด ๆ อันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

การดำเนินงานขั้นต่อไป ก็คือ การสัมภาษณ์กับหัวหน้ากัมบริหารของกระทรวง แล้วปรึกษาหารือกับหัวหน้ากองต่าง ๆ การปรึกษาหารือทำนองนี้จะช่วยเจ้าหน้าที่ O. & M. ให้เห็นความมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของกระทรวงนั้น ๆ และนักบริหารแห่งกระทรวง โดยเฉพาะต้องประสบปัญหายาก ๆ และจุดอ่อนแอที่ทราบกันอยู่บ้างซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข

ตามปกติ ก.พ. ออสเตอร์เลียทำการตรวจสอบงานดังกล่าว โดยอาศัยตัวอย่างเป็นพื้นฐาน (Sampling Basis) กองไหนใหญ่มากได้ถูกคัดเลือก เพื่อพิจารณารายละเอียด การดำเนินงาน และการสั่งงานเป็นต้น และพิจารณารายละเอียดทั้งสำนักงาน ถ้ามีความแตกต่างในทางปฏิบัติระหว่างรัฐต่าง ๆ ก็เดินทางไปสำรวจงานตามสำนักงานนั้น ๆ และพิจารณาเฉพาะปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่แตกต่างกันนั้น การกระทำเช่นนั้นทำให้ตรวจสอบได้ในระยะเวลาอันสั้น

เมื่อรวบรวมเอกสารและรายละเอียดต่าง ๆ ได้ตามสมควรแล้ว เจ้าหน้าที่ O. & M. พิจารณาการจัดองค์การที่มีส่วนสัมพันธ์กับหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีลักษณะเหมือน ๆ กันในแทบทุกกระทรวงทบวงกรม คือ

๓. การดำเนินงานขั้นต้นและขั้นที่สองของกระทรวง (Primary and secondary operations of the department)
๔. กิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากร ซึ่งรวมทั้งงานด้านอุตสาหกรรม (Personnel activities including industrial work.)
๕. การบัญชี หรือการเงิน (Accounting or finance)
๖. กลุ่มบริการของสำนักงาน เช่น การโต้ตอบหนังสือ งานสารบรรณ งานพิมพ์ดีด และการจัดหาสำหรับสำนักงาน เป็นต้น (Office Service group, correspondence, registry, typing, office supplies, etc.)
๗. การจัดหาพัสดุและอุปกรณ์ กับการขนส่ง เป็นต้น (Supply of stores and equipment: transport, etc.)
๘. การวางแผน การพัฒนา หรือกิจกรรมการค้นคว้า (Planning, development or research activities.)

ทางเดินของงาน (The flow of work) สำหรับการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ของกระทรวง เมื่อปฏิบัติดังกล่าวแล้วย่อมแน่นอน ทางเดินของงานและแบบอย่างดังกล่าว ใช้เป็นรากฐานในการแบ่งงานออกเป็น blocks of work และแล้วจัดเป็นทีมเล็ก ๆ หรือผู้ตรวจสอบเป็นรายบุคคลอย่างน้อยที่สุดต้องจัดให้เจ้าหน้าที่คนหนึ่งอยู่ในกลุ่มการบัญชีหรือการเงิน

การกำหนดให้ทำงานแบบนี้แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ ให้มีความสัมพันธ์กับแผนกหรือกองของส่วนราชการ และให้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานพิเศษ กรรมวิธี หรือกับปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

(ยังมีต่อ)

กลวิธีและข้อเท็จจริงปลีกย่อยบางประการ ที่เกี่ยวกับการสอบได้หรือไม่ได้

โดย เฉลิม สิงห์กุล

เป็นอันว่า ท่านผู้ที่จะสอบได้หรือไม่ได้ว่า กลวิธีและข้อเท็จจริงปลีกย่อยบางประการที่เกี่ยวกับการสอบได้หรือไม่ได้ อันเป็นหัวข้อเรื่องที่ยาววนที่สุดในกระบวนหัวข้อเรื่องของวารสารข้าราชการ ซึ่งอ่านหนเดียวจำไม่ได้ของผมนั้น หัสเดิมเริ่มแรกจะต้องปฏิบัติกันอย่างไรบ้างทั้งในเวลาก่อนสอบและกำลังสอบ ไหนๆผมก็ได้มีลายแตกออกมาถึงขั้นหรือในหนึ่งว่ามันชักจะเล็งลมบนก็ยากที่จะผ่อนสายป่านให้มันตกลงมาได้ง่าย ๆ จึงขอกระตุกสายป่านของเรื่องความซึ่งบางที่เรียงแล้วบางท่านอ่านไม่ค่อยได้ความของผมนั้นให้เช็ดหัวสูงขึ้นไปอีกนิด

คุณพึงตระหนักว่า การเข้าสอบนั้นเป็นการเข้าสอบเพื่อรับราชการเป็นข้าราชการพลเรือน ไม่ใช่สอบเป็นทหารราบปืนใหญ่ยานเกราะหะเหินเดินทะเล ก่อนที่คุณจะเข้ามาหรือเข้ามาแล้วคุณจำเป็นจะต้องรู้ฐานะของการเป็นข้าราชการของคุณเสียก่อนว่า “อันว่าข้าราชการพลเรือนนั้นมันไหน” หรือแม้ว่าคุณจะสอบเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งสูงต่ำอย่างไร พุดง่าย ๆ ถ้าคุณยังเวียนว่ายอยู่ในจักรวาลของข้าราชการพลเรือนแล้ว คุณหนักกฎหมายข้าราชการพลเรือนไปไม่พั่นแน่ แล้วก็ลงได้สอบแล้ว ไม่ว่าจะสอบอะไร แค่นั้น กฎหมายข้าราชการพลเรือนนั้นก็เบ็ดเตล็ดหนึ่งยาดำขนานแท้ดั้งเดิมที่แขกตำรับยาแผนโบราณของไทยเราทุกขนาน จะเป็นตำรับที่ตกทอดกันมาตั้งแต่สมัยขอมเป็นใหญ่ในแหลมทองหรือตำราฉบับออกก็ตาม ถ้าเป็นนิติกฎหมายนั้นก็จะเป็นตัวพระเอกดาราราชูโรงออกหลอดใจจตุรงค์หรือเสมาขุนศึก นวนิยายยอดเยี่ยมของไม้เมืองเดิมเทียวหละ เมื่อเป็นดังนี้ ก้าวแรกที่คุณจะย่างเหยียบก็คือข้าราชการพลเรือนหมายความว่าอย่างไรกัน

มาตรา ๕ ท่านบอกว่า “ข้าราชการพลเรือนหมายความว่าบุคคลซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน และรวมถึงข้าราชการตำรวจซึ่งกรมตำรวจสั่งแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจโดยได้รับเงินเดือนจากผู้ว่าจ้างด้วย แต่ไม่รวมถึงข้าราชการฝ่ายตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ”

กฎหมายเขามัญญัตไว้ดังนี้ ดู ๆ ก็สั้น ๆ และไม่ยาก ท่องแผ่ลิบเดียวก็ปรือ แต่จากข้อความเพียงเท่านั้นแหละ มันจะเป็นชนวนให้ความสับสนซับซ้อนได้ลุกลามทัมหวชนอย่างใหญ่โต จนคุณจะต้องก่ายหน้าผาก เอาละ เราก็พอจะรู้ละว่ามันหมายความว่าบุคคลซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน, ไม่ใช่กลาโหมซึ่งเป็นฝ่ายทหาร แต่ที่ว่า กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ฝ่ายพลเรือนนั้นมันมีขอบเขตแค่นี้เพียงใด แล้วยุติธรรมเล่า มีทั้งตุลาการและไม่ใช่ตุลาการ แล้วก็มีปัญหาต่อไปว่า ตำแหน่งไหนเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทใดหรือไม่ เพราะข้าราชการพลเรือนนั้น มีถึง ๘ ประเภท การเมือง สามัญ รัฐพาณิชย์ ในพระองค์ ตำรวจ ครู ประจำต่างประเทศพิเศษ วิสามัญ พวกต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็มีหลักเกณฑ์การเข้าการออกไม่ค่อยจะเหมือนกันนัก นักการภารโรง ไซเฟอร์ เสมียน หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง รองอธิบดี ปลัดกระทรวง มายังไปยิ่งไปถึงเป็นยั้งนั้งงี้ เขาอาจจะยกตำแหน่งต่าง ๆ ขึ้นมาสัก ๓๐ ตำแหน่งให้คุณแยกขาดดูว่าตำแหน่งไหนเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทใด เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการ ก.ต.ภ. เลขาธิการพระราชวัง เลขาธิการอะไรต่ออะไรสุดแต่เขาจะตั้งขึ้นมาเป็นข้าราชการประเภทไหน ทำไม่ถึงเป็นงั้น มีผู้เคยตอบผมว่า ตำแหน่งเลขาธิการ ก.พ. เป็นข้าราชการประเภทประจำต่างประเทศพิเศษ อธิบดีกรมตำรวจเป็นข้าราชการประเภทในพระองค์ ข้าราชการพลเรือนได้แก่ข้าราชการที่มีใช้ทหารอะไรเทือกนี้อ่านแล้วปวดหัว ยิ่งกว่านั้น ยังอาจถามหลอกไปอีกว่า ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยราชการนคราอมสินละ เป็นข้าราชการประเภทใดหรือไม่ ถ้าคุณตอบว่าเป็นข้าราชการประเภทใดประเภทหนึ่งในแปดประเภทก็เสร็จกันเท่านั้นเองครับ!

กรรมการอาจจะแหย่มคุณต่อไปว่า ข้าราชการที่ไม่ได้รับเงินเดือนจากทางราชการละ มีไหม ๘๘.๘๘ ตอบว่าไม่มี งง ๆ เพราะตามหลักเมื่อทำงานกับใครก็ต้องได้รับกับคนนั้น ไม่เห็นมีใครเลยที่เป็นข้าราชการแล้วไม่ได้รับเงินเดือนจากทางราชการ ผมก็ขออธิบายเลยว่า เจ้ามาตรา ๕ นั้นเขายกเว้นพวกตำรวจบางพวกที่ “กรมตำรวจสั่งแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจโดยได้รับเงินเดือนจากผู้ว่าจ้าง” พอเข้าใจแล้วนะครับ จะยกตัวอย่างง่าย ๆ ตามธนาคารบางแห่งหรือ

ตามร้านขายทองใหญ่ๆ ถนนเยาวราช คุณอาจจะได้เห็นตำรวจบางคนคอยควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่ธนาคารหรือร้านทองอยู่ พวกนี้แหละครับ บางคนเป็นตำรวจจริง แต่ไม่ได้รับเงินเดือนจากกรมตำรวจ มารับเงินเดือนจากบริษัทห้างร้านที่ตัวเค้า กรมตำรวจได้เงินเดือนไว้เท่าใด หรือได้บำเหน็จความชอบเลื่อนชั้นเลื่อนอันดับอย่างไร ก็มาเอาอย่างนั้นๆ กับบริษัทห้างร้านนั้นๆ เอาให้ชัดอีกทีซิครับ บริษัทห้างร้านนั้นจ่ายเงินเดือนให้พ่อหัวหมื่นแทนหลวงท่านนั่นเอง

ลำดับถัดไปก็จะอะไรอีก คุณก็ต้องรู้ด้วยว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัดนั้นอะไรกัน รัฐมนตรีเจ้าสังกัดก็หมายความว่าความถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้นแหละ แล้วก็ เจ้ากระทรวง กระทรวง กรม ปลัดกระทรวง อธิบดี ท่านนายกรัฐมนตรีจะเป็นอะไร สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกระทรวงหรือทบวงอะไรกันแน่ไหน ของพรรณนั้นต้องท่องให้จำได้ ถ้าจำไม่ได้ก็อย่าคิดไปสอมนกับเขา มันเป็นเรื่องเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายข้าราชการพลเรือน

ต่อไปคุณก็ต้องตั้งหลักว่า อันข้าราชการพลเรือนที่คุณอยากเป็นกันนั้นหนา มีการสอบที่ไหน ก็แยกกันไปแต่หาได้ใช้กลวิธีที่ผมเล่ามาในคราวก่อนไม่นั้น เขาเข้าออกกันอย่างไร ทางเข้าทางออกโดยปกติธรรมดาอันเป็นหลักที่จำเป็นต้องรู้ไว้ด้วย

ทางเข้า	ทางออก
๓. โดยการคัดเลือก	๓. โดยตาย
๒. โดยการสอบคัดเลือก	๒. โดยลาออก
๓. โดยการสอบแข่งขัน	๓. โดยให้ออก
	๔. โดยปลดออก
	๕. โดยไล่ออก

เอ๊ะ ก็ทางเข้ามันมีเพียง ๓ ทาง ทำไมทางออกผ่านไปมีถึง ๕ ทาง ให้ออก ปลดออก ไล่ออก มันก็แค่ออกเหมือนกัน โฉนดมาแยกแยะให้อาตมาจนเกล้า

อย่าว่าแต่ทางออกมันมีมากมายขนาดนั้นเลยคุณเอ๋ย ทางเข้าที่ผมเขียนไว้เพียง ๓ ทางนั้น แท้จริงมันยังแยกแยะต่อไปอีกหลายอย่าง โดยการคัดเลือกนั้น เค้าละ ก็พอจะรู้ว่าเป็นการเข้าโดยไม่มีการสอบ เอ๊ะ เอ๊ะบ่อยจริงแฮะ เมื่อเข้าโดยการคัดเลือกโดยัง ก็คืนะซี จะตะบัตะบันสอบไปหาอะไร เสียเวลาเนะช่างเหอะ แต่เสียเงินนะซี เย่มาก หามิได้ เขาไม่ได้

กำหนดให้ทำอย่างที่คุณนั้นก็อยากจะทำอย่างไหนก็ทำ การคัดเลือกเข้าบรรจุนั้น มันมีหลักมีเกณฑ์
อยู่นะ กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ข้อ ๗ (๑) อนุญาตให้ทำการคัดเลือกได้เฉพาะผู้
ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพจากต่างประเทศซึ่งเป็นผู้ได้รับทุนรัฐบาลไปศึกษาวิชาใน
ต่างประเทศตามความต้องการของกระทรวงทบวงกรมนั้น หรือซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ
อยู่แล้ว และได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาวิชาในต่างประเทศเท่านั้น ผู้ใดไม่อยู่ในจำพวกนี้ไม่มี
ทางแน่ ๆ หรือคุณเถียงว่าทำไมจะไม่มี ก็เถียงมาซิ

ส่วนการสอบคัดเลือกนั้นก็ยังแตกแขนงต่อไปอีก คือสอบคัดเลือกตามกฎหมาย ก.พ. บ้าง
ตามพระราชกฤษฎีกาบ้าง สอบแข่งขันก็มีสอบทั้งชั้นจิตวิทยาและชั้นตรี

สอบคัดเลือกตามกฎหมาย ก.พ. นั้น เป็นการสอบคัดเลือกผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร
วิชาชีพเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ต้องใช้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพนั้น ๆ เช่น นิติกร
วิทยากร บุคลากร ฯลฯ

สอบคัดเลือกตามพระราชกฤษฎีกานั้นเป็นการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุในตำแหน่งที่ถือว่า
เป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ เช่น พนักงานตุลาการ คดีเป็น ข้าราชการ พนักงานพิมพ์ดีดจัดฯ ฯลฯ

สอบแข่งขันเป็นการสอบเพื่อบรรจุในตำแหน่งซึ่งเป็นฝ่ายธุรการ เช่น เสมียนพนักงาน
หรือประจำแผนก

นอกจากการสอบเข้าแล้วยังมีการเข้าโดยวิธีการต่าง ๆ อีกหลายประการ เช่น การ
บรรจุผู้ทรงคุณวุฒิ การบรรจุข้าราชการการเมือง การบรรจุข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ
การบรรจุข้าราชการที่กลับจากรับราชการทหาร การบรรจุข้าราชการที่กลับจากไปปฏิบัติงาน
ใด ๆ โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ซึ่งแต่ละกรณีย่อมมีหลักเกณฑ์และวิธีการแตกต่างกันออกไป
แต่ผมพูดมากไปก็จะเสียหน้ากระต่ายวาร์สารข้าราชการเปล่า ๆ บริการสวัสดิการ ก.พ. เขาประมวล
ปัญหาเกี่ยวกับทางปฏิบัติและให้คำตอบ — แนวตอบกฎหมายข้าราชการพลเรือนอยู่ละเอียดละออ
อยู่แล้วเท่านั้นยังไม่พอ วารสารข้าราชการของท่านสมาชิกก็ยังตอบปัญหาเป็นประจำอีกด้วย มี
อะไรที่เป็นปัญหาจะถามไปเถอะครับ ไม่ใช่ผมเป็นผู้ตอบหรอก ! บรรณาธิการท่านคงว่า
ของท่านเองต่อไป

คำอธิบาย

กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ

โดย...วิเชียร ไม่เรียง

หัวหน้ากองงานวิชาการ กรมบัญชีกลาง

(ต่อจากฉบับก่อน)

มาตรา ๔๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๔ ผู้ได้รับบำนาญปกติอยู่ หรือผู้มีสิทธิจะได้รับบำนาญปกติ หรือผู้ได้รับบำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ ถึงแก่ความตาย ให้จ่ายเงินเป็นบำเหน็จตกทอดให้แก่บุคคลดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ เป็นจำนวนสามสิบเท่าของบำนาญรายเดือนที่ได้รับ หรือมีสิทธิได้รับนั้น และให้จ่ายตามส่วนที่กำหนดในมาตรานั้น แต่บุตรซึ่งมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วในวันที่ข้าราชการผู้นั้นตาย ไม่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จตกทอด เว้นแต่กำลังศึกษาในชั้นเตรียมอุดมศึกษา หรือชั้นอุดมศึกษา หรือชั้นการศึกษาที่ทางราชการรับรองให้เทียบเท่า และยังมีอายุไม่เกินยี่สิบหกปีบริบูรณ์ หรือเว้นแต่เป็นบุคคลที่พิการถึงทุพพลภาพ

คำอธิบาย

บำเหน็จตกทอดที่จ่ายให้ตามมาตรานี้มีลักษณะแตกต่างกับบำเหน็จตกทอดตามมาตรา ๔๔ ซึ่งจ่ายให้ทายาทของข้าราชการซึ่งตายในระหว่างรับราชการอยู่ หรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย แต่บำเหน็จตกทอดตามมาตรานี้จ่ายให้แก่ทายาทของผู้ซึ่งได้รับบำนาญปกติอยู่ หรือผู้มีสิทธิจะได้รับบำนาญปกติ หรือผู้ได้รับบำนาญพิเศษตามมาตรา ๓๔ หรือผู้ได้รับบำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ ถ้าหากบุคคลเหล่านั้นถึงแก่ความตายก็ให้จ่ายเงินเป็นบำเหน็จตกทอดเป็นจำนวน ๓๐ เท่าของบำนาญรายเดือนที่ได้รับ ให้แก่ทายาทตามเกณฑ์และเงื่อนไขเช่นเดียวกับที่กล่าวในมาตรา ๔๔

การยื่นขอในกรณีข้าราชการบำนาญถึงแก่กรรม จะต้องแจ้งไปในเรื่องราวขอรับบำเหน็จตกทอดตามแบบ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๐ การคำนวณบำเหน็จตกทอดตามความในลักษณะนี้ รายใดได้ผลเป็นยอดเงินบำเหน็จตกทอดไม่ถึงสามพันบาท ก็ให้จ่ายเป็นเงินบำเหน็จตกทอดสามพันบาท

คำอธิบาย

เจตนารมณ์ของมาตรานี้เพื่อที่จะได้ช่วยสงเคราะห์ครอบครัวของข้าราชการ หรือข้าราชการบำนาญ ผู้ซึ่งถึงแก่กรรมให้ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นจำนวนพอสมควร และเมื่อเทียบเคียงกับกฎหมายเดิมแล้ว เห็นควรให้จ่ายบำเหน็จตกทอดเป็นอย่างต่ำ ๓,๐๐๐ บาท ฉะนั้น ถ้ายอดเงินบำเหน็จตกทอดรายใด เมื่อคำนวณแล้วได้ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ก็ให้จ่ายเป็นเงินบำเหน็จตกทอด ๓,๐๐๐ บาท

ลักษณะ ๔

การพิจารณาส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๕๑ เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดได้รับเรื่องราวขอรับบำเหน็จหรือบำนาญแล้ว ให้รีบตรวจสอบนำส่งให้ถึงกระทรวงการคลังภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันรับ และเมื่อกระทรวงการคลังได้รับเรื่องดังกล่าวแล้ว ให้รีบพิจารณาส่งภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันรับ ทั้งนี้ เว้นแต่ความล่าช้าเป็นเพราะความผิดของผู้ขอเอง หรือในกรณีจำเป็นอย่างอื่น

คำอธิบาย

วัตถุประสงค์ เพื่อที่จะประกันกับข้าราชการที่ออกจากข้าราชการไปแล้วว่าจะได้รับการพิจารณาส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญให้ภายในเวลาพอสมควร

ในทางปฏิบัติขณะนี้ได้วางระเบียบวิธีการขอรับบำเหน็จบำนาญใหม่ให้รวดเร็วรัดกุมยิ่งขึ้นแล้ว หากจะกำหนดให้เหลือ ๓๕ วัน หรือน้อยกว่านั้นก็อาจทำได้ ทั้งนี้เพราะ

(๑) เอกสารหลักฐานต่างๆ ที่ใช้ประกอบการขอรับบำเหน็จบำนาญ เช่น

ก. รายการรับเงินเดือนตั้งแต่วันเริ่มเข้ารับราชการ มีปรากฏอยู่ในบัตรเหลืองที่ได้ส่งไปให้กรมบัญชีกลางตรวจสอบไว้ให้ก่อนแล้ว

ข. คำสั่งออกจากราชการ

ค. สมุดประวัติได้มีมติ ค.ร.ม. ให้ทำไว้ให้สมบูรณ์

ง. แบบการขอรับบำเหน็จบำนาญได้ปรับปรุงใหม่ เพียงผู้ขอเซ็นชื่อลงในแบบฟอร์ม กับกากระบาดลงใน □ ช่องที่ตนประสงค์ว่าจะขอรับบำเหน็จหรือบำนาญ หรือบำเหน็จแทนบำนาญ ฯลฯ ก็สมบูรณ์แล้ว

จ. หนังสือของเจ้าสังกัดที่พร้อมอยู่ในแบบพิมพ์ฉบับเดียวกันนั้นแล้ว เพียงแต่เจ้าสังกัดลงลายมือชื่อ และเจ้าหน้าที่ออกที่หนังสือ กับกากระบาดใน □ ว่า ขอให้กระทรวงการคลังส่งจ่ายบำเหน็จหรือบำนาญ หรือบำเหน็จบำนาญ

ฉ. เวลาราชการบางตอนที่ให้อยู่ในสังกัดอื่น ๆ มาก่อนและสังกัดใหม่ หรือกรมบัญชีกลางตรวจสอบไม่ได้ ก็ได้แจ้งให้เจ้าสังกัดส่งแบบ ส. ไปให้สังกัดเดิมตรวจสอบรับรองให้ก่อน ตั้งแต่ขณะรับราชการอยู่แล้ว

ฉนั้น เมื่อข้าราชการผู้ใดออกจากราชการ อาจทำเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญได้ภายในเวลาเพียงชั่วโมงเดียว (ทั้งนี้ หากว่าได้ปฏิบัติไว้ถูกต้องตามระเบียบดังกล่าวแล้ว)

ช. การส่งเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญ ก็ได้ย่นระยะเวลาโดยให้กรมเจ้าสังกัดส่งตรงไปยังกองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง โดยตรง

สำหรับทางด้านกระทรวงการคลัง ถ้าหากผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญและเจ้าสังกัดได้ปฏิบัติถูกต้องเรียบร้อยตามระเบียบดังกล่าวแล้ว ก็จะสามารถนำเอาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ มาตรวจสอบพิจารณาส่งจ่ายให้ได้ภายในสัปดาห์นั้น หรืออย่างช้าก็ไม่เกิน ๓๒ วัน ดังจะเห็นได้จากหนังสือส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญที่แจ้งไปยังกระทรวงทบวงกรมทั้งหลายว่า วันที่ในหนังสือขอของเจ้าสังกัดกับวันส่งจ่ายส่วนมากจะอยู่ในระยะเวลาดังกล่าวนี้ หรือมากกว่าเล็กน้อย เพราะกองบำเหน็จบำนาญไม่ได้รับหนังสือขอในวันออกหนังสือของเจ้าสังกัด

ทั้งนี้ เว้นแต่บางเรื่องซึ่งจะต้องล่าช้าไปบ้าง เพราะทางสังกัดเดิมไม่ได้แจ้งข้อเท็จจริงมาให้ถูกต้อง หรือชัดเจน เช่น

บางเรื่องปรากฏว่าเคยออกจากราชการไปแล้วครั้งหนึ่งหลายปีแล้ว กลับเข้ารับราชการใหม่ แต่ในหลักฐานขอรับบำเหน็จบำนาญปรากฏว่าได้รับราชการติดต่อกันมาตั้งนั้นเป็นต้น

สำหรับรายละเอียดการรับราชการนั้น ขอเรียนให้เป็นที่ทราบไว้ว่า กรมบัญชีกลางมีทะเบียนเบิกจ่ายเงินเดือนข้าราชการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นต้นมา ฉะนั้น ทางกรมบัญชีกลาง

จึงเชื่อมั่นว่า การจดแจ้งข้อเท็จจริงที่ผิดแปลกไปจากทะเบียนเงินเดือนทางกรมบัญชีกลาง ย่อมจะทำให้เกิดข้อสงสัยที่จะต้องสอบถามทบทวนไปทางต้นสังกัดเสมอ

บางเรื่องที่เป็นปัญหากฎหมาย ย่อมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เวลาบ้าง และข้าพเจ้าขอเรียนด้วยความเคารพว่า ปัญหากฎหมายต่าง ๆ นั้นจะได้รับการพิจารณาด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและด้วยความเป็นธรรมเสมอ ดังเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบำเหน็จบำนาญนั้น มักจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ คณะรัฐมนตรี อยู่เสมอเป็นประจำ และแม้จะให้พิจารณาจนถึงขนาดนั้นแล้ว หากเจ้าพนักงานยังไม่พอใจดำเนินการทางศาล ก็มีบ่อยครั้ง

อนึ่ง เพื่อความมั่นใจของผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญ จะขอเรียนหลักการพิจารณาของกองบำเหน็จบำนาญไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า

(๑) กองบำเหน็จบำนาญในฐานะที่เป็นผู้พิจารณาเกี่ยวกับสิทธิของข้าราชการในการนี้ ได้คำนึงถึงสิทธิอันควรสมควรได้ของข้าราชการหรือของทายาทอยู่เสมอ เพราะบำเหน็จบำนาญนั้นเป็นหลักประกันสำคัญที่สุดในชีวิตข้าราชการ ทั้งตัวข้าราชการเองและครอบครัว

ฉะนั้น หากข้าราชการผู้ออกจากราชการเอง หรือทายาท ขอรับบำเหน็จบำนาญมาบกพร่องด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ทราบถึงสิทธิอันควรสมควรได้ของตน เพื่อมนุษยธรรม กองบำเหน็จบำนาญจะแนะนำชี้แจงประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ไปให้ทราบเสมอ ดังจะเห็นได้ว่ามีอยู่บ่อย ๆ ที่กระทรวงการคลังจะย้อนไปว่าทายาทจะขอรับเป็นบำนาญพิเศษ จะได้ประโยชน์มากกว่าที่จะขอรับเป็นบำเหน็จพิเศษแทนบำนาญพิเศษ เป็นต้น

(๒) แต่ในขณะเดียวกันกองบำเหน็จบำนาญเป็นผู้พิจารณาส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญให้แก่ผู้ใดนั้น กองบำเหน็จบำนาญได้คำนึงถึงอยู่เสมอว่า “เงินบำเหน็จบำนาญที่จ่ายให้ นั้น มาจากเงินของประชาชนทั้งหลายที่ได้เสียภาษี ฯลฯ ”

ฉะนั้น บุคคลใดที่จะได้รับ ก็ควรที่จะมีลักษณะหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย โดยสมบูรณ์สมควรที่จะได้เงินจำนวนนั้นโดยแท้จริง และไม่มากหรือน้อยกว่าสิทธิที่ควรจะได้รับ

(ยังมีต่อ)

พระราชพิธีศรีสัจจาปานกาลถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา

โดย กำธร โรจนพันธุ์

(ต่อจากฉบับก่อน)

ตำนานพระแสงศร

ในพระราชพิธีถือน้ำ ได้มีพิธีเกิดขึ้นใหม่อีกพิธีหนึ่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นั่นคือ การชูประแสงศรสามองค์ ซึ่งมีตำนานเล่าว่า

.....เมื่อปีฉลู เบญจศกจุลศักราช ๑๒๓๕ พระยาจุฬาราชมนตรี (นาม) นำถวายเทศน์มาถวายสามอัน เป็นที่ต้องพระราชหฤทัยว่างดงามดี จึงทรงพระราชดำริสัว่าจะทำอะไร ครั้นจะทำเป็นธารพระกรก็มีอยู่แล้ว และมากหลายองค์นัก แต่ทรงพระราชดำริอยู่หลายวัน ภายหลังจึงดำริสัว่ากรุงเทพฯ นึกอ้างชื่อว่า ศรีอยุธยาเป็นเมืองนารายณ์อวตาร พระนามซึ่งใช้แข่งน้ำอยู่ก็ใช้นามรามาชิบตีเป็นยุดกันอยู่แล้ว ควรจะสร้างพระแสงศรขึ้นไว้ สำหรับใช้ในการพระราชพิธีถือน้ำจะได้เข้าเรื่องกัน จึงโปรดให้กรมหมื่นอลงกฎกิจบริหาร เสด็จรูปพระแสงศรประกอบกับตำมถวายเทศน์ที่พระยาจุฬาราชมนตรี ครั้นตกลงอย่างนั้นแล้ว จึงให้หาฤกษ์ตามตำราพิชัยสงคราม ตั้งโรงพระราชพิธีในโรงแสง รวมเหล็กตรอนครุฑขึ้นตั้งเป็นพระแสงศรสามองค์ ในขณะนั้นก็มีประโคนไตรรงค์ พิณพาทย์ ตลอดจนแล้ว ภายหลังจึงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอขึ้นเฝ้ารูปพระพรหมทรงหงส์ พระนารายณ์ทรงครุฑ พระอิศวรทรงโค ให้ทำพิธีพราหมณ์หล่อที่วังสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ แล้วติดกริ่งที่ตามพระแสงศรทั้งสามองค์ แล้วจึงให้ชุดเหล็กฝังทองที่บ้องพระแสงเป็นตัวอักษรพราหมณ์ พระราชทานชื่อพระแสงองค์หนึ่งชื่อพรมาศศร องค์หนึ่งชื่อประลัยवाद องค์หนึ่งชื่ออศนิवाद ปลายตามถักผูกด้วยลวดทองคำผูกขนนกหว้า เมื่อถึงเดือนสิบข้างขึ้นจึงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเสด็จขึ้นไปตั้งพิธีชูประแสงศร ที่ทะเลชุบศร เมืองลพบุรี ตั้งโรงพิธีมีพระสงฆ์สวดภาณวาร เมื่อเวลาชูประแสงศรมีพระฤกษ์ประโคนไตรรงค์ พิณพาทย์ฆ้องชัย ยิงปืนใหญ่ ๔ ทิศและยิงปืนเล็กจนตลอดเวลาชูประแสง แล้วเวียนเทียนสามโกษตั้งกระบวนแห่ไปที่ศาลวัดปืน ต่อยศศิลาศรนารายณ์บรรจุในบ้องมัยยันต์ พรหมโองการ

อัครโองการ นารายณ์โองการ ห่อห้ามบรรจุทั้งสามองค์ แล้วตั้งกระบวนแห่กลับลงเรือศรีมา
กรุงเทพฯ ท้นการพระราชพิธีเดือนธันวาคม ในปีฉลูเบญจศกนั้น^{๑๐}

ลักษณะการถือน้ำ

ขณะที่ชูปพระแสงศรนั้นพระมหाराชครูมีหน้าที่อ่านโองการแข่งน้ำ โดยจะต้องอ่านเชิญ
พระชั้นหยกมีรูปนารายณ์ทรงธนู ตั้งอยู่ในกลางชั้น เชิญพระแสงศรประณมมือว่าคำสรรเสริญ
พระนารายณ์ จบแล้วชูปพระแสงศรสามครั้ง ต่อจากนั้นจึงรับพระแสงองค์อันมากกระทำเช่นเดียว
กันจนครบสามองค์ ครั้นประณมมือแปล่าว่าไปจนจบ เสร็จแล้วพระอาลักษณ์จึงอ่านคำสาบาน
แข่งน้ำ กล่าวประกาศให้เทพดาทั้งปวงได้ทราบทั่วกันว่าข้าราชการน้อยใหญ่เหล่านี้ต่างกลัวนสักรใจ
ยินดีมากกระทำสัตย์ถวายด้วยทั้งสิ้น จนจบคำประกาศเจ้ากรมพราหมณ์พฤฒิมาศ์ จึงรับพระแสง
จากเจ้าพนักงาน มีผ้าขาวรองมือ เชิญพระแสงออกจากฝัก ชูบน้ำในหม้อเงินและขันสำครทุก
หม้อทุกชั้น พระแสงที่ใช้ชูปมีหลายชนิดด้วยกัน เช่น พระแสงดาบใจเพชร พระแสงเวียด ซึ่งเป็น
พระแสงในรัชกาลที่ ๓ ส่วนพระแสงในรัชกาลที่ ๒ มีพระแสงญี่ปุ่นพื้นปลาประดับพลอย รัชกาล
ที่ ๓ มีพระแสงแฝด พระแสงขรรค์เนาวโลหะ รัชกาลที่ ๔ พระแสงทรงเดิมฝักประดับมุก พระแสง
ตรีเพชร ขารพระกรเทวรูป ขารพระกรศักดิ์สิทธิ์ พระแสงกันหยัน พระแสงปั้นนพรัตน์ และ
ในรัชกาลที่ ๕ ใช้พระแสงฝักทองเกลี้ยงเครื่องประดับเพชร เป็นพระแสงทรงเดิม ขณะที่ทำพิธี
พระสงฆ์สวดคาถา สจฺจํ เว อมตา วาจา ประโคมไตรสังข์พินพาทย์ฆ้องชัยจนกว่าจะแล้วเสร็จ
เมื่ออาลักษณ์กล่าวคำประกาศจบแล้ว ข้าราชการจึงไปอ่านคำสาบานโดยย่อ และแล้วพระมหา
ราชครูพิชัยจึงแบ่งน้ำชูปพระแสงศรลงในถ้วย โมราเครื่องต้นผสมกับน้ำพระราชพิธีพราหมณ์ซึ่งอบ
มีกลิ่นหอม แล้วเจ้ากรมพฤฒิมาศ์ รับพระชั้นหยกไปเทเจือปนในหม้อเงินและขันสำคร

เนืองด้วยเหตุที่ถือน้ำ น้ำชำระพระแสงศรนั้นเป็นสวัสดิมงคล จึงทรงโปรดให้พระมหา
ราชครูพิชัยนำน้ำซึ่งทรงเทวรูปและพระแสงศรมาดวยเสียก่อน และเพื่อเป็นการแสดงความ
เมตตาโดยเทียงธรรมให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งปวงได้ทราบ จะได้เป็นที่ชื่นชมยินดี
โดยถ้วนหน้ากัน เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเสวยแล้วจึงแจกน้ำพระแสงในหม้อเงิน ให้พระบรมวงศา
นุวงศ์และข้าราชการทั้งปวงให้รับพระราชทานต่อไป เจ้ากรมพฤฒิมาศ์เป็นผู้นำไปถวายวงหน้า
ใช้ชั้นตรงพระพักตร์ลงยาราชาวดีมีนพรัตน์ในกลางวัน ชั้นสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์นั้นเป็นชั้น
ลงยาเชิงชาย ข้าราชการใช้ชั้นทอง ชั้นถม ใช้ด้วยหูกาไหลทอง หรือสำริด ดวงน้ำ ถ้วนนมคำ
จารึกว่า สจฺจํ เว อมตา วาจา

๑๐ จุลจอมเกล้า, *op. cit.*, หน้า ๒๕๒-๕๔

พราหมณ์พฤติบาท พราหมณ์โหรตาศารย์ เป็นผู้กำกับถือน้ำ และแจกน้ำในพระอุโบสถ สนมพลเรือนและพระยาผู้กำกับถือน้ำในกรมพระกลาโหม กรมมหาดไทย กรมละคน พระบรมวงศานุวงศ์เสวยน้ำทางด้านใต้พระอุโบสถ ชั้นพระบรมวงศ์เธอ พระวรวงศ์เธอ ซึ่งอยู่หน้าพระอุโบสถเสด็จขึ้นประดุกกลาง แล้วมาเสวยน้ำด้านใต้เช่นเดียวกัน ส่วนชั้นหม่อมเจ้าเดิมมิได้ไปถือน้ำบนพระอุโบสถ ต่อมาภายหลังจึงโปรดเกล้าให้ขึ้นไปถือน้ำบนพระอุโบสถได้ แต่ต้องแยกไปทางอุโบสถด้านใต้และลงทางด้านเดียวกัน ส่วนข้าราชการชั้นประทวนเหนือแล้ว กลับลงประดุกกลาง เจ้ากรมปลัดกองมอญขึ้นมาอ่านคำสาบานเป็นภาษารามัญหน้าพระที่นั่ง แล้วพระเจ้าอยู่หัวจึงเสด็จขึ้น เพื่อให้ท้าวนางและภรรยาข้าราชการซึ่งมาถือน้ำข้างในได้เข้าเฝ้า โดยมีมหาดเล็กเชิญพระแสงตามเสด็จด้วย กำหนดให้ภรรยาข้าราชการที่มียศกิตินาตั้งแต่ ๔๐๐ ขึ้นไป ต้องมาถือน้ำทางसन ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงเห็นว่านางที่เป็นเจ้าจอมมารดาไม่ควรไปถือน้ำทวดพระแก้ว บุตรีเสนาบดีที่รับเบญหวัด ภรรยาข้าราชการซึ่งสามีตายยังคงได้รับเบญหวัดอยู่ และข้าราชการที่ได้รับพระราชทานเบญหวัด ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มาถือน้ำข้างในพราหมณ์อ่านโคลงแข่งน้ำ ซึ่งคล้ายๆ กับแข่งน้ำโคลงห้า แล้วอาลักษณ์อ่านคำสาบานอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาจึงส่งบัญชีทางว่าวบอกข้อรายตัว และแล้วพระเจ้าอยู่หัวจึงเสด็จพระราชดำเนินตามระเบียบออกมาทางด้านประตูด้านตะวันตก เสด็จพระราชดำเนินประทับเกยพระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ กระทบนเสด็จแห่สี่สาย เหมือนพยุหยาตรากรฐิน ดำรงมหาดเล็กนั่งทองชาวเขมรคอย ทรงเครื่องชาวนลอง พระองค์ครุยกครองทอง ทรงพระมหามงกุฎมหาชฎา แต่ไม่ทรงโปรยเงิน

การแต่งตัวในพิธีถือน้ำ

ตามพิธีกำหนดไว้ว่า ถ้าผู้ใดจะถือน้ำทวดจะต้องนุ่งขาว ถ้าไม่ไปทวดก็ไม่ต้องนุ่งขาว เมื่อครั้งที่ถือน้ำในท้องพระโรง พระบรมวงศานุวงศ์ทรงผ้าลายคาดทรงละพัสด้าตามธรรมเนียม ข้าราชการไปถือน้ำทวดนุ่งขาว แต่จะมาถวายบังคมในท้องพระโรงต้องนุ่งสองปักตามธรรมเนียม บรรดาบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการที่ถือน้ำข้างในไม่ต้องนุ่งขาวทั้งสิ้น ส่วนท้าวนางภรรยา ข้าราชการที่ออกไปถือน้ำทวดพระแก้วต้องนุ่งขาวทุกคน เมื่อแรกทรมการถือน้ำทวดพระแก้วนั้น เจ้านายทรงผ้าแตกต่างกันตามใจชอบ ต่อมาภายหลังราวปีระกาจุลศักราช ๑๒๒๓ พ.ศ. ๒๔๐๔ “จึงโปรดให้เจ้านายต่างกรมทรงฉลองพระองค์ผ้าปักทองแล้งเย็บเป็นรูปเสื้อกระบอก”^{๑๑} ครั้นต่อมาในปีระกาจุลศักราช ๑๒๓๕ พ.ศ. ๒๔๑๖ “.....จึงได้เปลี่ยนเป็นเย็บแบบขาว ข้าราชการ

๑๑ Ibid., หน้า ๒๖๑

นั้นนางสองปักทองขาวเชิงกรวย ส่วนเสื้อขาวคาดเสื้อครุยเสมามา..... เจ้านายต่างกรมทรงพระวอพระองค์เจ้าทรงเสด็จที่ได้รับพระราชทานพระแสงและเครื่องยศ ก็มาเต็มยศ ท้าวนางข้างในนั่งผ้าม่วงพันขาวจับ ห่มแพรชนใน ห่มผ้าปักทองแดง ก็แต่งเต็มยศที่ได้รับพระราชทาน”^{๑๒}

พิธีถอนน้ำตามหัวเมืองและการถอนน้ำของประเทศราช

การถอนน้ำของประเทศราช

ในสมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีเจ้าเมืองประเทศราชเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเป็นอันมาก บุคคลเหล่านั้นต้องมาถอนน้ำด้วย แต่หัวเมืองแขกประเทศราชถอนน้ำตามพิธีศาสนาแขกที่ศาลาลูกขุนใน ภายหลังย้ายมาที่ตึกใหญ่หน้าประตูพิมานชัยศรี ส่วนฝรั่งที่เขาริตรมาถอนน้ำที่ศาลากรมวังตามแบบฝรั่ง ดังนั้นคำสาบานก็เปลี่ยนแปลงไปบ้าง

พิธีถอนน้ำตามหัวเมือง

กำหนดวันถอนน้ำตามหัวเมืองนั้นเอาแบบอย่างในกรุงเทพฯ แทบทั้งสิ้น ที่มีผิดแปลกไปก็ด้วยเหตุผลบางประการ คือ ถอนเอาวันถอนน้ำอย่างเก่าในท้ายตรุษและสารทนี้อย่างหนึ่ง และที่เห็นเมืองใหญ่มีเมืองชนหลายเมือง เมืองเหล่านั้นต้องเข้ามาถอนน้ำในเมืองใหญ่ทั้งสิ้น แต่บางเมืองใหญ่มากและอยู่ห่างไกลจากเมืองหลวง การเดินทางมาจึงไม่พร้อมกัน จึงจำต้องรอกอยซึ่งทำให้กำหนดเวลาลดลงคลาดเคลื่อนไป อาวูที่ใช้ทำนํ้านี้เป็นกระบี่พระราชทานสำหรับยศเจ้าเมือง กำหนดถอนในวัดหลวงที่สำคัญในเมืองนั้น การสวดมนต์เลี้ยงพระก็ไม่เหมือนกัน บางเมืองทำกันใหญ่โต

ข้าราชการที่ไปรับราชการตามหัวเมือง เมื่อถึงกำหนดเวลาถอนน้ำแล้วต้องไปพร้อมกันที่เจ้าเมืองกรมการถอนน้ำเมื่อนั้น พระราชพิธีถอนน้ำมีกฎหมายบังคับ เช่น กฎมนเทียรบาลกำหนดโทษว่า ผู้ใดขาดการถอนน้ำโทษถึงตาย เว้นแต่ป่วยไข้ แต่ถ้าเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ที่สำคัญ เจ้าพนักงานต้องนำน้ำไปถวายจนถึงที่และต้องมีบาเหน็จรางวัลให้แก่ผู้ให้นำไปถวายด้วยซึ่งสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ๆ ถ้าขุนหมื่นมีเบียดขาดการถอนน้ำให้เอาตัวลี้กเป็นไพร่หลวง และยังมีข้อห้ามอื่น ๆ อีกมาก ดังกฎมนเทียรบาลคือ “ห้ามถือ (คือสวม) แหวนนากแหวนทองและกินข้าว กินปลา กินน้ำ กินยา และข้าวยาคุก่อน น้ำพระพิพัฒน์ ถ้ากินน้ำพระพิพัฒน์จอกหนึ่งและยื่นไหแก่กันกินแล้วมิได้ใส่ผม เหลือนั้นล้าง (คือเทเสีย) โทษเท่าหนึ่งในระหว่างขบด”^{๑๓}

๑๒ Ibid., หน้า ๒๖๑

๑๓ Ibid., หน้า ๒๖๘

พิชิตอนาทกล่าวทั้งหมดนี้เป็นพิชิตอนาในเดือน ๕ ท้ายพิชิตรุษสังกรานต์ และพิชิตอนา
ท้ายพิชิตารทกคงคล้าย ๆ กัน เว้นแต่ไม่มีพระพุทธรูปพระชนมพรรษาที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พิชิต
อนาในเดือน ๑๐ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปรากฏหลักฐานกล่าวว่า

“ณวันจันทร์ เดือน ๑๐ แรม ๓ ค่ำ ปีกุน สัปตศกจุลศักราช ๑๒๓๗ (พ.ศ. ๒๔๓๘)
เวลาเช้า ๕ โมงเศษ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระน้องยาเธอพระองค์เจ้าจิตรเจริญออกไป
ปฏิบัติพระสงฆ์ ซึ่งขึ้นรับพระราชทาน ณ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท ๓๘ รูป ครั้นพระสงฆ์
รับพระราชทานแล้วเสด็จไปวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระอุโบสถนั้น ได้เชิญพระพุทธรูป
เทวรูปและพระแสงตั้งไว้ดังว่าแล้วนั้น แต่เวลาเช้าได้เชิญพระเทวรูปออกตั้งอีก ๔ องค์ คือ พระ
อิศวร ๑ พระนารายณ์ ๑ พระพรหม ๑ พระวิฆเนศวร ๑

ครั้นเวลาเช้า ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินออก
พระทวารหน้าพระที่นั่งสมบัติเทวราชูปบัติ เสด็จพระราชดำเนินประทับเกยทรงพระที่นั่งราชยาน
ทอง ลงยาราชาวุฒิประดับพลอย เสด็จออกทางประตูพิมานไชยศรี แล้วเสด็จไปทางถนนวัด
พระศรีรัตนศาสดารามประทับเกย เสด็จเข้าพระอุโบสถทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระบรมวงศ-
เชอกรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ ถวายศีล ครั้นทรงศีลแล้วทรงจุดเทียน นมัสการ พระพุทธ
สัมพรณีเสวไลหะ แล้วจุดเทียนทอง เทียนเงิน ทรงนมัสการ พระพุทธรูปยอผ้าจุฬาโลก
พระพุทธรูปพระพุทธรูปเลิศล้ำภาลย์ แล้วจุดเทียนนมัสการพระราชทาน ให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นเจริญผลพลสวัสดิ์ ไปบูชา ณ หอพระปรมาภิไธย เทียน ๔ เล่ม คือ ทรงนมัสการ
พระพุทธรูปจำลองพระองค์ ในพระเจ้าแผ่นดินสยามซึ่งประดิษฐานและดำรงกรุงเทพ ฯ ทวาราวดี-
ศรีอยุธยา ๓๔ องค์ ครั้นทรงนมัสการแล้วพระมหाराชครูพิทักษ์อ่านมนต์ พราหมณ์ชูปพระแสงศร
พรหมาศดรงในขันหยก แล้วอ่านมนต์ชูปพระแสงศรอันนิบาต พระแสงศรประลัยวาตลงใน
พระขันหยกทั้ง ๓ องค์ แล้วก็อ่านคำแข่งภาษาพราหมณ์ ครั้นจบแล้วพระยาศรีสุนทรโวหาร จึ่ง
อ่านคำแข่งเป็นภาษาสยาม ครั้นจบแล้วเจ้าพนักงานกรมแสงหอกดาบก็เชิญพระแสงลงจากที่
มณฑล พระสิทธิชัย พราหมณ์จึ่งรับพระแสงชูปในเต้าเงิน ๑๒ เต้า เต้าทอง ๒ เต้า ขันทศกร ๑
ชูปถวนพระแสง ๑๕ องค์ เมื่อเวลาชูปพระแสงนั้น พระสงฆ์ ๓๐ รูป ได้สวดคาถา “สจฺจุ หเว
สาธุ ธรรมรส” เป็นต้น พราหมณ์เป่าสังข์ พนักงานประโคมพิณพาทย์ ดุริยางค์ดนตรีพร้อมกัน

ครั้นแล้วก็นั่งลงโดยลำดับ ครั้นชบพระแสงศรเสร็จแล้ว พระมหาราชครูก็เชิญพระขันโมราใส่ น้ำ
ชบพระแสงศร ๓ องค์นั้นทูลเกล้าฯ ๗ ถวาย พระลัทธิชัยเชิฐขึ้นทองลงยามถวายกรมพระราชวัง
บวรฯ แล้วจึงเอาถ้วยกาไห่ทองมีหูซึ่งจารึกคาถาคักน้ำพระพิพัฒน์สัตยาถวายพระบรมวงศานุวงศ์
หลวงราชมนเือนำเอาถ้วยกาไห่ทองและด้วยส้มฤๅษี ซึ่งจารึกคาถาให้ท่านเสนาบดี และข้าทูลละออง
ธุลีพระบาทผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งปวงรับพระราชทาน แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินโนนทก
พระสงฆ์ถวายยะถาลัพพี ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ทรงประทับอยู่ที่นั่นจนข้าราชการรับ
พระราชทานน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเกือบจะเสร็จ จึงเสด็จพระราชดำเนินเข้าในฉาก เสด็จพระราช
ดำเนินออกทางประตูหลังพระอุโบสถ เสด็จพระราชดำเนินโดยทางระเบียงวัด ประทับเกย ขณะที่
นั่งราชยานพร้อมด้วยขบวนโดยเสด็จเข้าทางประตูพิมานไชยศรี ไปประทับเกยข้างพระที่นั่งอมรินท
รวินิจฉัย ทรงเปลื้องเครื่องเต็มยศ พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งปวงก็ทูลเกล้าฯ ถวาย
เอาดอกไม้รูปเทียนไปจุดทำสักการบูชา ถวายบังคมพระบรมอัฐิระลึกถึงพระเดชพระคุณในพระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ & พระองค์ ดังที่เคยถวายทุกครานั้น ครั้นแล้วก็กลับออกมาเวลา
บ่าย ๓ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินขึ้นประทับที่พระที่นั่งไพศาล
ทักษิณ พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการฝ่ายในถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เวลาบ่าย ๒ โมง จึงเสด็จ
พระราชดำเนินขึ้นจากที่นั่ง”^{๑๔}

ลักษณะพิธีถือน้ำของทหาร

ดังที่กล่าวแล้วว่าทหารเป็นพวกที่ต้องรบทัพจับอาวุธเป็นประจำ ประเพณีถือน้ำจึงต้อง
กระทำกันเป็นประจำทุกเดือน โดยถือเอาวันขึ้น ๓ ค่ำ ของทุก ๆ เดือนเป็นประจำ เมื่อถึง
กำหนดนั้นแล้ว กรมราชบัณฑิตเชิญ พระชัยเงิน องค์น้อยในรัชกาลที่ ๓ กับพระขรรค์ไปตั้งที่
ธรรมมาสน์มุก กรมพระแสงหอกดาบเชิญพระแสงรูปอย่างคาบค่ายสามองค์ ขึ้นพานทองสองชั้น
ไปตั้ง ตั้งขการันนิมิตพระสงฆ์ ๕ รูป “อาลักษณ์อ่านคำสาบานจบ พราหมณ์เชิญพระแสงชบ
น้ำ พระสงฆ์สวดคาถา สัจจเว อมตา วาจา หรือ ชยันโต เป็นต้น”^{๑๕} ต่อจากนั้น นายทหาร

๑๔ ศรีพนม สิงห์ทอง, พระราชพิธีของกษัตริย์ไทย (พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โอเดียนสโตร์, ๒๕๐๕),
หน้า ๓๐๔-๐๗

๑๕ จุลจอมเกล้า, *op. cit.*, หน้า ๒๗๑

ก็ขึ้นไปรับพระราชทานน้ำบนพระอุโบสถ เรียกทหารเข้าแถวหน้าโบสถ์ นายทหารหัวหน้า
อ่านคำสาบานแล้วเสด็จขึ้นดื่มน้ำ บรรดาทหารประจำการในวังต้องดื่มน้ำประจำเดือนด้วยทั้งสิ้น
ในการนี้ นายทหารต้องส่งบัญชีทางว่าเพื่อตรวจดูว่า ผู้ที่เข้าพิธีดื่มน้ำนั้นมากันครบถ้วนหรือไม่
เมื่อทหารดื่มน้ำเสร็จแล้ว หัวหน้ามาทางพระบรมมหาราชวัง ทำความเคารพ เป้าเตอร์ แล้ว
เป็นเสร็จพิธี

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนเป็นให้ดื่มน้ำเฉพาะแต่ทหารที่เข้ารับราชการใหม่
หรือเปลี่ยนตำแหน่งใหม่เท่านั้น มิได้กระทำกันเป็นประจำดังแต่ก่อน และได้กระทำเรื่อยมา
จนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเพณีการดื่มน้ำจึงได้เลิกไปหมดสิ้น อย่างไรก็ตาม ยังมี
ประเพณีที่ตกค้างที่วัฒนธรรมการมาจากโบราณให้เราได้เห็นอยู่อีก คือ การกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ของทหาร หรือการสาบานของทหารซึ่งกระทำกันเป็นประจำมาจนถึงปัจจุบันนี้

สรุปข้อคิดเห็นของผู้เขียน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงที่ออกจะยุ่งยากลำบากสืบเนื่องไม่มีประตูด่าน
อะไรที่แน่นอน ทว่าเปลี่ยนแปลงนี้ หมายถึงเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ ในทางวัตถุ
นั้นเราได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกเป็นอย่างมาก เราพยายามที่จะเอาแบบอย่างเพื่อแสดงให้เห็น
ว่าเรานี้ก็เป็นประเทศที่มีความเจริญเช่นกัน แต่ด้วยเหตุที่ความรู้ไม่ลึกซึ้งพอและจิตใจก็ยัง
กระเดียดมีความเป็นไทยอยู่มาก ลักษณะครึ่ง ๆ กลาง ๆ เช่นนี้เองทำให้เกิดความยุ่งยากในการ
บริหารประเทศอยู่มาก ฉะนั้นพิธีการบางอย่างในสมัยก่อนที่ใช้ในการบริหารได้ดี จึงมีอาจจะใช้ได้
ในสมัยนี้เสียแล้ว ดังเช่นพิธีดื่มน้ำเป็นต้น ในสมัยก่อนได้ยศศักดิ์มีบทบาท มีอิทธิพลต่อจิตใจ
ของคนไทยมาก หรือจะเป็นเพราะสมัยนั้นคนไทยเป็นคนหัวอ่อนก็ตามที่ พิธีดื่มน้ำประกอบทั้งการ
อ่านคำสาบานสาปแช่งจึงเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ในความรู้สึกของข้าราชการมาก ทำให้ข้าราชการ
ไม่กล้าทำความผิดคิดทรยศต่อราชบัลลังก์หลวง ในการที่ข้าราชการบางคนแสดงตนว่าเหนือกว่า
ประชาชนอยู่เสมอ ความคิดเช่นนี้เป็นอันตรายต่อวงการมาก เป็นการยากเหลือเกินที่จะจัด
ความรู้สึกเช่นนั้นออกไป แม้จะให้มีการดื่มน้ำและสาปแช่งสักเพียงใดก็ตาม ดังนั้น ปัญหาจึงอยู่

ที่ว่าเราจะมีวิธีการอย่างไรมาใช้แทนการถือน้ำเพื่อเป็นการเปลี่ยนจิตใจให้ข้าราชการมีความสำนึก
ในหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยยึดหลักที่ว่าทำงานเพื่อชาติและ
รับใช้ประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพิธีสิบสองเดือน. พระนคร:

ศิลปาบรรณาคาร, ๒๕๐๓.

สยมดอรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระ. ประกาศพระราชพิธี เล่ม ๑. พระนคร:

ไทย ณ สพานยศเส, ๒๔๕๘.

สิงห์ทอง, ศรีพนม. พระราชพิธีของกษัตริย์ไทย. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

โอเดียนสโตร์, ๒๕๐๕.

เย็บปกแข็งรวมเล่มวารสารข้าราชการ

ค่าเย็บปก

๑๓.๐๐ บาท

ค่าส่งกลับทางไปรษณีย์

๔.๕๐ บาท

ส่งไปเย็บได้ที่บริการสวัสดิการ ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. ในพระบรมมหาราชวัง พระนคร

ปัญหา: เบี้ยบหักกรณพลเรือน

โดย...บรรณาธิการ

ปัญหาพิเศษ

๔๘๕. ถาม ข้าราชการที่ถูกศาลพิพากษาให้จำคุกในคดีอาชญาฐานนำใบสุทธิปลอมมาสมัครเข้ารับราชการ ผู้บังคับบัญชาสั่งไล่ออกจากราชการฐานต้องรับโทษจำคุกในคำพิพากษาดังที่สุดให้จำคุก จะเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ตอบ ที่ผู้บังคับบัญชาสั่งไล่ออกจากการนั้น เป็นการสั่งลงโทษโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว (มติ ก.พ. ในการประชุมครั้งที่ ๒๒/๒๕๐๗ เมื่อวันที่ ๒๕ ธ.ค. ๒๕๐๗)

ปัญหาสมาชิก

ตอบคุณเอนก เขียวถาวร

ถาม นาย ก. ได้รับปริญญาตรีทางเศรษฐศาสตร์ รับราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี อันดับ ๓ ขั้น ๘๐๐ บาท ดำรงตำแหน่งที่ไว้วิชาชีพ ต่อมาได้รับปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ (ในประเทศ) เพิ่มขึ้น จึงขอให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนราชการที่ใช้บรรจุผู้ได้รับปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ ซึ่ง ก.พ. ได้พิจารณาแล้ว มีมติอนุมัติให้บรรจุให้ได้รับเงินเดือนตามคุณวุฒิ โดยวิธีสอบคัดเลือกตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๒๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ตามหนังสือที่ สร. ๓๐๐๔/๕๐๖๐๘ ลงวันที่ ๓๓ ธันวาคม ๒๕๐๗ และได้ทำการสอบคัดเลือกได้รับการบรรจุไปแล้วในเดือนมกราคม ๒๕๐๘ จึงใคร่ขอทราบว่ามีมติเป็นงบประมาณ ๒๕๐๘ นาย ก. จะได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนตามนัย น.ว. ๒๒/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๓๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ โดยที่ ก.พ. อนุมัติให้บรรจุโดยวิธี สอบคัดเลือก จึงถือว่าเป็นการบรรจุใหม่ ไม่ใช่เป็นการปรับขึ้นรับเงินเดือนตามคุณวุฒิตาม น.ว. ๒๒/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๓๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ เมื่อเป็นการบรรจุใหม่วันราชการก็ไม่ครบรอบปีนับแต่วันบรรจุใหม่ จึงพิจารณาเลื่อนเงินเดือนในกรณีปกติไม่ได้

ตอบสมาชิกเลขที่ ๓๕๓๐/๒๕๐๗

ถาม ข้าพเจ้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ประจำอยู่ส่วนภูมิภาค มีความประสงค์จะโอนไปสังกัดกรม ก. ซึ่งต่างกระทรวงกัน วิธีการโอนนั้น มีแบบเรื่องราวอย่างไรบ้าง และจะยื่นเรื่องโอนนั้นต่อใคร (โปรดเขียนแนะในวิธีลัดที่สุด) ในกรณีนี้ กรมเจ้าสังกัดใหม่จะตั้งอัตรารับโอนในบั้งงบประมาณ ๒๕๐๘ ไว้ให้ด้วยแล้ว

ตอบ กรณีนี้คุณอาจยื่นเรื่องราวการโอนไปยังกรม ก. โดยแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับฐานะทางราชการของคุณไปด้วย เมื่อกรม ก. ได้รับเรื่องแล้วก็จะได้มีหนังสือสอบถามไปยังกรมเจ้าสังกัดเดิมว่าจะตกลงยินยอมในการโอนนั้นหรือไม่ประการใด หากกรมเจ้าสังกัดเดิมไม่ขัดข้องยินยอมให้โอนไปได้ และเมื่อ อ.ก.พ. กรม ก. พิจารณาอนุมัติให้รับโอนแล้ว ก็จะได้ออกคำสั่งรับโอนมาบรรจุและแต่งตั้งต่อไป

ตอบคุณวิจารณ์ พันธุ์แสง

ถาม ด้วยมีข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามกฎก.พ. ฉบับที่ ๒๗๘ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ว่าด้วยการเลื่อนอันดับเงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือน ในหมวด ๓ บททั่วไป ข้อ ๔ ซึ่งวางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ข้าราชการผู้ซึ่งจะได้เลื่อนเงินเดือนจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) มีวัฒนธรรม

ฯลฯ

(๒) ในรอบปีที่แล้วมาต้องไม่มีวันลา มาก โดยถือเกณฑ์วันลารวมทั้งลากิจและลาป่วยถึงสี่สิบห้าวัน เว้นแต่

(ก) ลาอุปสมบทโดยได้รับเงินเดือนระหว่างลาตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนระหว่างลาของข้าราชการพลเรือนและตุลาการ

ฯลฯ

(ค) ลาป่วยซึ่งจำต้องรักษาตัวเป็นเวลานานคราวเดียว หรือหลายคราวรวมกันไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน หรือ

ฯลฯ

ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวในข้อ ค. ดังกล่าวข้างต้นนั้น หมายความว่าไหน เพียงใด ตัวอย่าง เช่น

นายก.เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นใดก็ตาม รับราชการมาครบรอบปีแล้ว นาย ก. ได้เกิดการเจ็บป่วยขึ้นโดยปัจจุบัน แล้วได้ไปให้นายแพทย์ทำการตรวจและบำบัดรักษา ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง นายแพทย์ได้ลงความเห็นว่าการป่วยของนาย ก. เข้าชั้นที่จะต้องทำการผ่าตัด ซึ่งนายแพทย์ได้ทำการผ่าตัดและบำบัดไปตามอาการโรคของนาย ก. และนาย ก. ได้ยื่นใบลาขอ ลาป่วยต่อผู้บังคับบัญชาตามความเห็นของนายแพทย์หลายครั้งเป็นเวลาติดต่อกันรวมกันเกินกว่า ๔๕ วัน แต่ไม่เกิน ๓๐ วัน ดังนี้ นาย ก. มีสิทธิได้รับยกเว้นตามข้อ ค. ดังกล่าว และมีสิทธิที่จะ ได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนในรอบปีนั้นหรือไม่

ตอบ ตามตัวอย่างที่ยกมาเข้าข้อยกเว้น ไม่ถือเป็นวันลาในการพิจารณาเพื่อเลื่อนเงินเดือน การลาป่วยที่จะเข้าข้อยกเว้นนี้ได้นั้นจำเป็นต้องพักรักษาตัวจริง ๆ ไม่ใช่เพียงแค่ป่วย เล็ก ๆ น้อยๆ

ตอบคุณหิรัญ แสงขัตติยะ

ถาม นาย ก. เป็นข้าราชการพลเรือนถูกเกณฑ์ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการ ตามมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. รับราชการทหาร ๒๔๘๗ มีกำหนด ๒ ปี ในระหว่างที่รับราชการทหาร กองประจำการ ปรากฏว่า นาย ก. สอบคัดเลือกไปราชการทหารที่ประเทศเกาหลีใต้ ทาง ราชการทหารจึงส่งตัวนาย ก. ไปรับราชการทหารที่ประเทศเกาหลีทั้ง ๆ ที่นาย ก. ยังอยู่ในระหว่าง รับราชการทหารกองประจำการอยู่ สมมุติว่า นาย ก. ไปรับราชการทหารที่ประเทศเกาหลี มีกำหนด ๓ ปี พอครบกำหนดก็กลับประเทศไทยและปลดจากราชการทหาร คำว่า “หนึ่งร้อย แปดสิบวัน นับแต่วันพ้นราชการทหาร” ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น เริ่มนับแต่วันพ้นกำหนด ๒ ปี คือวันปลดจากกองประจำการ หรือเริ่มนับแต่ วันพ้นจากราชการทหารที่เกาหลี และในกรณีดังกล่าว หากนาย ก. ปลดจากการรับราชการที่ เกาหลี นาย ก. จะมีสิทธิกลับเข้ารับราชการเป็นข้าราชการในกรมเดิมได้หรือไม่

ตอบ เจตนารมณ์ของมาตรา ๒๗ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น หมายถึงการบรรจุข้าราชการผู้กลับจาก ถูกเกณฑ์ ให้เข้ารับราชการทหารตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการทหาร ซึ่งในการนี้กรมเจ้าสังกัดจะต้องส่งวนอัตรารับเงินเดือนไว้ให้ตามระเบียบ เมื่อเป็นเช่นนั้นข้อความที่ว่า “ภายในกำหนด ๓๘๐ วัน นับแต่วันพ้นราชการทหาร” จึงหมายความว่านับตั้งแต่วันที่นาย ก. ถูกปลดจากกองประจำการ สำหรับกรณีของนาย ก. ไปราชการทหารที่เกาหลี โดยสอบคัดเลือกได้นั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจของนาย ก. เอง ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว จึงมีปัญหาว่าจะเริ่มนับแต่วันพ้นจากราชการทหารที่เกาหลีได้หรือไม่ เพราะแม้เจตนารมณ์ของมาตรา ๒๗ จะเป็นไปตามที่กล่าวแล้วก็ตาม แต่มีได้ตัวอย่างหรือมติ ก.พ. ที่ความในเรื่องนี้ไว้แต่ประการใด ฉะนั้น เมื่อมีกรณีสงสัยเกิดขึ้นเช่นนี้ก็ควรหารือเป็นทางการให้ ก.พ. วินิจฉัยต่อไป

อ่านอังกฤษ อยู่ว่าง ๆ โปรดลองอ่านอังกฤษตามข้อความต่อไปนี้ ออกเสียงดูบ้างซิครับ

1. Peter Piper picked a peck of pickled peppers;
a peck of pickled peppers Peter Piper picked.
If Peter Piper picked a peck of pickled peppers,
Where is the peck of pickled peppers Peter Piper picked?
2. How much wood would a woodchuck chuck?
If a woodchuck would chuck wood?
3. Quizzical Quiz, kiss me quick.
4. Three gay geese on three green hills.
Gray were the geese and green were the hills.
5. “Amidst the mists with angry boasts
He thrusts his fist against the posts
And still insists he sees the ghosts.”

ปัญหาศาล

วิเชียร ไม้เรือง หัวหน้ากองชนาธิการ

สนิท เกษะศิริ เลขานุการกรม

โคข เณลิมชัย วสันนท์ นิติกรเอก

วินัย บุญโสภณ หัวหน้าแผนก ๘ กองเงินเดือน

กรมบัญชีกลาง

— xx xx —

กอบปัญหาสมาชิก

ตอบสมาชิกเลขที่ ๕๐๓/๒๕๐๘

ถาม ๓. น.ส. ก. เป็นเสมียนสำนักงานเทศบาลเมืองสมุทรสาคร เงินเดือน ๘๐๐ บาท ทำงานมาแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ จนถึง ๒๕๐๘ รวมทั้งเพิ่มทวีคูณด้วยเป็นเวลาราชการเท่าใด ถ้าลาออก แต่ ๓ เมษายน ๒๕๐๘ จะได้นำเงินบำนาญเท่าใด

๒. จ.ส.ด. ก. ประจำ ส.ภ.อ. เมืองสมุทรสาคร เริ่มเข้ารับราชการแต่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๔ เป็นพลทหารบก ต่อมาได้รับยศเป็นสิบตรี ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๓ ได้ออกจากทหารบกมา เข้าโรงเรียนพลตำรวจ ปัจจุบันได้รับยศเป็น จ.ส.ด. ขอเรียนถามว่าอายุราชการในระหว่างที่เป็นทหารบกนั้นจะนับรวมกับอายุราชการปัจจุบันหรือไม่ ถ้ารวมกันจะเป็นเวลาราชการกี่ปี ถ้าไม่รวมเป็นเหตุใด

ตอบ (๓) น.ส. ก. เป็นพนักงานเทศบาล ไม่มีฐานะเป็นข้าราชการ จึงไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตาม พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญข้าราชการ แต่ถ้าหากว่าได้มีกฎหมายให้สิทธิพนักงานเทศบาลได้รับบำเหน็จบำนาญโดยเฉพาะ ก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งจะอนุโลมนับเวลาราชการอย่างข้าราชการ ดังนี้

เวลาปกติ ส.ม.ค. น.ส. ก. เข้าตั้งแต่ ๓ มกราคม ๒๔๘๘ และออก ๓ เมษายน ๒๕๐๘ รวม ๒๐ ปี ๓ เดือน

เวลาทวิคูณ พ.ศ. ๒๔๘๔

ตั้งแต่ ๓๐ มิ.ย. ๘๔ — ๕ ก.ย. ๘๔

๒ เดือน ๖ วัน

พ.ศ. ๒๕๐๓ ตั้งแต่ ๒๓ ต.ค. ๐๓ — ๓ เม.ย. ๐๔

๖ ปี ๖ เดือน ๓๓ วัน

รวมทวิคูณ ๖ ปี ๘ เดือน ๓๗ วัน

ซึ่งยังมีได้หกวันบวกลาขาดออก

รวมเวลาทั้งสิ้น ๒๖ ปี ๓๓ เดือน ๓๗ วัน

(๒) ถ้าเป็นการโอนมารับราชการทางดำรง ก็มีสิทธินับเวลาติดต่อกันได้ จ.ส.ด. ก. คงมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ ดังนี้

เวลาปกติ ถ้านับเวลาราชการถึงสิ้นกุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ นี้ จะได้ ๒๓ ปี ๘ เดือน ๒๖ วัน

เวลาทวิคูณ

พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ ๒ เดือน ๖ วัน

พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ ๖ ปี ๔ เดือน ๓๓ วัน

รวมทวิคูณ ๖ ปี ๖ เดือน ๓๗ วัน

ซึ่งยังมีได้หกวันบวกลาขาดออก

รวมทั้งสิ้น ๓๐ ปี ๓ เดือน ๓๓ วัน

สมาชิกเขียนมา

วารสารข้าราชการประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ หน้า ๓๐ ตอนล่างมีนิราศวัดสิงห์ว่า “บางน้ำจืดชอบบางเป็นทางคิด.....” ผมไม่คัดค้าน แต่ขอติงว่า :-

อันเรานั้นเข้าใจจะจืดชืด
จะจับจ่ายใช้สอยเลียงกายา
ยังขาดโน่นขาดนี่มีลูกขล็ก
แม่นหลวมตัวทำเกินกำลังไป

แต่เงินทองอยู่ข้างฝืดเสียนักหนา
ยังต้อนักหนาหลังพะวังใจ
จะใหญ่โตเกินนักหาได้ไม่
ลูกเมียจะอดตายไม่มีกิน

การประชาสัมพันธ์กับราชการ

โดย คร. เกษม สิริสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นงานสาขาใหม่ บางทีอาจจะมีผู้ยังไม่เข้าใจความหมายของกิจกรรมสาขานี้ เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาโดยผิวเผินอาจชวนให้คิดไปได้ว่า การประชาสัมพันธ์คงไม่แตกต่างไปจากการโฆษณาเท่าใดนัก แต่แท้ที่จริงแล้ว “การโฆษณา” กับ “การประชาสัมพันธ์” นั้นต่างกันมาก การโฆษณา หมายถึงการชักชวนให้บุคคลอื่น ๆ หรือประชาชนทั่วไป นิยมในวัตถุสินค้า หรือองค์การ หรือบุคคล หรือความคิด เห็นอย่างหนึ่งอย่างใด มีข้อควรสังเกตประการหนึ่งคือ ในการโฆษณานั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรับรองคุณภาพหรือคุณความดีอันแท้จริงของสิ่งซึ่งเป็นจุดประสงค์ของการโฆษณา พูดอีกนัยหนึ่งก็คือ การโฆษณามุ่งแต่จะปลูกสร้างคามนิยมเป็นสำคัญ ผู้ที่ทำการโฆษณาเพียงแต่มุ่งประสงค์ให้คนชอบคนรักสิ่งซึ่งตนทำการโฆษณาให้เท่านั้น ส่วนวัตถุแห่งการโฆษณานั้นจะดีเลวอย่างใดเป็นเรื่องนอกเหนือหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการโฆษณา

การประชาสัมพันธ์ นั้น มีความหมายไปในอีกทางหนึ่ง การประชาสัมพันธ์หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างองค์การทางราชการหรือองค์การธุรกิจการค้ากับประชาชนทั่วไป พื้นฐานสำคัญของการประชาสัมพันธ์คือความตรงไปตรงมาซึ่งถือว่าเป็นรากฐานอันแท้จริงของความเข้าใจซึ่งกันและกัน ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของการประชาสัมพันธ์นั้นอยู่ที่ว่า มนุษย์เรามีเหตุผลด้วยกันทั้งนั้น ความเข้าใจผิดเกิดขึ้นได้ก็เพราะขาด “ข้อเท็จจริง” สำหรับการวินิจฉัย ที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นหน้าที่ประการสำคัญของการประชาสัมพันธ์ก็คือการเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ

โดยไม่ขัดแย้งกับองค์การซึ่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ เมื่อประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดถี่ถ้วนแล้วก็จะเกิดความเข้าใจในกิจการและความจำเป็นต่าง ๆ ขององค์การนั้นได้

ลักษณะการเปิดเผยของการดำเนินการประชาสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่า องค์การที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์นั้นจะต้องมี “ของดี” “ของแท้” เป็นแก่นอยู่ข้างใน เพราะองค์การซึ่งมีแต่ “ของเหลว” หรือ “ของปลอม” ปกปิดอยู่ภายในย่อมไม่อาจดำเนินการประชาสัมพันธ์ได้ หรือถ้าจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ ก็เป็นการโฆษณาที่แปลงร่างมาอาศัยแต่เพียงชื่อของการประชาสัมพันธ์บังหน้าอยู่เท่านั้น หาใช่เป็นการประชาสัมพันธ์ที่แท้จริงไม่

ถ้าจะพูดกันตามความจริงแล้ว ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศต้นกำเนิดของกิจการประชาสัมพันธ์นั้น การประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่่มักจะใช้กันในวงการธุรกิจเป็นสำคัญ ทั้งนี้มีมูลกำเนิดมาจากความรู้สึกของนักธุรกิจในอเมริกาว่า การโฆษณานั้นย่อมหลีกเลี่ยงการหลอกลวงประชาชน และการหลอกลวงประชาชนนั้นมีภาชิตสอนใจอยู่ว่า การหลอกลวงคนจำนวนมากนั้นอาจทำได้เพียงชั่วครั้งชั่วคราว เพราะนานไปก็คงถูกเขาจับได้ ไม่ช้าก็เร็วความจริงก็คงแตกออกมา ฉะนั้นวงการธุรกิจในอเมริกาก็หันมานิยมใช้วิธีการประชาสัมพันธ์มากกว่า เพราะเป็นวิธีการเปิดเผยและตรงไปตรงมา เป็นการหันหน้าเข้าสู่ความจริง นี่จึงเป็นบ่อเกิดของการประชาสัมพันธ์

แต่การประชาสัมพันธ์ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในวงการธุรกิจเท่านั้น แต่ในวงการรัฐบาลการประชาสัมพันธ์ก็อาจให้ประสิทธิผลในการดำเนินการทางราชการทั้งในทางนโยบาย และในทางปฏิบัติราชการประจำวันเช่นเดียวกัน ฉะนั้น การประชาสัมพันธ์ซึ่งมีมูลกำเนิดมาจากวงการธุรกิจจึงได้แพร่ขยายเข้ามาในวงการราชการอีกด้วย

ในการพิจารณาบทบาทของการประชาสัมพันธ์ในวงการราชการนั้น ควรจะได้คำนึงถึงความจริงข้อหนึ่ง เมื่อได้พิจารณาโดยถ่องแท้แล้วจะเห็นว่า วิธีการประชาสัมพันธ์นั้นสอดคล้องกันกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นที่สุด หลักการของระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนเป็นรากฐานอันสำคัญที่สุดของการปกครองแผ่นดิน ประชาชนไม่ใช่เป็นเพียงผู้ถูกปกครองเท่านั้น แต่เป็นผู้ใช้อำนาจควบคุมผู้ปกครองประเทศชาติอีกชั้นหนึ่ง การที่ราษฎรจะ

สามารถใช้สิทธิในการควบคุมรัฐบาลได้นั้น ประชาชนต้องมีสิทธิที่จะเรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติราชการ เพราะฉะนั้นความเปิดเผยตรงไปตรงมาจึงเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของสิทธิการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงอาจกล่าวได้ว่ากรรมวิธีทางการเมืองการประชาสัมพันธ์นั้น สอดคล้องต้องกันกับสิทธิประชาธิปไตย

อนึ่งวิธีการประชาสัมพันธ์ยังนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับวงราชการ เพราะราชการก็เหมือนกับองค์การธุรกิจเอกชน การดำเนินงานทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติงานประจำจะบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้นั้น จำจะต้องได้รับความสนับสนุนและความเข้าใจจากประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้อง โครงการหรือการดำเนินงานอย่างหนึ่งอย่างใดถึงแม้ผู้ปฏิบัติจะมีความสุจริตและความปรารถนาดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าไม่สามารถ “เข้าถึง” ประชาชนผู้เกี่ยวข้องได้แล้วก็ยากที่จะดำเนินการไปด้วยความสะดวก เราต้องยอมรับความจริงที่ว่าความร่วมมือและความเข้าใจอันดีเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินราชการในทุกวันนี้

อันที่จริงถ้าจะพูดกันไปแล้วก็ต้องยอมรับว่า ทุกวันนี้ในทางราชการก็ได้รับรองและเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์อยู่มาก ศัพท์ “การประชาสัมพันธ์” ก็ได้แพร่หลายเข้าไปในหน่วยราชการเกือบทุกแห่ง และในวงราชการทุกวันนี้ก็มี “นักประชาสัมพันธ์” กันมากมายอยู่ที่เดียว แต่อย่างไรก็ตาม “การประชาสัมพันธ์” ในวงราชการยังแฝงความเข้าใจผิดอยู่บางประการ คือ

๑. หน่วยราชการที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างแท้จริงนั้น จะต้องมีความจริงและความบริสุทธิ์เป็นแก่นอยู่ข้างใน การประชาสัมพันธ์ที่ตรงไปตรงมานั้นเริ่มต้นจากการปรับปรุงภายในขององค์การที่จะดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพราะได้กล่าวไว้แล้วแต่ต้นว่า การประชาสัมพันธ์ “ของเทียม” นั้น ไม่ใช่การประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องตามความหมาย แต่เป็นการโฆษณาชวนหน้าไวเพียงชั่วคราว ฉะนั้น หน่วยราชการที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องจะต้องมี “ของดี” มา “อวด” กันจริงๆ ไม่ใช่ “อวด” กันแต่เพียงฉาบฉวยเท่านั้นเอง

๒. หน่วยราชการย่อยที่ดำเนินการรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ขององค์การราชการ ซึ่งอาจจะเรียกว่า “แผนกประชาสัมพันธ์” ก็ตามที่ ควรจะได้มีความเข้าใจให้ถูกต้อง แผนก

ประชาสัมพันธ์ไม่ใช่ แผนกสอบถามซึ่งมีหน้าที่ขึ้นทางเดินเข้าออกในสถานที่ราชการ ซึ่งงานนี้ไม่ใช่งานประชาสัมพันธ์ แต่เป็นงานในหน้าที่นักการภารโรงมากกว่า และแผนกประชาสัมพันธ์ไม่ใช่แผนกต้อนรับซึ่งแท้จริงเป็นหน้าที่ธุรการของ “ทนายหน้าหอ” หรือ “เสมียนหน้าห้อง” ซึ่งมีความรับผิดชอบในการจัดหาน้ำร้อนน้ำเย็นมาต้อนรับแขกของผู้บังคับบัญชาหน่วยราชการนั้น ๆ อยู่แล้ว

๓. เนื่องจากความสับสนในข้อ ๒ ดังกล่าวมาแล้ว ทำให้อาจเกิดความรู้สึกขึ้นได้ว่า ผู้ที่รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยราชการนั้นเป็นผู้ถูก “เนรเทศ” หรือเป็นคนไร้ฝีมือจึงถูกหมายตัวให้ทำงาน “ประชาสัมพันธ์” เรื่องจึงอาจกลายเป็นการลดค่าของการประชาสัมพันธ์ไปอย่างน่าเสียดาย

แท้จริงแล้วผู้ที่รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานทางด้านการประชาสัมพันธ์ควรจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอยู่ หัวหน้าหน่วยราชการฝ่ายประชาสัมพันธ์ควรจะเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่มีฐานะขององค์การราชการที่ดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้น ๆ และควรจะต้องเป็นคนมีความรับผิดชอบเพียงพอที่จะล่วงรู้แนวนโยบายและการดำเนินงานของหน่วยราชการนั้น ๆ ด้วย นักประชาสัมพันธ์ของทางราชการไม่ใช่คนที่ถูก “ผูกตา” และ “อุดหู” คงเปิดไว้แต่เพียง “ปาก” เท่านั้น เพราะผู้ที่ทำหน้าที่พูดโดยไม่ได้อำนาจโดยินได้ฟังหรือได้เห็นเรื่องราวอันแท้จริงย่อมก่อให้เกิดอันตรายในทางที่จะก่อให้เกิดสภาพ “พูดไปอย่าง ทำไปอีกอย่างหนึ่ง” ซึ่งไม่เป็นผลดีอย่างยิ่งในทางการประชาสัมพันธ์ของหน่วยราชการนั่นเอง

ฝรั่งเจ้าของตำราการประชาสัมพันธ์มักจะย้ำอยู่เสมอว่า งานประชาสัมพันธ์ไม่ใช่งานสมัครเล่น คำกล่าวนี้มีความจริงแฝงอยู่บางทีผู้กล่าวอาจกล่าวความขึ้นด้วยฉันทาคติอันเกิดจากความรักในวิชาการซึ่งตนทุ่มเทถึงกับเขียนตำราเล่มใหญ่ก็ตามที แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็คิดเตือนฝากอยู่ได้ว่า การประชาสัมพันธ์ไม่ได้สำเร็จผลเพราะมีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ขึ้นเท่านั้น แต่เป็นงานที่ต้องกระทำกันจริง ๆ จัง ๆ และให้ถูกต้องทั้งหลักการและวิธีการของการประชาสัมพันธ์อย่างแท้จริง

เฉลยข้อสอบวิชาพิเศษเฉพาะตำแหน่ง

โดย อูระ แก้วไขโย

ข้อสอบคัดเลือกตำแหน่งประจำแผนก กองระเบียบข้าราชการ สำนักงาน ก.พ.

๑. ถาม คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนประกอบด้วยผู้ใดบ้าง? และมีอำนาจหน้าที่อย่างไร?

แนวตอบ ดูจากหนังสือคำถาม—แนวตอบ พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน ข้อ ๕ และ ๗

๒. ถาม ข้าราชการพลเรือนหมายถึงผู้ใด? แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง? ผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นข้าราชการประเภทใด?

๑. นายช่างเอก กองไฟฟ้าหลวง กรมโยธาเทศบาล ๒. นายช่างเอก กองก่อสร้างกรมชลประทาน ๓. รองราชเลขาธิการ สำนักราชเลขาธิการ ๔. รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ๕. นักบัญชีตรี กองคลัง สำนักงาน ก.พ. ๖. นักบัญชีตรี กองคลัง กรมไปรษณีย์โทรเลข ๗. หัวหน้ากองคลัง กรมไปรษณีย์โทรเลข ๘. หัวหน้ากองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ๙. นายแพทย์เอก สำนักพระราชวัง ๑๐. นายแพทย์เอก กรมอนามัย

แนวตอบ สำหรับ ๒ คำถามแรก ให้ดูมาตรา ๔ วรรคแรก และมาตรา ๒๓ ตามลำดับจาก พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน ส่วนคำตอบสำหรับคำถามหลัง คือ

๑. รัฐพาณิชย์ ๒. สามัญ ๓. ในพระองค์ ๔. สามัญ ๕. สามัญ ๖. รัฐพาณิชย์ ๗. รัฐพาณิชย์ ๘. สามัญ ๙. ในพระองค์ ๑๐. สามัญ

๓. ถาม พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษไว้ประการใดบ้าง? ข้าราชการพลเรือนชั้นเอกที่เป็นชั้นเอกไม่ครบ ๓ ปี อาจได้รับการพิจารณาเลื่อนเป็นชั้นพิเศษได้หรือไม่? มีวิธีการหรือหลักเกณฑ์อย่างไร?

แนวตอบ ดูมาตรา ๖๐ แห่ง พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ส่วนการเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษซึ่งเป็นชั้นเอกยังไม่ครบ ๓ ปีนั้น กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๓๘๗ (พ.ศ. ๒๕๐๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเลื่อนไว้ดังนี้

(๓) การเลื่อนผู้ที่เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นเอกหรือผู้ที่เป็นข้าราชการที่ ก.พ. เทียบไม่ต่ำกว่าชั้นเอกมาแล้วไม่ถึง ๓ ปีขึ้นเป็นชั้นพิเศษในกรณีพิเศษและมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้กระทำได้เมื่อข้าราชการดังกล่าวอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก. ต้องเป็นผู้ที่ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

ข. มีความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ราชการดีเด่น และ

ค. ได้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นเอกหรือข้าราชการที่ ก.พ. เทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นเอกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

กำหนดเวลา ๒ ปีให้ลดเป็น ๑ ปีสำหรับผู้ได้รับปริญญาเอกหรือผู้ได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท

(๒) ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาโดยคำนึงถึงผลงานที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติในระหว่างที่เป็นชั้นเอกหรือเทียบเท่า แล้วเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดส่งเลื่อนชั้นต่อไป

๔. ถาม การกระทำความผิดทางวินัยที่ถือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชา มีอำนาจพิจารณาสั่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการโดยไม่ต้องทำการสอบสวน นั้น มีหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดไว้อย่างไรบ้าง?

แนวตอบ กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๓๘ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งไว้ดังนี้

(๑) ทำความผิดต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาดังที่สุด ให้จำคุกหรือหนักกว่าจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เสียหายแก่ราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

(๒) ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต

(๓) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการและให้การรับสารภาพต่อผู้บังคับบัญชาหรือต่อคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งตามมาตรา ๘๕, ๘๗ หรือ ๘๐

(๔) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ส่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกแล้ว ให้รับรายงานเสนอไปตามลำดับจนถึงเจ้ากระทรวง และให้กระทรวงหรือกรมที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่ รายงานพร้อมทั้งส่งหลักฐานต่าง ๆ ไปยัง ก.พ. โดยด่วน

๕. ถาม นาย ก. คุณวุฒิ ร.บ. และรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต เดิมเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรีในกรมการปกครอง สอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้ารับราชการตำแหน่งบุคลากรโท กองระเบียบข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ได้ ให้ท่านพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุ นาย ก. ดังต่อไปนี้

(๑) คุณวุฒิของนาย ก. คือ ร.บ. และ ร.บ.ม. ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๔) อาจบรรจุเข้ารับราชการในอัตราเงินเดือนขั้นใด อันดับใด?

(๒) จะขอโอนนาย ก. มาบรรจุในตำแหน่งบุคลากรโทได้หรือไม่? เพราะเหตุใด?

(๓) ในการบรรจุนาย ก. ให้ดำรงตำแหน่งใหม่ จะต้องบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญเพื่อให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตามความในมาตรา ๕๒ หรือไม่? เพราะเหตุใด?

แนวตอบ (๑) อาจบรรจุเข้ารับราชการในอัตราเงินเดือนขั้นโท อันดับ ๓ ขั้น ๓,๔๐๐ บาท

(๒) จะโอนนาย ก. ข้าราชการชั้นตรี มาบรรจุในตำแหน่งบุคลากรโทไม่ได้ เพราะขัดกับหลักการที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๓๐

(๓) การบรรจุนาย ก. ในตำแหน่งใหม่ ไม่ต้องบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราวเพื่อทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตามความในมาตรา ๕๒ เพราะได้รัยยกเว้นตามข้อ ๗ (๓) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๔)

เฉลยสอบเชาวน์และความรู้รอบตัว

ชิงรางวัลประจำฉบับก่อน

△

๑. ภาพยนตร์รตยณต์ที่เริ่มมีเข้ามาในเมืองไทยเป็นครั้งแรก สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ในงานสโมสรเสด็จประพาสรัตนยนต์ พ.ศ. ๒๔๔๗
๒. ไพ่ปoker King & ไบนั้น มีความหมายแทน ๑. กษัตริย์เดวิด ๒. ชาร์เลอมาญ ๓. อเล็กซานเดอร์มหาราช ๔. จูเลียสซีซาร์ ส่วนไพ่รูป Queen & ไบนั้น ๑. พระนาง-คลีโอพัตรา ๒. พระนางเอสเธอร์ ๓. พระนางแห่งชิบา ๔. พระนางโบนีเซีย
๓. รูป Jack โพดำและโพแดง ขาดส่วนประกอบอันสำคัญของร่างกายส่วนหนึ่งไป คือทั้ง ๒ ใบต่างมีเพียงตาข้างเดียว (เท่าที่ปรากฏอยู่ในรูป) จึงถือว่าขาดคุณสมบัติเข้ารับราชการเป็นทหารไม่ได้
๔. คำว่า “เจ็ดตัว” หมายถึง เศรษฐีจีน เลื่อนมาจากคำว่า “เจ้าขริ้ว”
๕. ภายใน 8,000 ปี นับจาก ค.ศ. 1916 แล้วจะมีปี ค.ศ. ที่อ่านกลับหัวจะได้ผลลัพธ์เท่าเดิมอีก คือ 6009, 6119, 6699, 6889, 6969, 8008, 8118, 8698, 8888, 8968, 9006, 9116, 9696, 9886,

ผลการตัดสิน ไม่มีผู้ใดตอบถูกต้องทั้ง ๕ ข้อ คงมีผู้ตอบอยู่ในเกณฑ์ดีเพียงคนเดียว คือ คุณ-วิมล จันทรเดช คลังจังหวัดนนทบุรี เราจะได้จัดส่งรางวัล ๕๐ บาทให้ต่อไป

ความดีมีอยู่คู่ชั่ว
ทำดีช่วยอวยชัย
ผลดีนำความสุข
ดีเด่นเห็นผลชนชม

คิดตัวกลัวอิงอาศัย
ทำชั่วชั่วให้ใจตรม
ผลชั่วกลัวทุกข์ทัບถม
ชั่วซ้ำพาจมตรมตรอม

สอบ/เขวฬ //ล:ควมรู้รอบทวี

๑. ภาพข้างบนนี้ เป็นภาพเครื่องใช้ชนิดหนึ่งในสมัยโบราณ ทำด้วยสัมฤทธิ์ยาว ๑๕ ซม. ท่านทราบใหม่ว่า คืออะไร และเป็นศิลปะแบบสุโขทัย แบบลพบุรี หรือแบบอยุธยา
 ๒. คำว่า “บรรณาธิการ” ได้มีการใช้ขึ้นในสมัยใด และใครเป็นผู้ทำให้ใช้คำนี้ขึ้น
 ๓. พระเจ้าแผ่นดินประเทศใดในยุโรป ที่ไม่สามารถเข้าพระทัยภาษาของประเทศที่พระองค์ทรงปกครอง
 ๔. อาลีต้องการเดินทางไปเมืองเมกกะ เขามีทองคำอยู่พันเหรียญ ไม่ต้องการนำติดตัวไปด้วย จึงใส่ไว้ในไหแล้วเอาผลโอลีฟใส่ไว้ข้างบนพร้อมกับนำไปฝากอาบาเพื่อนสนิทไว้ และบอกฝากฝังให้ช่วยดูแลไหโอลีฟนี้ให้ดีเพราะตนต้องไปนานวัน วันหนึ่ง ภริยาของอาบาอยากกินผลโอลีฟ อาบาจึงไปหยิบผลโอลีฟในไหของอาลี เมื่อเห็นทองคำเข้าเขาจึงเอาเหรียญทองคำออกแล้วไปซื้อผลโอลีฟใหม่มาใส่ไว้แทน เมื่ออาลีกลับมาขอไหโอลีฟคืนไม่พบทองคำและอาบาปฏิเสธไม่รู้ อาลีจึงไปเฝ้าพระเจ้ากาหลิบเพื่อขอความยุติธรรม พระเจ้ากาหลิบทรงมีวิธิตที่จะพิสูจน์ในเรื่องนี้ได้
 ๕. หากท่านเอาเลข ๓๐๐๐ บวกกับเลขจำนวนเต็มจำนวนหนึ่ง (ที่ไม่ใช่ศูนย์) ผลลัพธ์ที่ได้จะมากกว่าที่ท่านจะเอาเลขจำนวนนั้นคูณกับ ๓๐๐๐ เลขจำนวนนั้น คือเลขอะไร
- กติกา** ให้ส่งคำตอบไปถึงบรรณาธิการวารสารข้าราชการ ภายในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๐๘ สมาชิกวารสารข้าราชการผู้ตอบถูกหมดและตอบดีที่สุด จะได้รับรางวัลเงิน ๕๐ บาท (ผู้ส่งคำตอบโปรดเขียนชื่อและสถานที่อยู่ชัด ๆ และควรแจ้งเลขที่สมาชิกปี ๒๕๐๘ ด้วย)